

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

**Čerpání finančních prostředků z Evropského
strukturálního fondu**

Ján Adámek

© 2019 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Ján Adámek

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Čerpání finančních prostředků z Evropského strukturálního fondu

Název anglicky

Exploitation of European Structural Funds

Cíle práce

Cílem této bakalářské práce je zhodnotit možnosti využívání evropských strukturálních fondů v ČR. V práci je zvažován význam a charakteristika jednotlivých strukturálních fondů a orientace podpor ze strukturálních fondů pro období 2014 – 2020 s principy EU pro realizaci strukturální politiky, cíli EU od roku 2014 a formy podpor orientovaných na zemědělství a rozvoj venkova. Dále je práce zaměřena na možnosti využití evropských strukturálních fondů na konkrétní postupy revitalizace a udržitelného rozvoje ve vybraném regionu.

Metodika

V teoretické části práce bude využito studium odborné literatury zaměřené na strukturu a čerpání evropských strukturálních fondů a strategických dokumentů, a dále na agroenvironmentálně-klimatická opatření, jež jsou finančním nástrojem využívaným s cílem podpořit způsoby využití zemědělské půdy, které jsou v souladu s ochranou a zlepšením životního prostředí, krajiny a jejich vlastností. Bude využita metoda deskripce. Informace pro tuto část budou čerpány z Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva životního prostředí a Ministerstva zemědělství. V praktické části práce bude využita zejména metoda analýzy. Sekundární data a informace budou čerpány z portálu Ministerstva pro místní rozvoj zejména eAGRI, rezortního portálu Ministerstva zemědělství, Státního zemědělského intervenčního fondu aj.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

Evropský strukturální fond, Program rozvoje venkova ČR, Agroenvironmentálně-klimatické opatření, revitalizace, ekonomika, zemědělství, venkov, udržitelný rozvoj, životní prostředí, Česká republika.

Doporučené zdroje informací

MAIER, K. Udržitelný rozvoj území. Praha:Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4198-7.

MAREK, D. – KANTOR, T. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. Brno: Společnost pro odbornou literaturu – Barrister & Principal, 2009. ISBN 978-80-87029-56-5.

STEJSKAL, J. – KOVÁRNÍK, J. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2.

Strukturální fondy ve vazbě na agroenvironmentální programy. Editor Helena SOUČKOVÁ. Mělník: Vyšší odborná škola zahradnická a Střední zahradnická škola ve spolupráci s nakl. Rebo, 2012, 103 s. ISBN 978-80-87610-01-5.

SVOZILOVÁ, A. *Projektový management : systémový přístup k řízení projektů*. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-271-0075-0.

VILAMOŤ, Š. *Čerpáme finanční zdroje Evropské unie : praktický průvodce*. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-1194-.

WOKOUN, R. *Strukturální fondy a obce I*. Praha: ASPI, 2006. ISBN 80-7357-138-2.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 ZS – PEF (únor 2020)

Vedoucí práce

Ing. Lenka Kopecká, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 20. 11. 2019

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 20. 11. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 27. 11. 2019

/

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci „Čerpání prostředků z Evropského strukturálního fondu“ jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze, dne 28.11.2019

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Lence Kopecké, Ph.D., za odborné vedení této bakalářské práce a cenné rady. Poděkování rovněž patří panu Antonínu Papežovi za jeho cenné rady při zpracování praktické části práce.

Čerpání finančních prostředků z Evropského strukturálního fondu

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá Evropskými strukturálními fondy a jejich využitím na konkrétní oblast - revitalizaci třešňového sadu v Klatovech. V teoretické části se práce věnuje představení regionální politiky, jejímu vývoji, institucionálnímu rámci a jejím finančním nástrojům. Dále pak srovnává vybrané aspekty programového období 2014 – 2020 s programovým obdobím 2007 – 2013.

Praktická část práce se věnuje možnostem aplikace dotačních titulů na konkrétní oblast. Výsledkem je vyhodnocení, jak se vyvíjí postoj k politice rozvoje venkova, zejména z pohledu výše alokovaných prostředků a priorit rozvoje, a také vyhodnocení příležitostí čerpání evropských dotací na konkrétním příkladu fyzickou osobou nepodnikající.

Klíčová slova: Evropský strukturální fond, program rozvoje venkova ČR, agroenvironmentální, revitalizace, zemědělství, venkov, životní prostředí, udržitelný rozvoj, programové období, evropské dotace.

Exploitation of European Structural Funds

Abstract

This bachelor thesis deals with the EU Structural Funds and their practical use within specific area - the revitalization of a cherry orchard in Klatovy.

The theoretical part of the thesis is devoted to the introduction of the regional policy, its development, the framework of its institutions and financial instruments. Furthermore, it compares selected aspects of programming period 2014 – 2020 and compares it with selected areas of the programming period 2007 – 2013.

The practical part is devoted to the possibilities of the implementation of European funds at a specific area. The result of the thesis is an evaluation of changes in the policy of rural development, especially from the point of allocated resources and changes in priorities. Also, it evaluates the possibilities of exploitation of European funds in particular area by an unenterprising subject.

Keywords: period, European structural funds, rural development, sustainable development, environment, programming period, financial instruments, revitalization.

Obsah

1 Úvod.....	13
2 Cíl práce a metodika	14
2.1 Cíl práce.....	14
2.2 Metodika.....	14
3 Teoretická východiska.....	15
3.1 Regionální politika a Evropské strukturální a investiční fondy	15
3.1.1 Regionální politika	15
3.1.2 Principy regionální a strukturální politiky	16
3.1.3 Pojetí regionů v rámci EU.....	17
3.1.4 Evropské strukturální a investiční fondy.....	20
3.2 Dokumenty programových období let 2007 – 2020.....	22
3.3 Strategické dokumenty politiky hospodářské a sociální soudržnosti	24
3.3.1 Strategické dokumenty politiky HSS v období 2007 – 2013.....	24
3.3.2 Strategické dokumenty politiky HSS v období 2014 – 2020.....	26
3.4 Finanční perspektivy 2007 – 2013 a 2014 – 2020.....	27
3.5 Cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti	32
3.5.1 Cíle politiky HSS v programovém období 2007 – 2013.....	32
3.5.2 Cíle politiky HSS v programovém období 2014 – 2020	33
3.6 Sektorové operační programy.....	38
3.6.1 Operační program Životní prostředí 2014 – 2020.....	39
3.6.2 Operační program Životní prostředí 2007 – 2013.....	41
3.6.3 Implementace programu Životní prostředí.....	42
3.7 Společná zemědělská politika.....	44
3.7.1 Vývoj Společné zemědělské politiky	44
3.7.2 Financování společné zemědělské politiky	50
3.8 Program rozvoje venkova (PRV)	54
3.8.1 Hlavní cíle Programu rozvoje venkova pro období 2007 – 2013	54
3.8.2 Hlavní cíle Programu rozvoje venkova pro období 2014 – 2020	57
4 Praktická část.....	60
4.1 Specifikace lokality	60
4.1.1 Vyhodnocení současného stavu dřevin	62
4.1.2 Identifikace a formulace záměru	63
4.1.3 Návrh výsadby a plán péče	65
4.1.4 Sortiment, ochrana a údržba.....	66
4.1.5 Obytné prvky sadu	67
4.2 Možnosti čerpání finančních prostředků z ESIF	68

4.2.1	Vhodné dotační tituly v PRV	69
4.2.2	Vhodné dotační tituly v OPŽP	71
5	Výsledky a diskuse	76
5.1	Výhled politiky soudržnosti a evropských strukturálních a investičních fondů po roce 2020	76
5.1.1	Zefektivnění systému provádění a uplatňování politiky soudržnosti a evropských strukturálních a investičních fondů (ESI fondů) po roce 2020	76
5.1.2	Víceletý finanční rámec pro programové období 2021 – 2027	79
5.1.3	Společná zemědělská politika po roce 2020	81
5.2	Revitalizace třešňového sadu	83
6	Závěr.....	88
7	Seznam použitých zdrojů.....	90
7.1	Knižní zdroje	90
7.2	Elektronické zdroje.....	90
8	Přílohy	94

Seznam obrázků

Obrázek 1:	Mapa 14 krajů (NUTS III) do 8 regionů soudržnosti (NUTS II)	19
Obrázek 2:	Třešň původní výsadby	63
Obrázek 3:	Třešň původní výsadby	63
Obrázek 4:	Lokality samosběru v okolí Klatov	64
Obrázek 5:	Dendrologický nález.....	68
Obrázek 6:	Návrh výsadby dle požadavků na minimální hustotu	
Obrázek 7:	Návrh výsadby dle požadavků na minimální hustotu	71
Obrázek 8:	Návrh výsadby dle OPŽP Prioritní osa 4, Specifický cíl 4.3: Posílit přirozené funkce krajiny Aktivita 4.3.2	75
Obrázek 9:	Využitelná plocha pro výsadbu	84

Seznam tabulek

Tabulka 1:	Kategorie NUTS na základě počtu obyvatel.
Tabulka 2:	Členění území české republiky
Tabulka 3:	Legislativní a strategické dokumenty let 2007 - 2020
Tabulka 4:	Struktura Lisabonské strategie
Tabulka 5:	Struktura strategie Evropa 2020
Tabulka 6:	Víceletý finanční rámec 2007 – 2013 v mil. EUR
Tabulka 7:	Víceletý finanční rámec pro období 2014-2020
Tabulka 8:	Komparace finanční perspektivy 2007 – 2013 a 2014 – 2020 v milionech EUR
Tabulka 9:	Změna struktury cílů politiky HSS
Tabulka 10:	Struktura operačních programů v období 2007 - 2013 a 2014 - 2020
Tabulka 11:	Rozdělení finanční alokace EU v EUR pro PO OPŽP 2014 – 2020

Tabulka 12: Indikativní rozdělení finanční alokace v rámci PO 6 do jednotlivých oblastí
Tabulka 13: Alokace (bez příspěvků ČR) pro jednotlivé SC v rámci PO 4 OPŽP (v EUR)
Tabulka 14: Reformy SZP
Tabulka 15: Alokace finančních prostředků, roční průměr 2007 – 2013
Tabulka 16: Přehled prostředků vyplacených v rámci PRV07+ (v mil. Kč)
Tabulka 17: Informace o parcelách KN
Tabulka 18: Seznam dřevin s uvedením zkratk použitých v obrázcích
Tabulka 19: Přímé realizační výdaje na projekt
Tabulka 20: Přehled návrhu VFR pro ERDF, FS a ESF+ (srovnání budoucího a současného a minulého období)
Tabulka 21: Ukazatel HDP na jednoho obyvatele v jednotlivých regionech ČR jako procento průměrné hodnoty zemí EU 27 v letech 2014 - 2017
Tabulka 22: Alokace na SZP pro období 2021-2027 a srovnání s obdobím 2014-2020
Tabulka 23: Rozdíly mezi intenzivní a extenzivní formou výsadby ovocných stromů

Seznam grafů

Graf 1: Víceletý finanční rámeček 2007-2013
Graf 2: Víceletý finanční rámeček 2014 – 2020
Graf 3: Alokace prostředků finanční perspektivy na jednotlivá období
Graf 4: Struktura alokovaných prostředků dle OP pro období 2007-2013
Graf 5: Struktura alokovaných prostředků dle cílů pro období 2014-2020
Graf 6: Poměrný rozdíly v množství alokovaných prostředků pro ČR.
Graf 7: Alokace pro jednotlivé OP pro období 2007-2013 v mld. EUR
Graf 8: Alokace pro jednotlivé OP pro období 2014-2020 v mld. EUR

Graf 9: Poměrná alokace pro jednotlivé SC v rámci PO 4 OPŽP
Graf 10: Trend snižování výdajů na SZP od 70. let po současné období.
Graf 11: Porovnání výše alokovaných prostředků na jednotlivé pilíře SZP
Graf 12: Alokace finančních prostředků na období 2007 – 2013 dle jednotlivých os a zdrojů (v mld. EUR)

Graf 13: Přehled prostředků vyplacených v rámci PRV07+ (v mil. Kč)
Graf 14: Rozdělení alokovaných prostředků na jednotlivé oblasti podpory PRV 2014 – 2020
Graf 15: Vývoj alokace finančních prostředků pro ČR.

Seznam použitých zkratk

AOPK ČR - Agentura na ochranu přírody a krajiny ČR
CF – Cohesion Fund
CLLD - Community-led Local Development (Komunitně vedený místní rozvoj)
ČR - Česká republika
EAFRD - European Agricultural Fund for Rural Development
EAGF - European Agricultural Guarantee Fund,

EAGGF - European Guidance and Guarantee Fund
EFF – Evropský rybářský fond (European Fisheries fund)
EFRR - Evropský fond pro regionální rozvoj
EK - Evropská komise
EOZZF - Evropský orientační a záruční zemědělský fond
ERF - Evropský rybářský fond
ES – Evropská směrnice
ESF - Evropský sociální fond
ESF – Evropský sociální fond
ESIF - Evropské strukturální a investiční fondy
EU - Evropská unie
EUR – Euro
EÚS - Evropská územní spolupráce
EZFERV - Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova HDP - Hrubý domácí produkt
EZFRV - Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EZZF - Evropský zemědělský záruční fond
FIFG – Financial Instrument for Fisheries Guidance
FS - Fond soudržnosti
HSS – Hospodářská a sociální soudržnost
IROP - Integrovaným regionálním operačním programem
ITI - Integrated Territorial Investment (Integrované územní investice)
LAU - Local administrative unit
MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj
MŽP – Ministerstvo životního prostředí
NRP - Národní rozvojový plán
NUTS - Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques
OP – Operační program
PD – Programový dokument
POPFK Program obnovy přirozených funkcí krajiny
PPK Program péče o krajinu
PRV - Program rozvoje venkova
PrŽaP - Pravidla pro žadatele a příjemce podpory
ROP - regionální operační program
RoPD - Rozhodnutí o poskytnutí dotace
ŘO - Řídící orgán
SAPS - Single area payment scheme (Jednotné platby na plochu)
SZP - Společná zemědělská politika
SZP – Společná zemědělská politika
TC – Tematický cíl
VFR – Víceletý finanční rámec

1 Úvod

Se vstupem České republiky do Evropské unie v roce 2004 se zemi naskytla možnost využívat příležitosti, které nabízí politika hospodářské a sociální soudržnosti, a tedy i možnost čerpat ze strukturálních fondů Evropské unie. Evropské granty, v našem prostředí častěji známé jako dotace, nabízející širokou škálu nástrojů, jsou velmi důležitým zdrojem financování jak ve veřejném, tak soukromém sektoru.

V každém období lze sledovat úpravy a změny, neboť se aktualizují cíle a priority, je sestavován nový rozpočet a zpracovány nové dokumenty se záměrem poučit se z předchozích nedostatků a chyb a směřovat k efektivnějšímu naplňování dlouhodobé strategie a cílů Evropské unie.

Tato bakalářská práce se zaměřuje na možnosti využití evropských strukturálních fondů na konkrétní postupy revitalizace a udržitelného rozvoje ve vybraném regionu. Výsledky práce mohou sloužit jako podklady při sestavování žádosti o dotace soukromým subjektem, a to je fyzická osoba nepodnikající.

Práce analyzuje politiky regionálního rozvoje v období 2014 – 2020 v kontextu s obdobím 2007 – 2013 a jejich využití při implementaci politiky udržitelného rozvoje venkova a ochrany životního prostředí, kde si zejména všímá změn v prioritách těchto politik a ve výši alokovaných finančních prostředků.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem práce je analyzovat možnosti čerpání prostředků ze strukturálních fondů Evropské unie na konkrétní oblast, kterou je revitalizace sadu v Klatovech.

Dílčím cílem práce je analyzovat a komparovat vývoj politiky soudržnosti Evropské unie pro programová období 2007 – 2013 a 2014 – 2020.

Dalším dílčím cílem práce je rovněž stručně představit politiku hospodářské, sociální a územní soudržnosti Evropské unie a fondy jakožto nástroje dosažení jejich cílů se zaměřením na fondy strukturální.

2.2 Metodika

V teoreticko-metodologické části se práce zabývá nezbytnými pojmy, popisuje jednotlivá programová období politiky hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie.

Je zřejmé, že oblast čerpání prostředků z fondů Evropské unie je nesmírně široká a taktéž zkoumané oblasti jsou různorodé. Každé oblasti jsou tudíž přiřazena kritéria, na jejichž základě je daná oblast analyzována a komparována.

Těmito kritérii jsou jednak dokumenty, porovnáván je počet a struktura dokumentů na stejné úrovni a cíle v těchto dokumentech vyjádřené.

Dále výše alokovaných prostředků – porovnání výše přidělených prostředků v jednotlivých obdobích dle kategorií výdajů, cílů politiky EU a fondů EU – a podporované aktivity.

Při zpracování tématu bylo čerpáno z relevantních literárních zdrojů tuzemských i zahraničních. Převážná část dat pochází z relevantních elektronických zdrojů, protože je nutné pracovat s informacemi co nejaktuálnějšími.

Stěžejními dokumenty byly jednotlivá Nařízení EU, Finanční perspektivy, strategické dokumenty Lisabonské strategie a Evropy 2020, Národní rozvojový plán, Národního referenčního rámce, Dohody o partnerství, texty jednotlivých programů atd. Použité byly informace zveřejněné na internetových portálech Evropské unie, Evropských strukturálních a investičních fondů, Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva financí, Ministerstva zemědělství, atd.

3 Teoretická východiska

3.1 Regionální politika a Evropské strukturální a investiční fondy

3.1.1 Regionální politika

Existuje určitá míra rozdílů tzv. disperzní nerovnosti, které jsou zcela přirozené, nelze ji ve snížit, nebo se toto neobejde bez vysokých nákladů, či je to i nežádoucí. Naopak je žádoucí podporovat pestrost a rozmanitost přírodních, společenských a ekonomických a dalších forem, která je základem stability a funkčnosti krajiny, regionu. Nežádoucí rozdíly jsou nazývány kumulativní nerovnosti neboli disparity. Disparity jsou v tomto pojetí takové rozdíly, které nepodporují pestrost a diverzifikaci regionů, ale pro jejich velikost ztrácejí stimulační efekt a jsou zdrojem problémů¹. Ministerstvo pro místní rozvoj definuje disparity jako „neodůvodněné regionální rozdíly na ekonomické, sociální a ekologické úrovni rozvoje regionů“. Za disparity, které je třeba řešit, považuje ve své definici jako nežádoucí disparity vyvolané „subjektivní činností člověka, nikoliv rozdíly vzniklé z objektivních příčin“. Podotýká, že pojem disparita je vnímán jako problém, který je třeba řešit, tedy jako nežádoucí jev. Ovšem disparity mohou být i pozitivní, jako silné stránky regionu.² V kontextu cílů regionální politiky je tedy nutno vyčlenit takové disparity, které brání využití disponibilních zdrojů v území. Těmito disparitami se zabývá regionální politika.

Regionální politika tudíž, zjednodušeně řečeno, cíleně podporuje růst zaostávajících regionů, neboť je zřejmé, že existují regiony velice problematické, k jejichž růstu a obnově sociálněekonomického rozvoje je zapotřebí cílené politické podpory. Tato politika je známá jako politika hospodářské a sociální soudržnosti neboli kohezní politika.³ Regionální politika tvoří v současné době jeden z rozměrů kohezní politiky, byť chronologicky má kohezní politika svůj původ v regionální politice⁴.

S kohezní politikou je úzce propojená politika rozvoje venkova. Článek 174 Smlouvy o fungování Evropské unie (dřívější článek 158 Smlouvy o Evropské unii) říká, že „Unie se především zaměří na snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje různých regionů a na snížení zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů. V rámci dotyčných regionů je zvláštní

¹ BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D.: *Teorie regionálního rozvoje*. Praha, Karolinum 2002

² Metodická podpora regionálního rozvoje [online]. Dostupné na WWW:

<http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/diskuze.437/items/definice-pojmu-disparita.html> (23.08.2018)

³ KOVÁRNÍK J., STEJSKAL J, *Regionální politika a její nástroje*. Praha, Portál 2009, s. 11-14,

⁴ Tamtéž s 19

pozornost věnována venkovským oblastem, oblastem postiženým průmyslovými přeměnami a regionům, které jsou závažně a trvale znevýhodněny přírodními nebo demografickými podmínkami“.⁵

Evropskou politiku rozvoje venkova chápeme jako součást regionální rozvojové politiky. Ovšem ve venkovském prostoru je dominantní ekonomickou aktivitou zemědělství a rozvoj venkova je tak ovlivňován i Společnou zemědělskou politikou (SZP). Bylo nezbytné propojit politiky ekonomické a sociální koheze s problematikou zemědělství a SZP.⁶ Nově formulovaná politika trvale udržitelného rozvoje venkova, založená na endogenních zdrojích a vzorcích jednání, se stala tzv. druhým pilířem SZP. K jejímu praktickému provádění slouží strukturální a investiční fondy EU.

3.1.2 Principy regionální a strukturální politiky

Regionální politika je založena na několika základních principech, jež se promítají do implementace projektů spolufinancovaných z ESIF. Těmito principy jsou: princip programování, koncentrace, partnerství, adicionality, monitorování a vyhodnocování.

Princip programování

Spočívá v realizaci víceletých a víceoborových programů, které jsou zpracovány v tzv. programových dokumentech, které jsou vládami členských zemí předkládány EK ke schválení. Záměrem tohoto principu je koncepční a komplexní řešení regionálních problémů.

Princip koncentrace

Znamená koncentraci úsilí na realizaci předem stanovených cílů, zejména větších projektů, které by měly přinést větší užitek a synergické efekty.⁷

⁵ SVOBODA, Tomáš. *Efektivnost využívání strukturálních fondů EU: vybrané právní aspekty*. Brno: Masarykova univerzita, 2016. ISBN 978-80-210-8427-8.

⁶ Nařízení Rady (ES) 1257/1999 ze 17. května 1999 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EZOZF) a o změně a zrušení některých nařízení [online]. Dostupné na WWW:

<https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/content/cs/02_pdf/00_4_eaggf_cs.pdf> (2019)

⁷ TAUER, Vladimír, Helena ZEMÁNKOVÁ a Jana ŠUBRTOVÁ. *Získejte dotace z fondů EU: tvorba žádosti a realizace projektu krok za krokem: metodika, pravidla, návody*. Brno: Computer Press, 2009. ISBN 978-80-251-2649-3., s.27

Princip partnerství

Tento princip vyžaduje aktivní účast a participaci Evropské komise a odpovídajících regionálních a místních orgánů a kompetentních nevládních aktérů, tedy vztah mezi dvěma a více subjekty na přípravě, implementaci, řízení, monitorování a hodnocení. Smyslem je zajistit, aby se na formulaci aktivit a opatření mohli podílet samotní příjemci.

Princip adicionality

Spočívá v doplňkovosti unijních zdrojů, které by neměly nahrazovat národní zdroje, pouze je doplňovat. Účelem je větší zodpovědnost a efektivnost při poskytování pomoci.

Princip monitorování a vyhodnocení

Jeho podstatou je snaha o co nejefektivnější vynakládání finančních prostředků. Ta je průběžně sledována a vyhodnocována. Vyhodnocování, evaluace, je hodnotící proces z hlediska věcnosti, efektivity a ekonomické efektivity. V rámci EISF rozlišujeme tři fáze:

1. ex-ante – předběžné hodnocení: probíhá před přijetím programu, hodnocen je potenciál,
2. interim – střednědobé hodnocení: probíhá v polovině programového období a analyzuje dosavadní pokrok v naplňování cílů,
3. ex-post – následné hodnocení: zkoumá dosažené výsledky, použití zdrojů, účinnost a efektivnost intervence a její dopad. Výsledkem je závěr aplikovatelný na další programy.⁸

Kromě těchto hlavních principů se regionální politika řídí doplňkovými principy, jako například princip subsidiarity, konvergence, solidarity.

3.1.3 Pojetí regionů v rámci EU

Každá země má samostatný vývoj územněsprávního členění zohledňující potřeby obyvatel a státní správy. To znamená, že v rámci EU existuje na 28 různých systémů správního členění, což omezuje možnosti statistického a ekonomického srovnávání regionů v rámci politiky HSS. Za tímto účelem byla v roce 1988 na celém území EU jednotná

⁸ TAUER, Vladimír, Helena ZEMÁNKOVÁ a Jana ŠUBRTOVÁ. *Získejte dotace z fondů EU: tvorba žádosti a realizace projektu krok za krokem: metodika, pravidla, návody*. Brno: Computer Press, 2009. ISBN 978-80-251-2649-3., s.21

nomenklatura územních statistických jednotek známá jako NUTS (z francouzského Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques)⁹. Následující tabulka (Tabulka 1) ukazuje rozdělení na jednotlivé úrovně NUTS dle počtu obyvatel.

Tabulka 1: Kategorie NUTS na základě počtu obyvatel.

Úroveň	Doporučený minimální počet obyvatel	Doporučený maximální počet obyvatel
NUTS I	3 000 000	7 000 000
NUTS II	800 000	3 000 000
NUTS III	150 000	800 000

Zdroj: PŘICHYSTAL, Aleš. Kuchařka pro žadatele z fondů EU, aneb, Jak uvařit dobrý projekt. Nymburk: Vega-L, 2008. ISBN 978-80-86757-94-0.

Česká republika je tradičně dělena na kraje, které zhruba odpovídají úrovni NUTS III, ale aby mohla čerpat prostředky z fondů EU, musela vytvořit mezistupeň mezi státem a krajem, tzv. region soudržnosti, na úrovni NUTS II. Na tyto úrovně NUTS II je totiž směřována podpora v cíli „Konvergence“ a z části též v cíli „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“.

Pro nižší jednotky na úrovni okresů NUTS IV a obcí NUTS V se též používá i označení LAU 1, respektive LAU 2, což je označení pro „místní administrativní jednotku“ (Local administrative unit). Následující tabulka (Tabulka 2) ukazuje územní členění České republiky

Tabulka 2: Členění území české republiky

Úroveň	Název	Počet jednotek
NUTS I	Stát	1
NUTS II	Regiony soudržnosti	8
NUTS III	Kraje	14
NUTS IV	Okresy	76+ 15 pražských obvodů
NUTS V	Obce	6 249

Zdroj: PŘICHYSTAL, Aleš. Kuchařka pro žadatele z fondů EU, aneb, Jak uvařit dobrý projekt. Nymburk: Vega-L, 2008. ISBN 978-80-86757-94-0.

⁹ PŘICHYSTAL, Aleš. Kuchařka pro žadatele z fondů EU, aneb, Jak uvařit dobrý projekt. Nymburk: Vega-L, 2008. ISBN 978-80-86757-94-0.

Z tabulky je patrné, že vzniklo osm regionů soudržnosti, tj. územních jednotek na úrovni NUTS II a to:

1. Praha - území hlavního města Prahy
2. Střední Čechy – Středočeský kraj
3. Jihozápad – Plzeňský a Jihočeský kraj
4. Severozápad – Karlovarský a Ústecký kraj
5. Severovýchod – Liberecký, Královéhradecký a Pardubický kraj
6. Jihovýchod – Vysočina a jihomoravský kraj
7. Střední Morava- Olomoucký a Zlínský kraj
8. Moravskoslezsko – Moravskoslezský kraj¹⁰

Následující obrázek (Obrázek 1) znázorňuje jak se člení kraje na úrovni NUTS III do regionů soudržnosti NUTS II.

Obrázek 1: Mapa 14 krajů (NUTS III) do 8 regionů soudržnosti (NUTS II)

Zdroj: Dotace EU.cz [online]. Dostupné na WWW: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/Informace-o-fondech/Regiony-regionalni-politiky-EU> (23.11.2019)

¹⁰ PŘICHYSTAL, Aleš. *Kuchařka pro žadatele z fondů EU, aneb, Jak uvařit dobrý projekt*. Nymburk: Vega-L, 2008. ISBN 978-80-86757-94-0.

3.1.4 Evropské strukturální a investiční fondy

Strukturální fondy (SF) jsou k podpoře chudších či nějakým způsobem znevýhodněných regionů, tedy nikoliv států.¹¹

Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR/ERDF)

Byl založen roku 1975, aby finančně podpořil programy nejvíce znevýhodněných regionů. Objemem finančních prostředků je největším strukturálním fondem, což odráží jeho rostoucí význam. Fond je zaměřen zejména na investiční (infrastrukturální) projekty (výstavba silnic a železnic, odstraňování ekologických zátěží) podporující modernizaci a posilování hospodářství.¹² Jeho vznik nebyl nijak jednoduchý a byl de facto vytvořen na nátlak Velké Británie¹³. Ovšem i další státy usilující o přistoupení ve stejném termínu, Itálie a Irsko, byly odhodlány bojkotovat pařížský summit, pokud se jim nedostane ujištění ze strany členských států, že souhlasí se založením fondu.¹⁴

Evropský sociální fond (ESF)

Založen roku 1960 díky Římské smlouvě a současné době podporuje aktivity v oblasti lidských zdrojů, zejména mobility, a zvýšení zaměstnanosti v regionech. Je zaměřen na oblast neinvestičních projektů jako rekvalifikace, speciální projekty pro znevýhodněné skupiny obyvatel, jako jsou osoby se zdravotním postižením, děti, mládež, etnické menšiny a další.¹⁵

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV/EAFRD)

Tento finanční nástroj na podporu venkova spadá do společné zemědělské politiky (SZP) EU. Prostředky slouží ke zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, zlepšení životního prostředí a krajiny, kvality života na venkově a diverzifikaci hospodářství

¹¹Tamtéž

¹² KOVÁRNÍK J., STEJSKAL J, *Regionální politika a její nástroje*. 2009, s. 41

¹³ GOŇCOVÁ, M. *Evropská integrace: od projektů k realizaci*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-6059-3.

¹⁴ BACHE I. *The politics European Union Regional policy, Multi-Level governance or Flexible gatekeeping?* SHEFFIELD, Sheffield Academic Press Ltd 1998, s. 16-53

¹⁵ MAREK, D., KANTOR, T., *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*, Brno: Barrister & Principal, 2009, ISBN 978-80-87029-56-5 s. 29

venkova. Bývá označován jako II. pilíř SZP a doplňuje tzv. I. pilíř (systém přímých plateb zemědělcům a opatření k řízení zemědělských trhů).¹⁶

Evropský rybářský fond (ERF/EFF)

ERF v období 2007 – 2013 nahradil finanční nástroj na podporu rybolovu (FIFG) a programovém období 2014 – 2020 je součástí evropského námořního a rybářského fondu. Je to finanční nástroj na podporu rybolovu, který spadá do společné rybářské politiky EU. Fond podporuje projekty vedoucí ke zvýšení konkurenceschopnosti na straně jedné a k ochraně životního prostředí na straně druhé.¹⁷

Poslední dva zmiňované, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova a Evropský rybářský fond, v minulém programovém období spadaly do společné zemědělské politiky (SZP) a na rozdíl od současného období měly vlastní programové dokumenty. V Dohodě o partnerství tvoří tyto nástroje skupinu s ostatními evropskými strukturálními a investičními fondy (ESIF) včetně kohezního fondu (CF). Toto spojení se projevilo v souvislosti se zavedením jednotného monitorovacího prostředí a přispělo k vyšší harmonizaci a přehlednosti čerpání ESIF.¹⁸

Fond soudržnosti – Kohezní fond (FS/CF)

Mimo strukturální fondy stojí významný fond určený k podpoře rozvoje chudších států, nikoli regionů, kohezní fond nebo-li fond soudržnosti. Jeho cílem je eliminovat hospodářskou a sociální nerovnost a podporovat udržitelný rozvoj¹⁹. Obdobně jako u EFRR je zaměřen na rozvoj infrastruktury se zaměřením na sítě většího rozsahu (transevropské sítě), obnovitelné zdroje, oblast energetické úspornosti a ochrany životního prostředí. Prostředky jsou poskytovány státům, které dosahují nižšího HDP na obyvatele, než je 90% průměru Společenství, a zároveň usilují o naplnění konvergenčních kritérií.²⁰

¹⁶ BARÁKOVÁ, Blanka. *Financování společné zemědělské politiky Evropské unie se zaměřením na Českou republiku: monografie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2010. ISBN 978-80-7372-657-7

¹⁷ Fakta a čísla o Evropské unii Evropský parlament [online]. Dostupné z WWW: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/107/nastroje-szp-a-jejich-reformy> (23.11.2019)

¹⁸ BARÁKOVÁ, Blanka. *Financování společné zemědělské politiky Evropské unie se zaměřením na Českou republiku: monografie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2010. ISBN 978-80-7372-657-7

¹⁹ TAUER, Vladimír, Helena ZEMÁNKOVÁ a Jana ŠUBRTOVÁ. *Získejte dotace z fondů EU: tvorba žádosti a realizace projektu krok za krokem: metodika, pravidla, návody*. Brno: Computer Press, 2009. ISBN 978-80-251-2649-3., s. 18

²⁰ KOVÁRNÍK J., STEJSKAL J. *Regionální politika a její nástroje*. Praha, Portál 2009, s. 42-43

3.2 Dokumenty programových období let 2007 – 2020

V této části jsou porovnány nejdůležitější dokumenty programového období 2007 – 2013 a 2014 – 2020, které se týkají politiky HSS a hlavně oblasti čerpání finančních prostředků z ESI fondů. Následující tabulka (Tabulka 3) znázorňuje rámcovou strukturu těchto stěžejních rámcových dokumentů.

Tabulka 3: Legislativní a strategické dokumenty let 2007 - 2020

Období 2007-2013	Období 2014-2020
Evropská úroveň	
Lisabonská strategie	Strategie Evropa 2020
Finanční perspektiva 2007-2013	Finanční perspektiva 2014-2020
Nařízení ke strukturálním fondům pro období 2007-2013	Nařízení ke strukturálním fondům pro období 2014-2020
Strategické obecné zásady Společenství	
Národní úroveň	
Národní rozvojový plán ČR	Dohoda o partnerství
Národní strategický referenční rámec	
Operační programy 2007-2013	Operační programy 2014-2020

Zdroj: Legislativní a strategické dokumenty Evropské Unie

Lisabonská strategie představovala komplexní scénář pro ekonomickou, sociální a ekologickou obnovu Evropské unie. Zasedání Evropské rady určilo osm směrů, kterými se měla ubírat radikální transformace ekonomiky Evropské unie. Cílem bylo dosáhnout nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomiky, která by byla schopna udržitelného hospodářského růstu a současně s vysokou sociální soudržností. Poslední, devátý, bod o udržitelném rozvoji byl přidán po zasedání Evropské rady ve Stockholmu a Goteborgu 2001.²¹

Podrobnější strukturu Lisabonské strategie je zachycena v následující tabulce (Tabulka 4).

²¹Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta UP, Katedra geografie [online] (PDF). [cit. 2019] Dostupné na WWW: https://geography.upol.cz/soubory/lide/fnukal/EURO/PRED_4_Lisabonska_strategie.pdf

Tabulka 4: Struktura Lisabonské strategie

Lisabonská strategie		
Ekonomický pilíř	Sociální pilíř	Ekologický pilíř
Informační společnost pro všechny	Aktivní politika zaměstnanosti	Udržitelný rozvoj a kvalita života
Vytvoření evropského výzkumného prostoru		
Odstranění překážek pro podnikání, zejména malých a středních podniků		
Ekonomická reforma spojená s dokončováním vnitřního trhu	Modernizace evropského sociálního modelu	
Vytvoření integrovaných finančních trhů		
Lepší koordinace makroekonomických politik		

Zdroj: Lisabonská strategie

Strategie Evropa 2020 je dokumentem na evropské úrovni, kterým se Evropská unie snaží dosáhnout dlouhodobého cíle stabilního hospodářského růstu při vysoké míře zaměstnanosti. Kromě tohoto cíle se Strategie Evropa 2020 snaží vyřešit následky ekonomické krize a vytvořit podmínky k naplňování tří základních priorit strategie, kterými jsou inteligentní růst, udržitelný růst a růst podporující začlenění. V rámci dosažení těchto priorit stanovila pět hlavních cílů, k jejichž dosažení má přispět sedm stěžejních priorit a iniciativ. Podrobnější strukturu Strategie Evropa 2020 zachycuje následující tabulka (Tabulka 5).

Tabulka 5: Struktura strategie Evropa 2020

Evropa 2020		
Hlavní cíle		
Zvýšit zaměstnanost osob ve věku 20-64 let ze současných 69% na nejméně 75%		
Dosáhnout cíle investovat do výzkumu a vývoje 30 HDP, zejména zlepšováním podmínek pro investice soukromého sektoru a vytvořit nový ukazatel sledování inovací		
Snížit emise skleníkových plynů oproti roku 1990 nejméně o 20% (až 30%); zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie v konečné spotřebě na 20% a energetickou účinnost o 20%		
Snížit podíl dětí předčasně ukončujících školní docházku z 15% na 10% a zvýšit počet obyvatel ve věku 30-34 let, kteří mají ukončené terciální vzdělání, z 31% nejméně na 40%		
Snížit o 25% počet obyvatel EU, kteří žijí pod vnitrostátní hranicí chudoby, což představuje více jak 20 miliónů lidí		
Priority a iniciativy		
Inteligentní růst	Udržitelný růst	Růst podporující začlenění
Inovace – Stěžejní iniciativa "Inovace v Unii"	Klima, energie, mobilita - Stěžejní iniciativa "Evropa méně náročná na zdroje"	Zaměstnanost a dovednosti – Stěžejní iniciativa
Vzdělávání – Stěžejní iniciativa "Mládež v pohybu"	Konkurenceschopnost - Stěžejní iniciativa "Průmyslová politika pro éru globalizace"	Boj proti chudobě – Stěžejní iniciativa "Evropská platforma pro boj proti chudobě"
Digitální společnost - Stěžejní iniciativa "Digitální program pro Evropu"		

Zdroj: Strategie Evropa 2020

3.3 Strategické dokumenty politiky hospodářské a sociální soudržnosti

Tyto dokumenty slouží k realizaci politiky HSS. V období 2007 – 2013 jimi byly Strategické zásady společenství, Národní rozvojový plán a Národní referenční rámec. V období 2014 – 2020 pouze Dohoda o partnerství.

3.3.1 Strategické dokumenty politiky HSS v období 2007 – 2013

Strategické obecné zásady Společenství byly sestavovány na evropské úrovni. Národní rozvojový plán a Národní strategický referenční rámec jsou dokumenty národní úrovně, na které navazují jednotlivé programové dokumenty.

Strategické obecné zásady Společenství

Vycházejí a naplňují cíle Lisabonské strategie, tedy Konvergence, Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a Evropská územní spolupráce. Zde jsou tedy definovány hlavní cíle a oblasti podpory. Právě ty sloužily členským státům při formulování národních dokumentů.

Národní rozvojový plán ČR pro období 2007 – 2013

Byl vzat na vědomí usnesením Vlády České republiky č. 175/2006. Prioritní osy a cíle NRP jsou odvozeny z definované strategie a následně promítnuty do struktury operačních programů.²²

Vypracování NRP bylo podmínkou pro získání pomoci EU, ale také zkouškou připravenosti České republiky na realizaci HSS. Sloužil jako podklad pro vypracování Národního strategického referenčního rámce, který tvořil základ pro vyjednávání s Evropskou komisí o programovém období 2007 – 2013.²³ Opíral se o klíčové evropské (Strategické obecné zásady Společenství) i národní (Strategie udržitelného rozvoje, Strategie hospodářského růstu, Strategie regionálního rozvoje pro léta 2007 – 2013 a další resortní a regionální strategie) strategické dokumenty.²⁴

Národní strategický referenční rámec ČR 2007 – 2013

Jedná se o základní strategický dokument České republiky pro využívání fondů Evropské unie. Vychází, jak bylo výše uvedeno, z NRP ČR pro 2007 – 2013 a strukturou i obsahem je velmi blízký NRP.

Sektorové operační programy

Tyto programy, též známé jako tematické, navazují na cíle politiky soudržnosti a rozvojové strategie, které byly vytyčeny v NRP pro období 2007 – 2013. Společně tvoří jeden celek oblastí podpory z fondů EU a byly realizovány ve všech regionech ČR s výjimkou hlavního města Prahy.

²² PŘICHYSTAL, Aleš. *Kuchařka pro žadatele z fondů EU, aneb, Jak uvařit dobrý projekt: od projektů k realizaci*. Nymburk: Vega-L, 2008. ISBN 978-80-86757-94-0. s 19

²³ IEEP, Institut pro ekonomickou a ekologickou politiku. *Národní rozvojový plán české republiky 2007-2013* [online]. Dostupné na WWW: <https://www.ieep.cz/narodni-rozvojovy-plan-ceske-republiky-2007-2013/>

²⁴ DotaceEU.cz. Dostupné na WWW: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/Programove-obdobi-2007-2013/Dokumenty-regionalni-politiky/Strategicke-dokumenty/Narodni-rozvojovy-plan-Ceske-republiky-2007-2013> (03.09.2019)

3.3.2 Strategické dokumenty politiky HSS v období 2014 – 2020

Klíčovým dokumentem pro toto období je Dohoda o partnerství pro programové období 2014 – 2020 (dále Dohoda nebo Dohoda o partnerství), která byla vypracována na úrovni členských států a stanoví cíle a priority pro efektivní využívání ESIF za účelem naplňování Strategie Evropa 2020 na základě vydefinovaných národních priorit. Byla schválena 24. srpna 2014 po třech letech vyjednávání. Dohoda je strategickým dokumentem, založeným na důsledné analýze současné sociální a ekonomické situace, ekonomických trendů a potřeb České republiky, na jejichž základě jsou stanoveny priority pro financování v letech 2014 – 2020 při současném naplňování společných cílů EU. Dohoda byla vypracována za účasti partnerů v souladu s principem víceúčelové správy, tj. zapojením regionálních partnerů a dalších partnerů. Je tedy dokumentem přijatým na základě široké shody zainteresovaných stran. Její charakter strategického dokumentu znamená, že je závazná pro ostatní programové dokumenty. V souladu se strategickými cíli byly stanoveny hlavní priority, reflektující potřeby na národní a regionální úrovni.^{25 26}

Tematické cíle

V současném programovém období je kladen větší důraz na dosahování výsledků, nejen na finanční čerpání, a to jak ze strany EK, tak ze strany ČR. Tento cíl je obsažen již ve Strategii Evropa 2020 a pro ESIF jej začala prosazovat definováním jedenácti tematických cílů (TC), které vymezují, na jaké aktivity musí být ESIF ve všech členských státech zaměřeny. Na tyto tematické cíle se musí zaměřovat určité dané procento investic. Díky tematickému cílení jsou prostředky politiky soudržnosti vynakládány způsobem, který Evropě pomůže stát se inovativnější, efektivnější, udržitelnější a konkurenceschopnější. V rámci těchto cílů ČR stanovila své priority reflektující problémy a potřeby rozvoje, vyplývající z analýz v Dohodě o partnerství, kde nejvýznamnějšími dokumenty jsou průběžně aktualizované Národní rozvojové priority (NRP) a Specifická doporučení Rady k NRP.²⁷

²⁵ Dohoda o partnerství pro programové období 2014-2020

²⁶ Businessinfo.cz [online]. Dostupné na WWW: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/dohoda-o-partnerstvi-pro-programove-obdobi-20142020-63793.html> (28. 10. 2019)

²⁷ Strategie Evropa 2020 European Commission [online]. Dostupné z WWW: https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/policy/what/glossary/e/europe-2020-strategy (23.11.2019)

3.4 Finanční perspektivy 2007 – 2013 a 2014 – 2020

Rámcové dokumenty Lisabonská strategie a Strategie Evropa 2020 se zabývají v podstatě stejnými tématy a dá se tedy očekávat, že změny v alokaci finančních prostředků nebudou nijak výrazné. Nakládání s finančními prostředky EU z rozpočtu EU, který nesmí být deficitní, jsou specifikovány v rámci položek závazků na určité, předem stanovené oblasti.

Výdaje EU pro období 2007 – 2013

V období 2007 – 2013 disponovala EU prostředky na závazky ve výši 864 169 mil. EUR, z toho prostředky na platby 820 600 mil. EUR. Následující tabulka (Tabulka 6) znázorňuje rozdělení prostředků na jednotlivé oblasti víceletého finančního rámce.

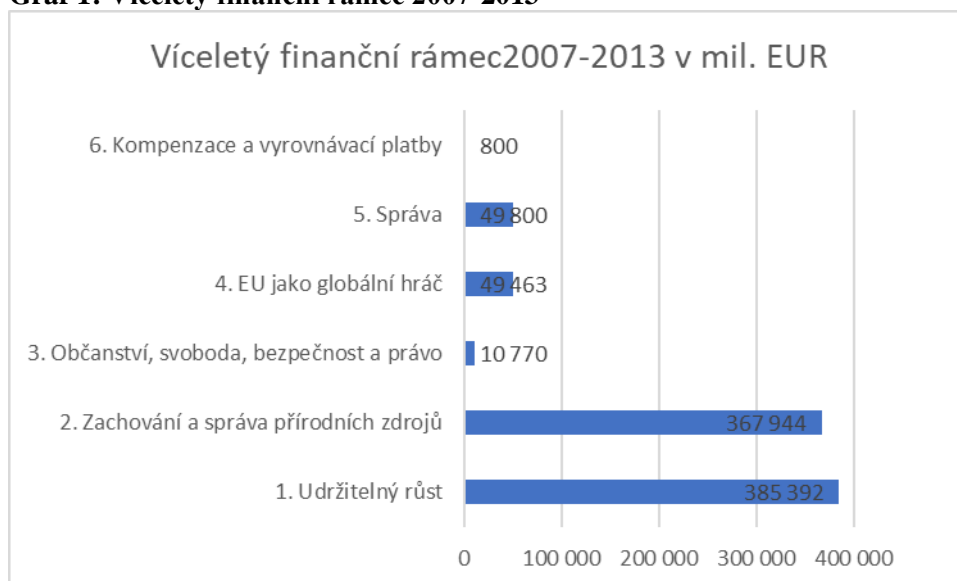
Tabulka 6: Víceletý finanční rámec 2007 – 2013 v mil. EUR

Prostředky na závazky	Celkem 2007 - 2013
1. Udržitelný růst	385 392
1 a Konkurenceschopnost pro růst a zaměstnanost	77 362
1 b Soudržnost pro růst a zaměstnanost	308 030
2. Zachování a správa přírodních zdrojů	367 944
z toho výdaje související s trhem a přímé platby	293 105
3. Občanství, svoboda, bezpečnost a právo	10 770
4. EU jako globální hráč	49 463
5. Správa	49 800
6. Kompenzace a vyrovnávací platby	800
Prostředky na závazky celkem	864 169
jako procento HDP	1,048%
Prostředky na platby celkem	820 600
jako procento HDP	1,00%

Zdroj: Úřední věstník Evropské Unie (29. 5. 2009)

Tabulka 6 je doplněna následujícím grafem (Graf 1), přehledně znázorňujícím poměr alokovaných prostředků pro jednotlivé položky finančního rámce.

Graf 1: Víceletý finanční rámec 2007-2013

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů z předcházející tabulky (Tabulka 6)

Výdaje EU pro období 2014 – 2020

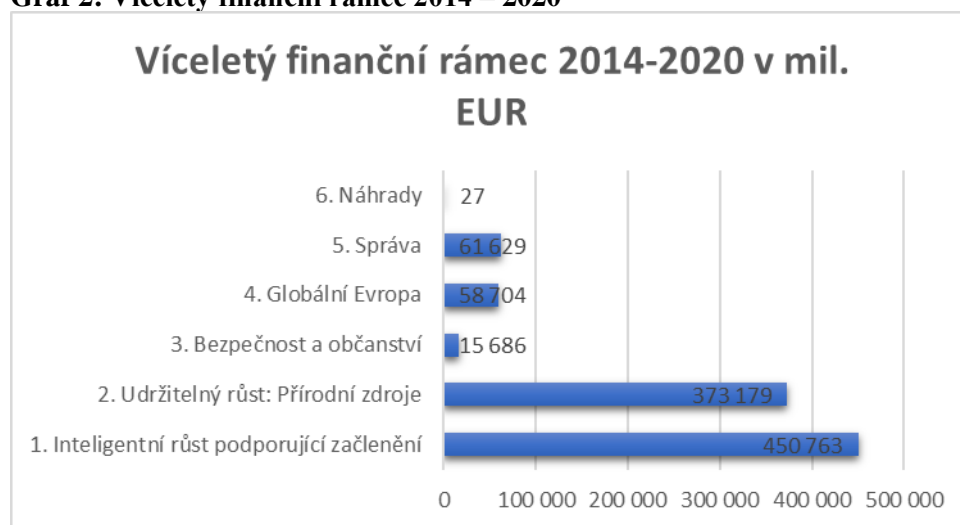
Pro období 2014 – 2020 disponovala EU prostředky na závazky v celkové výši 959 988 mil. EUR a celkové prostředky na platby ve výši 908 400 mil. EUR. Následující tabulka (Tabulka 7) znázorňuje rozdělení prostředků na jednotlivé oblasti víceletého finančního rámce.

Tabulka 7: Víceletý finanční rámec pro období 2014-2020

Prostředky na závazky	Celkem 2014-2020
1. Inteligentní růst podporující začlenění	450 763
1 a: Konkurenceschopnost pro růst a zaměstnanost	125 614
1 b: Hospodářská, sociální a územní soudržnost	325 149
2. Udržitelný růst: Přírodní zdroje	373 179
z toho výdaje související s trhem a přímé platby	277 851
3. Bezpečnost a občanství	15 686
4. Globální Evropa	58 704
5. Správa	61 629
z toho správní výdaje orgánů	49 798
6. Náhrady	27
Celkové prostředky na závazky	959 988
V procentech HDP	1,00%
Celkové prostředky na platby	908 400
V procentech HDP	0,95%

Zdroj: Úřední věstník Evropské unie 20. 12. 2013 (nařízení Rady č. 1311/2013).

Tabulka (5) je doplněna následujícím grafem (Graf 2), znázorňujícím poměr alokovaných prostředků pro jednotlivé položky finančního rámce.

Graf 2: Víceletý finanční rámec 2014 – 2020

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů z předcházející tabulky (Tabulka 7)

Následující tabulka (Tabulka 8) komparuje alokace finančních prostředků pro období 2007-2013 a 2014-2020.

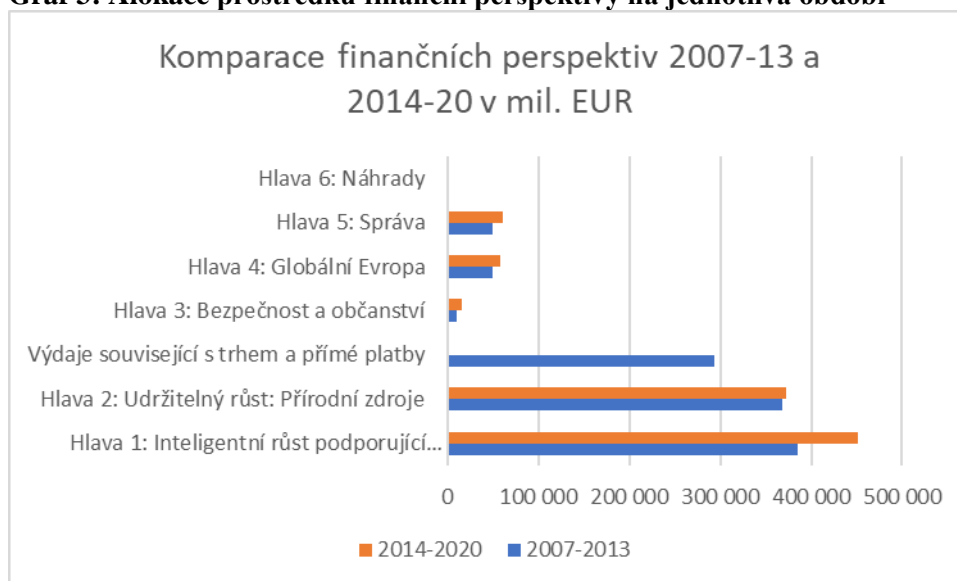
Tabulka 8: Komparace finanční perspektivy 2007 – 2013 a 2014 – 2020 v milionech EUR

Prostředky na závazky	2007-2013	2014-2020	Změna v milionech	Změna v %
Hlava 1: Inteligentní růst podporující začlenění	385 392	450 763	65 371	16,96
Hlava 2: Udržitelný růst: Přírodní zdroje	367 944	373 179	5 235	1,42
Výdaje související s trhem a přímé platby	293 105	277 851	-15 254	-5,49
Hlava 3: Bezpečnost a občanství	10 770	15 686	4 916	31,34
Hlava 4: Globální Evropa	49 463	58 704	9 241	18,68
Hlava 5: Správa	49 800	61 629	11 829	23,75
Hlava 6: Náhrady	800	27	773	-2 826,96
Celkové prostředky na závazky	864 169	959 988	95 819	11,08

Zdroj: Úřední věstník Evropské Unie 29. 5. 2009 a Úřední věstník Evropské unie 20. 12. 2013

Tabulka (8) je doplněna následujícím grafem (Graf 3), znázorňujícím poměr alokovaných prostředků pro jednotlivé položky obou finančních rámců.

Graf 3: Alokace prostředků finanční perspektivy na jednotlivá období

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů z předcházející tabulky (Tabulka 8)

Jak již bylo výše řečeno, finanční perspektivy pro obě období se liší jen nepatrně. Jedná se o drobné rozdíly v názvosloví, např. v období 2007 – 2013 Hlava 1: Udržitelný růst, pro období 2014 – 2020 Hlava 1: Inteligentní růst podporující začlenění apod., a proto v grafu byly pro lepší přehlednost použity popisky ze současného období. I alokace finančních prostředků, byť bylo na období 2014 – 2020 vyčleněno o 95 819 mld. EUR, tj. o 11,08 % více. Markantní navýšení je patrné v Hlavě 1: Inteligentní růst, kam bylo v novém programovacím období nasměrováno o 65,371 mld. EUR více, což představuje nárůst o 16,96 %. Významnější nárůst o procentní podíl zaznamenaly oblasti podpory v Hlavě 3: Bezpečnost o 4,916 mld. EUR, tj. o 31,34 %, zejména v souvislosti s migrační krizí. V Hlavě 4: Globální Evropa je růst o 9,241 mld. EUR, tj. o 18,68 %, a nárůst finančních prostředků nastal i v Hlavě 5: Správa o 11,829 mld. EUR, tj. o 23,75 %. Hlava 6. Náhrady vykazuje extrémní pokles z toho důvodu, že finance na tuto oblast byly vyčleněny naposledy v roce 2014. Nejnižší přírůstek finančních prostředků je v Hlavě 2: Udržitelný růst, a to o pouhé 1,42 %.

3.5 Cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti

3.5.1 Cíle politiky HSS v programovém období 2007 – 2013

Pro toto programové období se regionální politika zaměřila na zvyšování konkurenceschopnosti a budování hospodářství, které je založené na znalostech a inovacích²⁸

Cíl 1: Konvergence - Podpora hospodářského a sociálního rozvoje směřovala do méně vyspělých regionů. Pro financování v rámci cíle Konvergence byly způsobilé regiony úrovně NUTS II, jejichž HDP na obyvatele měřeného paritou kupní síly vypočtený na základě údajů Společenství za období 2000 – 2002 byl nižší než 75 % průměru HDP EU-25.²⁹ V případě ČR pod tento cíl spadaly všechny regiony s výjimkou hlavního města Prahy, které byly financovány z EFRR a ESF. Celková alokace z rozpočtu EU činila cca 78,5 %. Na cíl Konvergence bylo pro Českou republiku určeno 25,88 miliard EUR.

Cíl 2: Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost - Tento cíl, který byl mimo nejméně rozvinuté regiony zaměřen na posílení konkurenceschopnosti a atraktivnosti regionů, jakož i zaměstnanost.³⁰ V rámci tohoto cíle čerpaly regiony, které přesahovaly ukazatele cíle Konvergence. V České republice to bylo pouze hlavní město Praha se dvěma operačními programy. Na cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost bylo vyhrazeno cca 17,3 % z rozpočtu EU a pro ČR činila alokace 0,42 miliardy EUR.³¹ Prostředky byly opět čerpány z EFRR a ESF.

Cíl 3: Evropská územní spolupráce - Podpora přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráce regionů prostřednictvím místních a regionálních iniciativ. Zaměřen byl zejména na posílení nadnárodní spolupráce prostřednictvím opatření souvisejících s prioritami Společenství a přispívajících k integrovanému územnímu rozvoji a na posílení meziregionální spolupráce a výměny zkušeností na vhodné územní úrovni.³² Na cíl

²⁸ KOVÁRNÍK J., STEJSKAL J, *Regionální politika a její nástroje*. Praha, Portál 2009, s. 46-48

²⁹ Nařízení rady o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení, L 210, 31. 7. 2006 str. 37

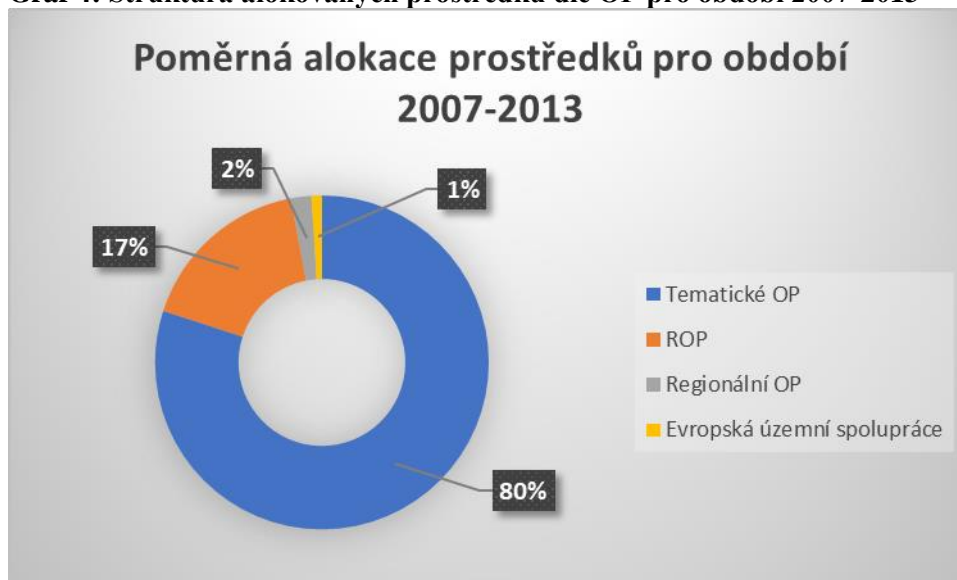
³⁰ Nařízení rady o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení, L 210, 31. 7. 2006 str. 37

³¹ Odbor komunikace o evropských záležitostech (OEZ) Úřadu vlády České republiky. [online] *Euroskop.cz*. Dostupné na WWW: <https://www.euroskop.cz/8641/sekce/operacni-programy-2007-2013/> [cit. 2019-09-12]

³² Nařízení rady o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení, L 210, 31. 7. 2006 str. 37

Evropská územní spolupráce bylo alokováno 4,20 % a pro ČR 0,39 mld. EUR.³³ Celkově bylo pro Českou republiku alokováno 26,7 mld. EUR. Poměr alokovaných finančních prostředků dle operačních programů znázorňuje následující graf (Graf 4).

Graf 4: Struktura alokovaných prostředků dle OP pro období 2007-2013

Zdroj: Dotace EU, Konečná alokace zdrojů fondů EU pro Českou republiku v období 2007 – 2013 (2019)

3.5.2 Cíle politiky HSS v programovém období 2014 – 2020

Změna nastala ve struktuře cílů, a to snížením počtu cílů ze tří na dva, kdy byly sloučeny cíle Konvergence a Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost do cíle Investice pro růst a zaměstnanost.

Cíl 1: Investice pro růst a zaměstnanost se soustřeďuje na výzkum a inovace, informační a komunikační technologie, malé a střední podniky, podporu zaměstnanosti, zlepšování přístupu na trh práce atd. Financování cílů je uskutečňováno z fondů EFRR a ESF. Pro tento cíl bylo alokováno České republice 23,967 mld. EUR.

Cíl 2: Evropská územní spolupráce je v podstatě totožný s cílem z předchozího programového období a financován je z EFRR. Zůstává pět programů přeshraniční spolupráce se změnou názvu, OP meziregionální spolupráce nahrazen programem INTERBERG EUROPE, dva programy CENTRAL EUROPE a DANUBE nahrazují

³³ WOKOUN. R., *Strukturální fondy a obce I*. Praha, ASPI 2006, str. 71-74

dřívější OP Nadnárodní spolupráce, EPSON 2013 nahrazen Programem EPSON 2020 a INTERACT II byl nahrazen Programem INTERACT III, viz Tabulka 9: Změna struktury cílů politiky HSS. Pro cíl EÚS bylo pro Českou republiku alokováno 340 mil. EUR. Následující graf (Graf 5) graficky znázorňuje rozdělení finančních prostředků dle cílů EU v tomto programovém období.

Graf 5: Struktura alokovaných prostředků dle cílů pro období 2014-2020

Zdroj: Dotace EU, Programové období 2014-2020 (2019)

Tabulka (Tabulka 9) zachycuje změny v politice HSS mezi obdobími 2007-2013 a 2014-2020, snížení počtu cílů a změnu názvů cílů politiky soudržnosti.

Tabulka 9: Změna struktury cílů politiky HSS

2007 – 2013			2014 – 2020		
Cíle	Finanční nástroj	Region působnosti	Cíle	Finanční nástroj	Region působnosti
1. Konvergence	EFRRR ESF	NUTS 2	1. Investice pro růst a zaměstnanost	EFRRR ESF	NUTS 2
	FS	NUTS 1		FS	NUTS 1
2. Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	EFRR ESF	NUTS 2	2. Evropská územní spolupráce	EFRR	NUTS 3

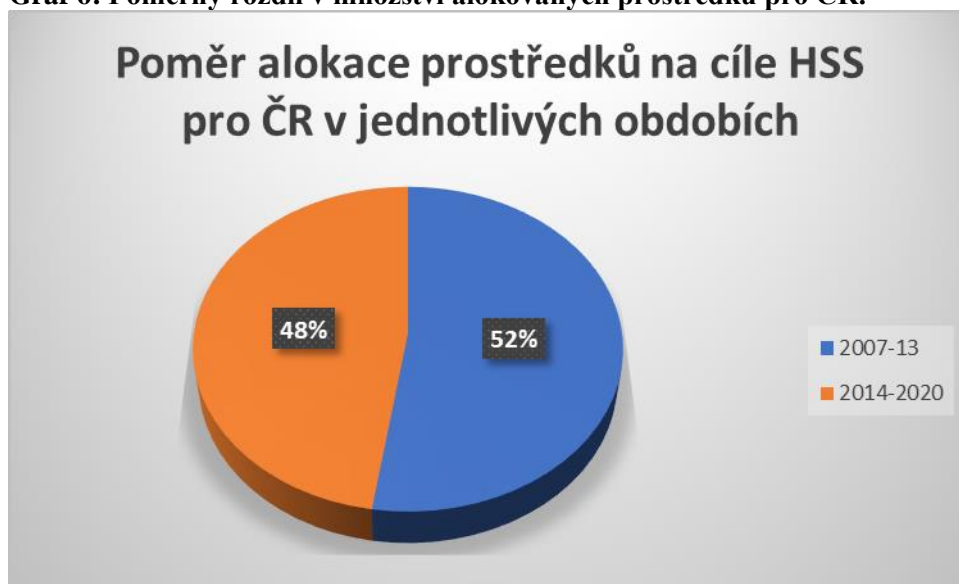
Zdroj: MMR Vlastní zpracování 2019

Kromě „zeštíhlení“ počtu cílů regionální politiky došlo též ke snížení počtu operačních programů řízených ČR, viz Tabulka 5: Struktura operačních programů. Došlo zejména k ukončení sedmi regionálních operačních programů (ROP), které byly nahrazeny Integrovaným regionálním operačním programem (IROP). Jistě to byla i reakce na tlak orgánů EU na zjednodušení administrace a snížení administrativní zátěže příjemců. Evropští úředníci vytýkali špatnou architekturu plánu a příliš mnoho operačních programů, některé označovali za zbytečné, zejména Integrovaný operační program.³⁴ Snížením počtu OP došlo zároveň ke snížení počtu řídicích orgánů (ŘO) a zprostředkujících subjektů (ZS).³⁵ Celková alokace pro ČR na období 2014 – 2020 činí 24,206 mld. EUR. Poměr alokovaných prostředků pro ČR znázorňuje následující graf (Graf 6).

³⁴ PŘICHYSTAL, Aleš. *Kuchařka pro žadatele z fondů EU, aneb, Jak uvařit dobrý projekt: od projektů k realizaci*. Nymburk: Vega-L, 2008. ISBN 978-80-86757-94-0. s 4

³⁵ Česká republika NKU, *EU Report 2016, zpráva o finančním řízení prostředků Evropské unie v ČR* [online]. (PDF). Dostupné na WWW: <https://www.nku.cz/assets/publikace-a-dokumenty/eu-report/eu-report-2016-cz.pdf> (2019)

Graf 6: Poměrný rozdíl v množství alokovaných prostředků pro ČR.

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů z předcházející tabulky (Tabulka 9)

Následující tabulka (Tabulka 10) porovnává strukturu operačních programů obou programových období.

Tabulka 10: Struktura operačních programů v období 2007 - 2013 a 2014 - 2020

Období 2007-2013	Období 2014-2020
Cíl 1: Konvergence	Cíl 1: Investice pro růst a zaměstnanost
OP Doprava	OP Doprava
OP Životní prostředí	OP Životní prostředí
OP Podnikání a inovace	OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
OP Lidské zdroje a zaměstnanost	OP Zaměstnanost
OP výzkum a vývoj	OP Výzkum, vývoj a vzdělávání
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	
OP Technická pomoc	OP Technická pomoc
ROP Severozápad	Integrovaný regionální operační program
ROP Moravskoslezsko	
ROP Jihovýchod	
ROP Jihozápad	
ROP Střední Morava	
ROP Střední Čechy	
ROP Severovýchod	
Integrovaný operační program	
Cíl 2: Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	
OP Praha Konkurenceschopnost	OP Praha – pól růstu
OP Praha Adaptabilita	
Cíl 3: Evropská územní spolupráce	Cíl 2: Evropská územní spolupráce
OP Přeshraniční spolupráce ČR – Bavorsko	Program ČR – Bavorsko
OP Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko	Program ČR – Polsko
OP Přeshraniční spolupráce ČR – Rakousko	Program ČR – Rakousko
OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko	Program ČR - Sasko
OP Přeshraniční spolupráce ČR - Slovensko	Program ČR – Slovensko
OP Mezinárodní spolupráce	Program INTERBERG EUROPE
OP Nadnárodní spolupráce	Program DANUBE
	Program CENTRAL EUROPE
EPSON 2013	Program EPSON 2020
INTERACT II	Program INTERACT III

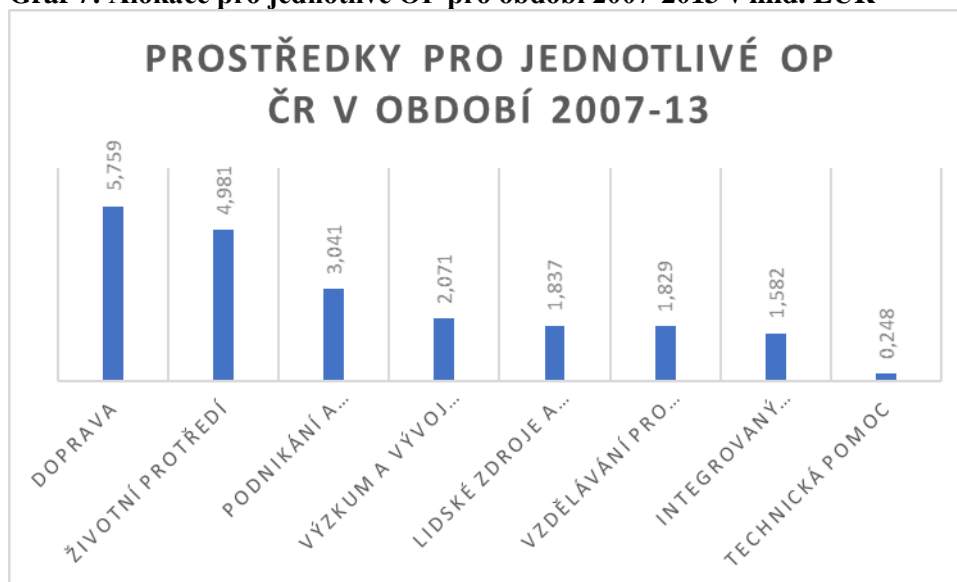
Zdroj: Dotace EU (2019) Vlastní zpracování

3.6 Sektorové operační programy

Pro období 2007 – 2013 bylo v rámci cíle Konvergence, viz Kapitola 3.3.1., připraveno osm tematických operačních programů. Tyto programy byly specificky zaměřeny a obecně zaměřeny na celou Českou republiku s výjimkou hlavního města Prahy. Výjimku tvořily a tvoří OP Doprava a OP Životní prostředí, neboť ty jsou spolufinancovány z Fondu soudržnosti, který je určený pro celou republiku. Mimoto existují tzv. vícecílové operační programy financované z prostředků pro cíle „Konvergence“ a „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“, které jsou zaměřeny na celé území ČR, tedy včetně Prahy. Těmito programy byly OP Lidské zdroje a zaměstnanost, OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, Integrovaný operační program a OP Technická pomoc.³⁶

Celková alokace na tematické cíle pro Českou republiku činila 21,23 mld. EUR. Z jednotlivých operačních programů byly největšími „příjemci“ prostředků OP Doprava a OP Životní prostředí. Alokaci prostředků pro jednotlivé OP pro ČR ukazuje následující graf (Graf 7).

Graf 7: Alokace pro jednotlivé OP pro období 2007-2013 v mld. EUR

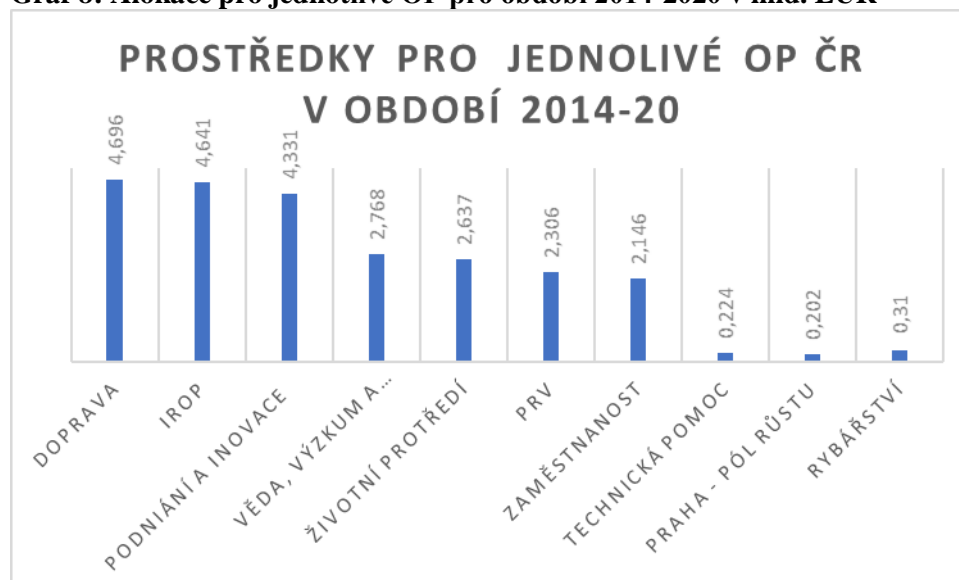

Zdroj: PŘICHYSTAL, Aleš. *Kuchařka pro žadatele z fondů EU, aneb, Jak uvařit dobrý projekt: od projektů k realizaci*. Nymburk: Vega-L, 2008. ISBN 978-80-86757-94-0. s.23-24

³⁶ PŘICHYSTAL, Aleš. *Kuchařka pro žadatele z fondů EU, aneb, Jak uvařit dobrý projekt: od projektů k realizaci*. Nymburk: Vega-L, 2008. ISBN 978-80-86757-94-0 s.23-27

Pro současné programové období 2014 – 2020 má Česká republika čerpat prostředky ve výši 24,206 mld. EUR, jejich rozdělení znázorňuje následující graf (Graf 8).

Graf 8: Alokace pro jednotlivé OP pro období 2014-2020 v mld. EUR

Zdroj: MMR ČR, 2015

3.6.1 Operační program Životní prostředí 2014 – 2020

V této části se zaměříme na OP Životní prostředí, který byl schválen EK ke dni 30. 4. 2015. Je zacílen na dosažení cílů strategie Evropa 2020 v oblasti životního prostředí, a to na adaptaci na změny klimatu, snižování emisí, zachování přírodních a krajinných hodnot, zvyšování energetické účinnosti a zvyšování podílů energie z obnovitelných zdrojů a dále pak k dosažení cílů stěžejní iniciativy Evropa účinněji využívající zdroje³⁷. Na základě analýz potřeb, vývoje a trendů byly stanoveny tematické prioritní osy (PO), které se dále dělí na specifické cíle (SC). Pro praktickou část bude analyzována PO 4: Ochrana a péče o krajinu. SC této PO jsou následující:

SC 4.1: Zajistit příznivý stav předmětu ochrany národně významných chráněných území

SC 4.2: Posílit biodiversitu

SC 4.3: Posílit přirozené funkce krajiny

SC 4.4: Zlepšit kvalitu prostředí v sídlech

Pro OP Na životní prostředí byla alokována, jak již bylo řečeno, přibližně poloviční částka v porovnání s předchozím obdobím, ale zajímavá je i distribuce zdrojů v rámci OP.

³⁷ Výroční zpráva o implementaci programu Životní prostředí 2014 – 2020 za roky 2014 a 2015

Tabulka 11: Rozdělení finanční alokace EU v EUR pro PO OPŽP 2014 – 2020

Číslo PO	Název PO	Fond	Podíl na celkové alokaci (%)	Příspěvek Společenství
1	Zlepšování kvality vod a snižování rizika povodní	FS	29,15	768 767 183
2	Zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech	FS	17,21	453 819 065
3	Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika	FS EFRR	17,41	458 819 995
4	Ochrana a péče o krajinu	EFRR	13,34	351 735 069
5	Energetické úspory	FS EFRR	20,09	529 626 952
6	Technická pomoc	FS	2,80	2 636 592 864
Celkem			100,00	2 636 592 864
Celkem FS			85,03	2 241 768 844
Celkem EFRR			14,97	394 824 020

Zdroj: MŽP 2016 vlastní zpracování (2019)

Z tabulky (Tabulka 11), která porovnává výši alokovaných prostředků mezi prioritní osy OPŽP, je patrné, že prioritní osa 4 má nejnižší alokaci prostředků a je navíc financována výhradně z EFRR, který navíc přispívá k plnění cílů pouze necelými 15 procenty z celkové alokace.

3.6.2 Operační program Životní prostředí 2007 – 2013

V tomto období se Česká republika zavázala do roku 2010 zajistit dobudování chybějící vodohospodářské infrastruktury, což vedlo ke zlepšení kvality ŽP zejména v oblastech s nejvíce narušeným prostředím. Prioritní osa Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí bylo soustředěno zejména na regiony, ve kterých bylo silně poškozeno životní prostředí, což představovalo pro některé české regiony jednu z nejvýraznějších bariér pro jejich rozvoj, mj. i z důvodu jejich špatného „image“ mezi obyvatelstvem i investory.

V rámci Prioritní osy 6 – Zlepšování stavu přírody a krajiny byly realizovány oblasti podpory, které zobrazuje následující tabulka (Tabulka 12).

Tabulka 12: Indikativní rozdělení finanční alokace v rámci PO 6 do jednotlivých oblastí

Oblast podpory	Název oblasti podpory	Fond EU	mil. EUR
6.1	Implementace a péče o území soustavy Natura 2000	ERDF	29,971
6.2	Podpora biodiverzity	ERDF	113,891
6.3	Obnova krajinných struktur	ERDF	77,925
6.4	Optimalizace vodního režimu krajiny	ERDF	224,784
6.5	Podpora regenerace urbanizované krajiny	ERDF	86,916
6.6	Prevence sesuvů a skalních říčních, monitorování geofaktorů a následků hornické činnosti a hodnocení neobnovitelných přírodních zdrojů včetně zdrojů podzemních vod	ERDF	65,937
6	Zlepšování stavu přírody a krajiny	ERDF	559,424

Zdroj: Operační program Životní prostředí 2007-2013. Dostupné na WWW: http://www.cesb.cz/cesb10/partners/OPZP/05_OPZP_Implementacni_dokument.pdf (12)

Na první pohled je alokace prostředků pro období 2007 – 2013 takřka dvojnásobná (Tabulka 11), ale oblast podpory 6.4 spadá v současném období pod PO 1 a oblast podpory 6.6 je zrušena. Odečtením prostředků na tyto oblasti se dostáváme na částku 268,703 mil. EUR. To znamená, že na oblast Ochrana a péče o krajinu jde o 83,032 mil. EUR více prostředků než v minulém období.

3.6.3 Implementace programu Životní prostředí

Výroční zpráva o implementaci programu Životní prostředí za roky 2014 a 2015 uvádí, že nedošlo k naplnění předpokládané alokace výzvy č.11 pro PO 4 SC 4.2, a to o více než 45 %.³⁸

Výroční zpráva OPŽP za rok 2016 informuje o navýšení celkové alokace o 87mil. EUR na základě relokace z OP Doprava. Opět konstatuje, že PO 4: výzvy č. 27, 28, 33, 48 a 49 došlo k nenaplnění předpokládané alokace výzev o více než 45 %. Zároveň konstatuje, že nejmenšího pokroku došlo v PO 4, kde do konce roku byly zaregistrovány žádosti na 27 % alokace a vydána RoPD na 1,03 % alokace PO. To vedlo MŽP k tomu, aby se pokusilo zatraktivnit PO 4, a to revidováním hodnotících kritérií, PrŽaP a Programového dokumentu. Mezi zásadní revize patří bezesporu navýšení míry podpory pro opatření související se zadržováním vody v krajině. Dále byly pořádány odborné semináře zaměřené na možnosti podpory z OPŽP.³⁹

Dle Výroční zprávy o implementaci OPŽP za rok 2017 došlo ke snížení alokace pro ČR z Fondu soudržnosti. Tato úprava se v rámci OPŽP projevila snížením alokace pro PO 1 OPŽP o 45,6 mil. EUR. V tomto roce se opakovala situace z předchozích let, kdy v PO 4 bylo dosaženo nejmenšího pokroku. Do konce roku 2017 byly zaregistrovány žádosti o podporu na 69 % hlavní alokace této PO a právní akty (PA) byly vydány na 14 % alokace. Pro nízký zájem ze strany žadatelů o projekty spadající do OP 4 jsou ze strany Řídícího orgánu a Zprostředkujícího subjektu AOPK ČR činěny kroky vedoucí k zatraktivnění této priority. Jsou průběžně revidována hodnotící kritéria a PrŽaP ve prospěch žadatelů. Došlo také k revizi PD, např. zařazení FO nepodnikajících mezi oprávněné žadatele, rozšíření nástroje CLLD atd. Pro zvýšení absorpční kapacity priority proběhlo 20 seminářů a 10 exkurzí na realizované projekty s účastí 600 potencionálních žadatelů.⁴⁰

Výroční zpráva o implementaci OPŽP za rok 2018 informuje o relokaci finančních prostředků z IROP do OPŽP ve výši 78,746 mil. EUR. Tyto prostředky byly ovšem v celé výši převedeny do nově vytvořeného SC 5.3 financovaného z EFRR. Dne 4. 12. 2018 schválena relokace z OP PIK do OPŽP ve výši 39,255 mil. EUR. I tyto prostředky byly relokovány do nově vzniklého SC 2.4 financovaného z EFRR. Přestože v tomto roce PO 4

³⁸ Výroční zpráva o implementaci programu Životní prostředí 2014 – 2020 za roky 2014 a 2015

³⁹ Výroční zpráva o implementaci programu Životní prostředí 2014 – 2020 za rok 2016

⁴⁰ Výroční zpráva o implementaci programu Životní prostředí 2014 – 2020 za rok 2017

dosáhla druhého největšího pokroku ve vydaných právních aktech, celkově se jedná o PO s nejmenším pokrokem od začátku programovacího období, neboť žádostí o podporu bylo do konce roku 2018 zaregistrováno na 96 % alokace této PO a byly vydány právní akty na 37 % alokace PO. Výsledky roku 2018 ovšem naznačují, že opatření podniknutá ŘO ve spolupráci s ZS (úprava PrŽaP, PD, HK, semináře a konzultace se žadateli) se příznivě projevila na úspěšnosti výzev a očekává se postupné další zlepšení. Zejména u SC 4.3 u výzev 93 a 108 vyhlášených v roce 2018 dosáhl požadavek žadatelů o dotaci 188 % a celkově v PO 4 v oblasti biodiverzity, krajiny a ekosystémových služeb bylo ke dni 31. 12. 2018 doporučeno výběrovou komisí 885 projektů za 0,2 mld. EUR.

Následující tabulka (Tabulka 13) zobrazuje hlavní alokace finančních prostředků bez příspěvku ČR pro PO 4.⁴¹

Tabulka 13: Alokace (bez příspěvků ČR) pro jednotlivé SC v rámci PO 4 OPŽP (v EUR)

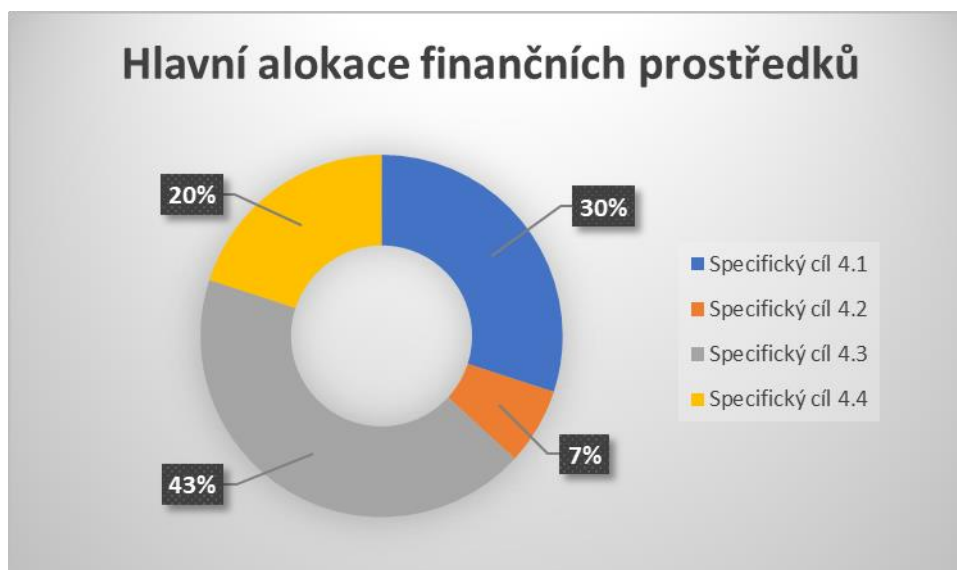
Prioritní osa 4 EFRR	351 735 070
Specifický cíl 4.1	105 520 521
Specifický cíl 4.2	24 173 507
Specifický cíl 4.3	151 694 028
Specifický cíl 4.4	70 347 014

Zdroj: MŽP 2019 [online]. Dostupné na WWW: <https://www.opzp.cz/o-programu/>

Následující graf (Graf 9) znázorňuje váhy jednotlivých SC dle alokace finančních prostředků.

⁴¹ Výroční zpráva o implementaci programu Životní prostředí 2014 – 2020 za rok 2018

Graf 9: Poměrná alokace pro jednotlivé SC v rámci PO 4 OPŽP

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů z předcházející tabulky (Tabulka 13)

3.7 Společná zemědělská politika

3.7.1 Vývoj Společné zemědělské politiky

Společná zemědělská politika (SZP) je nejstarší politikou Evropské unie. Její základy byly položeny již v Římské smlouvě podepsané 25. července 1957, neboť v poválečné Evropě hrozil nedostatek potravin, velká část byla dovážena, a tudíž rozvoj zemědělství byl nespornou prioritou.⁴² Cíle zemědělské politiky v Římské smlouvě:

- zvýšení produktivity zemědělství
- zlepšení příjmů v zemědělském sektoru
- stabilizace trhu
- zabezpečení potravinové soběstačnosti
- dostupnost cenově přijatelných potravin pro obyvatelstvo.⁴³

⁴² BARÁKOVÁ, Blanka. Financování společné zemědělské politiky Evropské unie se zaměřením na Českou republiku: monografie. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2010. ISBN 978-80-7372-657-7

⁴³ Ministerstvo zemědělství eAGRI [online]. Dostupné na WWW: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/spolecna-zemedelska-politika/vznik-vyvoj-a-reformy-spolecne/> (20.11.2019)

Na vnitřním trhu byla pro značnou část produkce postupně zavedena minimální garantovaná cena, tzv. intervenční cena, jejímž úkolem bylo zajistit zemědělským producentům minimální úroveň příjmů v případě poklesu tržních cen pod tuto intervenční cenu. Na straně druhé intervenční prodej uspokojuje poptávku v dobách neúrody a stabilizuje ceny. Prahová cena pak zvýhodňovala evropské zemědělce před levnější konkurencí tím, že stanovovala, za jakou minimální cenu mohou výrobky ze třetích zemí vstupovat na evropský trh. Pro export byly zavedeny dotace exportu, tzv. exportní subvence, ke kompenzaci rozdílu mezi nižší světovou cenou a intervenční (garantovanou) cenou, k zajištění konkurenceschopnosti evropská produkce na světových trzích. Na import pak byly uvalovány různé variabilní dovozní přírážky, které měly zajistit preferenci domácí produkce. Tento nástroj se využívá u komodit, ve kterých je EU soběstačná.⁴⁴

SZP úspěšně plnila cíle uvedené v Římské smlouvě, ale postupně docházelo k nadprodukcí, která společně s vyšší cenou produkce způsobovala značnou finanční zátěž pro rozpočet Společenství. Proto jsou od 80. let zaváděny reformy, které měly změnit implementaci SZP.

Již v roce 1958 bylo rozhodnuto o sestavení návrhu, jak postupovat dále při implementaci SZP. Tím se stal tzv. Mansholtův plán, který byl představen jako **Memorandum o reformě zemědělství** v roce 1968. Cílem plánu bylo snížit výměru orné půdy a počtu pracovníků v zemědělství, a tím zvýšit produktivitu práce. Tento plán se neshodl s podporou dotčených skupin, tj. zájmových organizací farmářů. A po demonstraci osmdesáti tisíců farmářů v Bruselu 23. března 1971 byl z větší části odmítnut. V sedmdesátých letech byla Evropa plně soběstačná ve většině komodit, a to i díky přistoupení Velké Británie, Dánska a Irska. Neustále rostoucí náklady na zemědělské přebytky a exportní subvence (v roce 1981 činily 10,96 mld. ECU a v roce 1985 již 19,72 mld. ECU) vedly k dalšímu pokusu o reformu. Avšak ani ochota států zvýšit své příspěvky zavedením dalšího zdroje financování (příspěvky ve výši 1,2 % HDP členské země), zavedení kvót na mléko a závazný úkol snížit výměru orné půdy, nepostačovala.⁴⁵

⁴⁴ BARÁKOVÁ, Blanka. Financování společné zemědělské politiky Evropské unie se zaměřením na Českou republiku: monografie. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2010. ISBN 978-80-7372-657-7

⁴⁵ Tamtéž

McSharryho reforma

První významnou systémovou změnou byla v roce 1992 McSharryho reforma⁴⁶ redukující garantované ceny zemědělských produktů (a zaváděním přímých plateb odvislých od velikosti obdělávané půdy jako kompenzace) a podporou mimoprodukčních aktivit. Dále vyplácení některých kompenzací na základě snižování produkce (tzv. set-aside, ponechání určité části půdy ladem) či využívání zemědělské půdy pro jiné účely (agroturistika, zalesňování). Pozornost se věnovala i ekologickému zemědělství a jeho podpoře. Přestože nedošlo k významnému poklesu výdajů na SZP, vynaložené prostředky byly využívány efektivněji.

Agenda 2000 - Za silnější a širší Evropu představovala další z reformních kroků (představena v roce 1997 a schválena v roce 1999), která prohlubovala McSharryho reformu v oblasti zemědělství. Agenda 2000 mimo jiné dále snížila intervenční ceny (sblížení světových a evropských cen), navýšila přímé platby (zlepšení životní úrovně zemědělců), a zdůraznila důležitost rozvoje venkova. Větší důraz se kladl na kvalitu potravin a životní prostředí. V tomto je zřejmě největší posun, porovnáme-li předchozí reformy, které se soustřeďovaly na ceny potravin, snižování výdajů apod. Zde dochází k přesunu pozornosti na neekonomické aspekty výroby potravin.⁴⁷

Mid-Term Review

V roce 2003 byla provedena střednědobá evaluace Agendy 2000, jejíž návrhy se staly základem pro další reformu zemědělské politiky.⁴⁸ Tento krok, zhodnocení reformy SZP v roce 2003, byl dohodnut již v Agendě 2000. Reforma, která byla představena 26. června 2003 a která vstoupila v platnost v roce 2005, se z původního pouhého hodnocení stala zásadní reformou SZP. Podle cílů se SZP po reformě měla více zaměřit na spotřebitele a životní prostředí a současně se více orientovat na reálné potřeby trhu. Dále pak se již neměla zaměřovat výhradně na podporu zemědělské výroby, ale též dbát na péči

⁴⁶ Ministerstvo zemědělství e [online]. Dostupné na WWW: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/spolecna-zemedelska-politika/vznik-vyvoj-a-reformy-spolecne/> (30.10.2019)

⁴⁷ BARÁKOVÁ, Blanka. Financování společné zemědělské politiky Evropské unie se zaměřením na Českou republiku: monografie. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2010. ISBN 978-80-7372-657-7

⁴⁸ Ministerstvo zemědělství, Vznik, vývoj a reformy Společné zemědělské politiky [online] Dostupné na WWW: <http://eagri.cz/public/web/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/spolecna-zemedelska-politika/vznik-vyvoj-a-reformy-spolecne/> (27. 02. 2019)

o krajinu a venkovský prostor. Mezi nejdůležitější opatření patří tzv. decoupling, neboli oddělení plateb od produkce, aby platby nebyly odvislé od množství produkce, ale vedly zemědělce k produkci komodit, které jsou vyžadovány. Byť členskými státy byla ponechána možnost poskytovat část plateb na produkci, tj. coupling.

Dále zavedení zjednodušeného systému přímých plateb na farmu (single area payment scheme SAPS), což představuje režim jednotné platby na plochu. Ta byla vypočtena na základě tzv. referenčního období 2000 – 2002 a platila pouze pro nově přistoupivší státy.

Systém povinné modulace znamená přesun části finančních prostředků z prvního pilíře do druhého pilíře SZP, tj. do rozvoje venkova. Tento systém začal platit pro Českou republiku a další nové členské státy po roce 2013, po tomto roce dosáhly přímé platby v těchto členských státech stejné výše jako v ostatních státech EU. Opatření je degresivní, tj. orientované na farmy, které získávají více než 5.000 EUR, přičemž farmy získávající nad 50.000 EUR mají procentní snížení plateb nejvyšší.⁴⁹

Dalším opatřením je plnění standardů Kontrol podmíněnosti, tzv. Cross-compliance, kde zemědělci byli povinni dodržovat požadavky na ochranu životního prostředí, péči o zvířata, nezávadnost potravin apod.⁵⁰ V podstatě se jedná o spojení zemědělské produkce s ochranou životního prostředí integrováním základních ekologických standardů, protože ochrana životního prostředí se stala nejen nedílnou součástí, ale i jedním z hlavních cílů SZP.

30. a 31. května 2005 se konalo shromáždění Zemědělské rady, jejímž výsledkem bylo přijetí dokumentu Příprava na kontrolu funkčnosti SZP tzv. **Health Check 2008** a následné úpravy, které měly za úkol zemědělskou politiku zjednodušit a zefektivnit, zejména v systému přímých plateb, kde návrh komise obsahoval princip „degresivity“, tj. snižování přímých plateb v závislosti na velikosti podniku a zavedení systému přímých plateb ve státech, které využívaly SAPS. Tržní nástroje měly být modernizovány na současnou podobu EU a situaci na zemědělských trzích. Konkrétně se jednalo o zrušení set-aside, kvót na mléko a mléčné výrobky, snižování intervencí a vývozních subvencí. V rámci politiky rozvoje venkova byly definovány nové výzvy pro zemědělství, zejména

⁴⁹ BARÁKOVÁ, Blanka. Financování společné zemědělské politiky Evropské unie se zaměřením na Českou republiku: monografie. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2010. ISBN 978-80-7372-657-7

⁵⁰ Ministerstvo zemědělství, Vznik, vývoj a reformy Společné zemědělské politiky [online] Dostupné na WWW: <http://eagri.cz/public/web/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/spolecna-zemedelska-politika/vznik-vyvoj-a-reformy-spolecne/> (30.10.2019)

v ekologické oblasti, například vodní hospodářství, řízení rizik, klimatická změna, biopaliva, voda, biologická rozmanitost. Následné jednání, Evropská komise předložila Radě a Parlamentu návrhy na změny legislativy 20. května 2008, vyústilo v kompromis mezi návrhy Rady a Parlamentu 20. listopadu 2008. Nejdůležitějšími body jsou: zvýšení povinné modulace, která se nově týká podniků, které získají 5.000 – 99.999 EUR. Těm se v roce 2010 platby sníží o 7 %, v roce 2011 o 8 %, v roce 2012 o 9 % a v roce 2013 o 10 %. Podnikům, které ročně obdrží více než 300.000 EUR, se modulace zvyšuje o další 4 %.⁵¹

Cross compliance se stala nově povinná i pro nové členské státy, nejen pro staré členské státy tzv. EU-15. Zrušení některých podpor, např. povinné ponechání půdy ladem, set-aside a hektarová podpora energetických plodin, toto opatření, jakkoliv oprávněné vzhledem ke způsobu využívání zemědělské půdy, ovšem s ohledem na současné trendy využití biopaliv v blízké budoucnosti ke snížení poklesu jejich pěstování nepovede.

Pro **SZP po roce 2013** byl Evropskou komisí dne 12. 10. 2011 představen legislativní balíček o jejím předpokládaném vývoji. Stávající návrhy reagovaly na budoucí výzvy SZP a stanovily cíle SZP, kterými jsou zejména životaschopná produkce potravin, udržitelné hospodaření s přírodními zdroji a opatření v oblasti klimatu a vyvážený územní rozvoj. Od dubna do června 2013 probíhaly náročné triology mezi Radou, Komisí a Parlamentem, aby se 24. září 2013 podařilo dosáhnout finální politické shody. Tato jednání byla ovšem úzce navázána na dosažení dohody o víceletém finančním rámci (2014 – 2020), které se podařilo dosáhnout ve dnech 17. – 18. listopadu 2013. Následně byly ve dnech 16. – 17. prosince 2013 legislativní texty reformy SZP pro současné období přijaty Radou pro zemědělství a rybnářství.⁵²

Základní směry SZP na období 2014 – 2020 zahrnují přeměnu podpor oddělených od produkce na systém multifunkční podpory. Po fázi oddělení zemědělských podpor od produkce ve prospěch všeobecné podpory příjmů, jež byla zahájena v roce 2003, následuje fáze, kdy budou nástroje opět spojeny s konkrétními cíli. Jednotné platby zemědělským podnikům jsou nahrazeny systémem plateb v několika stupních či úrovních, jehož součástí je sedm složek: 1) „základní platba“; 2) „zelená platba“ ve prospěch environmentálních

⁵¹ BARÁKOVÁ, Blanka. Financování společné zemědělské politiky Evropské unie se zaměřením na Českou republiku: monografie. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2010. ISBN 978-80-7372-657-7

⁵² Ministerstvo zemědělství, Vznik, vývoj a reformy Společné zemědělské politiky [online] Dostupné na WWW: <http://eagri.cz/public/web/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/spolecna-zemedelska-politika/vznik-vyvoj-a-reformy-spolecne/> (27. 02. 2019)

veřejných statků (ekologická složka); 3) dodatečná platba mladým zemědělcům; 4) redistributivní platba umožňující posílit podporu na první hektary zemědělského podniku; 5) dodatečná podpora příjmů v oblastech s přírodními omezeními; 6) podpory vázané na produkci; 7) možnost využití zjednodušeného režimu pro drobné zemědělce. Nové podpory na hektar jsou určeny pouze pro aktivní zemědělce. Prostředky na přímé platby, které jsou k dispozici pro každý členský stát, budou navíc postupně upraveny tak, aby do roku 2019 dosáhly úrovně minimální platby na hektar (tzv. „vnější konvergence“).

Dále konsolidace dvou pilířů SZP: první pilíř, kterým se financují přímé podpory a tržní opatření, zcela na náklady Evropského zemědělského záručního fondu (EZZF); druhý pilíř určený pro rozvoj venkova, v režimu spolufinancování. Ruší se možnost modulace přímých podpor ve prospěch druhého pilíře a nahrazuje se povinným snížením základních plateb přesahujících částku 150 000 EUR („postupné snižování“). Rovněž se zvýšila flexibilita přesouvání finančních prostředků mezi oběma pilíři: od roku 2015 mohou členské státy přesouvat původně přidělené prostředky v obou směrech (z prvního pilíře do druhého až do výše 15 % a z druhého do prvního v případě některých států až do výše 25 %). Konsolidaci nástrojů jednotné společné organizace trhů ve smyslu vytvoření „záchranných sítí“, jejichž použití je omezeno pouze na případy cenové krize a narušení trhů. Kromě toho je potvrzeno zrušení všech opatření týkajících se kontroly nabídky: režim kvót na cukr vypršel v září 2017 a práva na výsadbu vinic byla počínaje rokem 2016 nahrazena systémem udělování povolení. Novému režimu upravujícímu produkci mléka bez kvót, platnému od roku 2015, předcházelo přijetí malého balíčku opatření v mlékárenském odvětví (nařízení (EU) č. 261/2012, Úř. věst. L 94, 30. 3. 2012). Aby bylo možno reagovat na případná narušení trhů, vytváří nově zřízená jednotná organizace trhů novou rezervu pro případ krize.

Integrovanější a cílenější přístup k rozvoji venkova, více prosazující územní hledisko. Počítá se s lepší koordinací opatření v oblasti rozvoje venkova se zbývající částí strukturálních fondů. Je zjednodušena široká škála stávajících nástrojů v rámci druhého pilíře SZP, aby bylo možné soustředit se na podporu konkurenceschopnosti, inovací, zemědělství založeného na znalostech, usazování mladých zemědělců, udržitelného

hospodaření s přírodními zdroji a vyváženého územního rozvoje. Následující tabulka (Tabulka 14) shrnuje nejvýznamnější reformní kroky od devadesátých let.⁵³

Tabulka 14: Reformy SZP

REFORMY SZP	
McSharryho reforma (1992)	Snížení intervenčních cen, zavedení přímých plateb na hektar, finanční kompenzace za „set-aside“, podpora multifunkčnosti zemědělství, podpora odchodu starších zemědělců do důchodu
Agenda 2008	Snížení cenových podpor, vyšší přímé platby, podpora venkovského rozvoje, důraz na kvalitu potravin a životního prostředí, zjednodušení zemědělské legislativy, stabilizace výdajů na zemědělství
Mid-Term Review	Decoupling, SASP, Cross-compliance, povinná modulace -zvýšení podpory rozvoje venkova
Health Check	Progresivní decoupling, zvýšení povinné modulace,
SZP po roce 2013	Přechod na systém multifunkční podpory, konsolidace dvou pilířů SZP zrušením modulace aj., konsolidace nástrojů jednotné společné organizace trhů vytvořením „záchranných sítí“ a zrušením kvót, integrovanější a cílenější rozvoj venkova

Zdroj: BARÁKOVÁ, Blanka. Financování společné zemědělské politiky Evropské unie se zaměřením na Českou republiku a Fakta a čísla o Evropské unii, Evropský parlament

<http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/107/nastroje-szp-a-jejich-reformy>

(vlastní zpracování)

3.7.2 Financování společné zemědělské politiky

Financování společné zemědělské politiky je, jako ostatní společné aktivity a politiky přenesené na úroveň EU, z rozpočtu Evropské unie, který je jejím hlavním finančním nástrojem. Při jeho tvorbě, provádění a kontrole jsou dodržovány tzv. rozpočtové zásady upravené ve Smlouvě o založení Evropského společenství v páté části, hlavě II, článku 268. Například dle zásady jednotnosti, musí být veškeré položky, příjmy i výdaje sepsány v jednom dokumentu. Dle zásady annuality je stanoven soulad

⁵³ Fakta a čísla o Evropské unii, Evropský parlament [online]. Dostupné na WWW: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/107/nastroje-szp-a-jejich-reformy> (2.11.2019)

rozpočtových operací a daného účetního roku a zásada vyrovnanosti se příjmy rovnají výdajům a jako měna je pro sestavování rozpočtu používáno euro.⁵⁴

Na nákladech na Společnou zemědělskou politiku se podle zásady finanční solidarity podílejí všechny členské státy. Evropský orientační a záruční zemědělský fond (EOZZF, nebo European Guidance and Guarantee Fund – EAGGF), který byl ustanoven v roce 1962, měl, jak je již patrné z názvu, dvě sekce – orientační a záruční. Pro strukturální operace sloužila orientační sekce a záruční sekce, kam spadalo asi 90 % všech finančních prostředků fondu, sloužila k financování SZP. Ke strukturálním výdajům, tj. do orientační sekce, patřily zejména operace rozvoje venkova jako například:

- Podpora začínajícím zemědělcům
- Modernizace farem
- Podpora kvality zemědělské produkce
- Podpora vzdělávání a výzkumu
- Podpora cestovního ruchu
- Obnova vesnic
- Ochrana venkovského (kulturního) dědictví
- Obnova lesů
- Ochrana prostředí a krajiny

Záruční sekce pak sloužila k financování výdajů alokovaných prostřednictvím organizace trhu:

- Exportní subvence
- Přímé platby
- Intervence ke stabilizaci trhu
- Opatření na rozvoj venkova

Ze záruční sekce byly tudíž financovány veškeré operace související nejen s operacemi SZP, ale některé aktivity rozvoje venkova, které ovšem byly financovány i z orientační sekce, což mělo za následek nepřehlednost v systému.

Agenda 2000 rozdělila výdaje na SZP vytvořením dvou pilířů. Do prvního pilíře spadají zemědělské výdaje související s trhem. Tyto prostředky představovaly přes 80 % celkových výdajů na SZP. Z druhého pilíře jsou financovány opatření rozvoje venkova,

⁵⁴ BARÁKOVÁ, Blanka. Financování společné zemědělské politiky Evropské unie se zaměřením na Českou republiku: monografie. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2010. ISBN 978-80-7372-657-7

zemědělství šetrné k životnímu prostředí, zalesňování zemědělské půdy či vyrovnávací příspěvek na hospodaření v nepříznivých podmínkách.

Od počátku fungování zemědělské politiky hlavním organizátorem plateb byl Evropský orientační a záruční zemědělský fond. To znamená, že z něj byly vypláceny zálohové platby jednotlivým členským státům, avšak nikoliv přímo příjemcům finančních prostředků, ale skrze akreditované národní agentury. V České republice je to v současnosti Státní intervenční fond (SZIF).

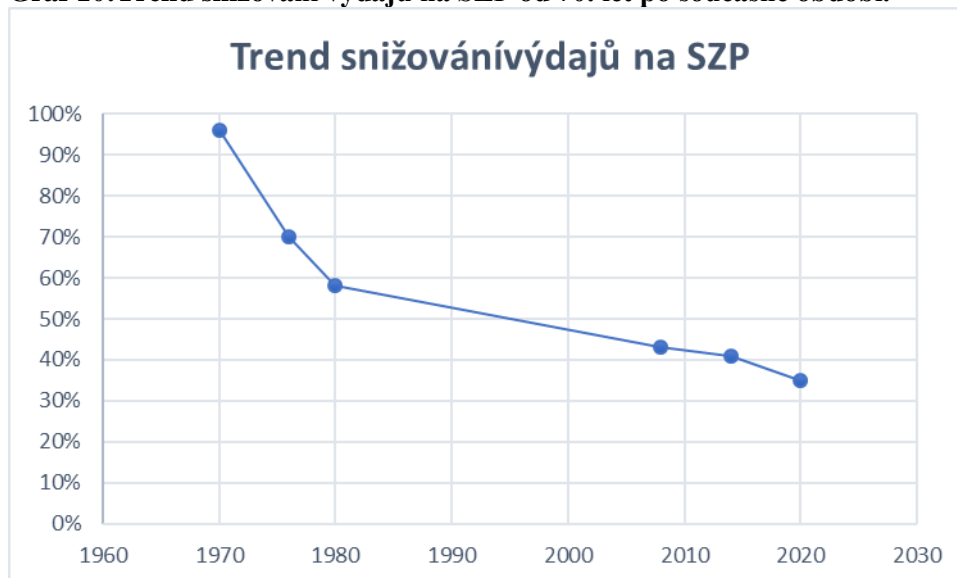
V rámci tzv. simplifikace byl EOZZF od roku 2007 nahrazen dvěma fondy na základě nařízení (ES) č. 1290/2005 (Úř. věst. L 209 z 11. 8. 2005 s. 1).⁵⁵ V podstatě došlo k rozdělení činnosti fondu podle jeho sekcí a vytvoření dvou samostatných fondů v zájmu zjednodušení a zprůhlednění systému financování. **Evropský zemědělský záruční fond** (European Agricultural Guarantee Fund, EAGF) se soustřeďuje na financování intervenčních zásahů, exportních zásahů a zejména přímé platby zemědělcům. **Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova** (European Agricultural Fund for Rural Development, EAFRD) se orientuje na zvyšování konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, zlepšení životního prostředí a krajiny, podporu podnikání a diverzifikace ekonomických aktivit na venkově a zlepšování životní úrovně na venkově⁵⁶. Následující graf (Graf 10) zachycuje trend snižování výdajů na SZP.

⁵⁵ Fakta a čísla o Evropské unii Evropský parlament. [online]. Dostupné na WWW:

<http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/106/financovani-spolecne-zemedelske-politiky> (2.11.2019)

⁵⁶ BARÁKOVÁ, Blanka. Financování společné zemědělské politiky Evropské unie se zaměřením na Českou republiku: monografie. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2010. ISBN 978-80-7372-657-7

Graf 10: Trend snižování výdajů na SZP od 70. let po současné období.

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů z předcházejícího textu

Výdaje na SZP z rozpočtu EU se postupně snižují. V roce 1970 SZP „spotřebovala“ 96 % celkového rozpočtu EU. Není divu, že SZP byla od počátku terčem oprávněné kritiky. Připomeňme, že to byla politika vysokých intervenčních cen motivující k tvorbě přebytků, jejich důsledkem byly přeplněné intervenční sklady. Díky reformním opatřením se podíl SZP na celkovém rozpočtu snížil na cca 70 % v roce 1976. Postupně docházelo k dalšímu snižování výdajů, v minulém programovém období se jednalo o 45 %.⁵⁷ V současnosti klesl podíl na 38,9 % pro období 2014 – 2020 s tím, že pro první rok programového období 2014 podíl alokovaných prostředků činí 40,5 % a poslední rok období 2020 klesl na 34,9 % celkové výše rozpočtu.⁵⁸

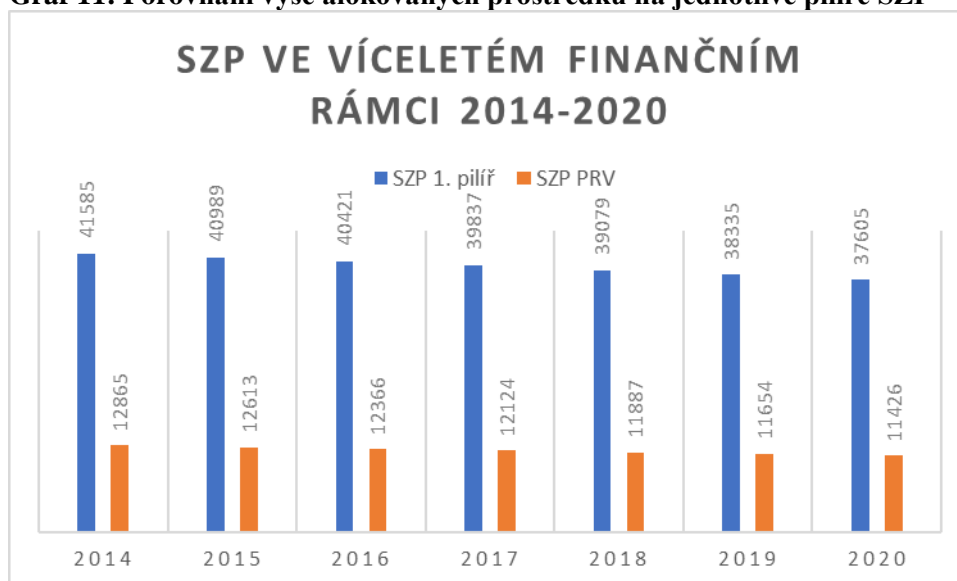
V období 2014 – 2020 pokračuje trend postupného snižování výdajů EU určených pro zemědělství a vyšší důraz na podporu programu rozvoje venkova, ochranu životního prostředí a boj se změnami klimatu. Jedním z nových prvků společné zemědělské politiky je zavedení tzv. ozeleňovacích opatření, jejichž dodržování ovlivňuje výši vyplácených přímých plateb zemědělcům⁵⁹ následující graf (Graf 11) znázorňuje rozdíl ve výši finančních příspěvků na jednotlivé pilíře SZP pro programové období 2014-2020.

⁵⁷ Tamtéž

⁵⁸ Fakta a čísla o Evropské unii Evropský parlament. [online]. Dostupné na WWW: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/106/financovani-spolecne-zemedelske-politiky> (2.11.2019)

⁵⁹ Tamtéž

Graf 11: Porovnání výše alokovaných prostředků na jednotlivé pilíře SZP

Zdroj: Fakta a čísla o Evropské unii Evropský parlament (vlastní zpracování)

3.8 Program rozvoje venkova (PRV)

Politika rozvoje venkova EU pomáhá venkovským oblastem reagovat na hospodářské, environmentální a sociální problémy 21. století. Často bývá nazývána „druhým pilířem“ společné zemědělské politiky (SZP) a doplňuje systém přímých plateb zemědělcům a opatření k řízení zemědělských trhů (tzv. „první pilíř“). Politika rozvoje venkova sdílí řadu cílů s dalšími evropskými strukturálními a investičními fondy (ESI fondy).⁶⁰

3.8.1 Hlavní cíle Programu rozvoje venkova pro období 2007 – 2013

Tento program úspěšně navazoval na předcházející programové dokumenty, tj. OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství v ČR, Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro období 2004 – 2006, SAPARD a také komunitní program Leader ČR.

Cíle a výsledky SZP v programu politiky rozvoje venkova představují následující podkapitoly. Zdrojem dat je primárně Výroční zpráva o implementaci PRV ČR 2007 – 2013. Na využití jiných zdrojů je v práci odkazováno.

Osa I. byla zaměřena na podporu konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví a posílení dynamiky podnikání v zemědělské výrobě a v navazujícím potravinářství. Prioritní

⁶⁰ Evropská komise – Rozvoj venkova [online]. Dostupné z WWW: https://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020_cs (23.11.2019)

oblastí byla modernizace zemědělských podniků, pozemkové úpravy a přidávání hodnoty zemědělským produktům.

Osa II. se zaměřovala na zlepšování životního prostředí a krajiny a udržitelné využívání zemědělské a lesní půdy. Prioritní oblastí v rámci projektových opatření byla obnova lesů po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů. Dále šlo o platby v rámci méně příznivých oblastí (LFA), agroenvironmentální opatření (AEO) a platby v rámci oblastí Natura 2000. Celková podpora dosáhla 52 mld. Kč.⁶¹

Osa III. v první části podporovala Diverzifikaci ekonomických aktivit. Druhá část osy se orientovala na Obnovu a rozvoj vesnic a Ochranu kulturního dědictví. Podkladem pro tyto cíle se staly analýzy problémů venkova a jeho potřeb v oblastech vzniku nových pracovních příležitostí, dostupnosti místních služeb a úrovně kvality života obecně. Zaměření osy cílilo na dlouhodobé negativní trendy snižování populace ve venkovských obcích, které jsou částečně spojeny s obecnými demografickými trendy vývoje a částečně se ztrátou pracovních příležitostí v zemědělství, která je důsledkem zvyšování efektivity a celkové konkurenceschopnosti.⁶²

Osa IV. se soustřeďovala na realizaci místní rozvojové strategie, Strategický plán Leader a spolupráci místních partnerství. Principy Leaderu jsou pro rozvoj venkovských oblastí zvláště vhodnou metodou, protože sloučením různých subjektů působících v rurálním prostoru tyto principy vedou k pozitivním efektům. Přehledný výčet dotačních titulů je uveden v Příloze.

Následující tabulka (Tabulka15) ukazuje alokaci finančních prostředků na jednotlivé roky programového období 2007 – 2013.

⁶¹ EU REPORT 2016, zpráva o finančním řízení prostředků Evropské unie v ČR [online]. Dostupné na WWW. <https://www.nku.cz/cz/publikace-a-dokumenty/eu-report/zprava-o-financnim-rizeni-prostredku-evropske-unie-v-cr-eu-report-2016-id7685/> (02. 03. 2019)

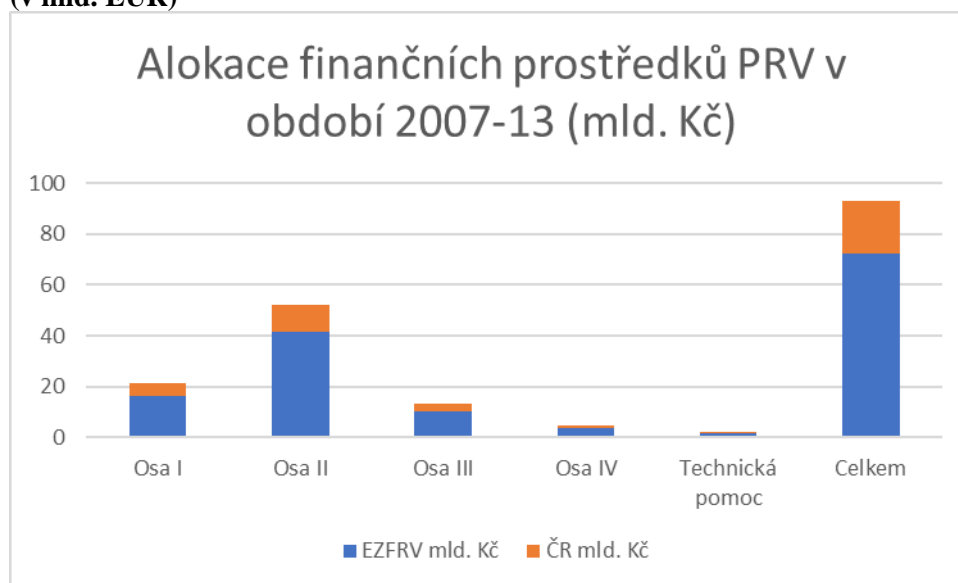
⁶² Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013 [online] Dostupné na WWW: <http://www.szif.cz/cs/program-rozvoje-venkova> (10.03.2019)

Tabulka 15: Alokace finančních prostředků, roční průměr 2007 – 2013

Osy	Veřejné zdroje			Podíl os (dle příspěvku EZFRV)
	Celkem mld. Kč	EZFRV mld. Kč	ČR mld. Kč	
Osa I	3,056	2,292	0,764	22,02%
Osa II	7,413	5,921	1,492	56,89%
Osa III	1,954	1,466	0,488	14,09%
Osa IV	0,650	0,520	0,130	5,00%
Technická pomoc	0,277	0,208	0,069	2,00%
Celkem	13,350	10,407	2,943	100%

Zdroj: Národní strategie rozvoje venkova, březen 2006

Tabulka (15) je doplněna následujícím grafem (Graf 12), který znázorňuje rozdělení finančních prostředků dle os Programu rozvoje venkova pro období 2007 – 2013 na jednotlivé roky dle příspěvku Společenství a ČR.

Graf 12: Alokace finančních prostředků na období 2007 – 2013 dle jednotlivých os a zdrojů (v mld. EUR)

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů z předcházející tabulky (Tabulka 15)

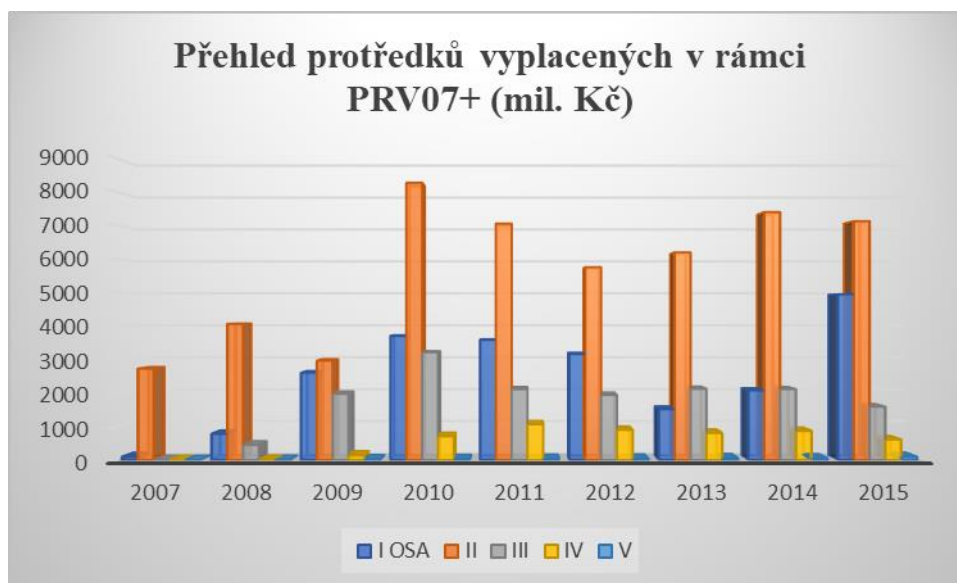
Za období PRV07+ bylo vyhlášeno 23 kol příjmů žádostí a díky podporám bylo příjemcům vyplaceno na investiční i plošná opatření více než 95 mld. Kč. České republice se podařilo zajistit čerpání více než 99 % alokace. Podrobný přehled ukazuje následující tabulka (Tabulka 16).

Tabulka 16: Přehled prostředků vyplacených v rámci PRV07+ (v mil. Kč)

Osa	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Celkem
I	100,00	781,50	2607,36	3706,63	3583,76	3165,48	1518,53	2077,90	4946,78	22487,93
II	2727,54	4064,92	2968,43	8277,18	7054,69	5756,26	6197,95	7399,31	7130,26	51876,52
III	0,00	451,28	1977,18	3218,14	2117,17	1945,51	2127,30	2116,61	1594,38	15547,57
IV	0,00	8,41	141,46	710,40	1069,84	903,17	812,67	870,45	614,11	5130,50
V	0,00	6,13	25,17	34,16	41,22	45,15	59,84	55,73	100,16	367,55
Σ	2827,54	5312,24	7719,60	15946,50	13866,67	11815,56	11016,29	12520,00	14385,69	95410,07

Zdroj: EU REPORT 2016, Zpráva o finančním řízení prostředků EU.

Následující graf (Graf 13) nabízí grafické srovnání čerpání prostředků v jednotlivých letech.

Graf 13: Přehled prostředků vyplacených v rámci PRV07+ (v mil. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů z předcházející tabulky (Tabulka 16)

3.8.2 Hlavní cíle Programu rozvoje venkova pro období 2014 – 2020

Nejdůležitějším strategickým cílem řešeným PRV v tomto období je zajištění udržitelného hospodaření s přírodními zdroji a opatření v oblasti klimatu. Ochrana

životního prostředí je vnímána jak celospolečenský veřejný zájem a je zřejmé, že tržní mechanismus není vhodným nástrojem na zachování biodiversity, zabránění degradaci půdy a vod či změnám klimatu. Tyto byly identifikovány analýzou jako závažné potřeby, svým dopadem ovlivňující celé území České republiky.

Je nastaveno pět základních věcných priorit doplněných průřezovou šestou prioritou předávání znalostí a inovací. Jedná se o: zvýšení konkurenceschopnosti zemědělských podniků, podporu organizace potravinového a nepotravinového řetězce a řízení rizik v zemědělství; obnovu, zachování a zlepšení ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím; podporu účinného využívání zdrojů a podporu sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech. Strategie reaguje v první řadě na úbytek druhové početnosti rostlin a živočichů, neuspokojivý stav půdy a zdravotní stav lesů opatřeními, která byla zvolena tak, aby se vzájemně doplňovala a efektivněji přispívala k řešení negativních projevů zemědělství a lesního hospodaření. Podrobně viz Příloha

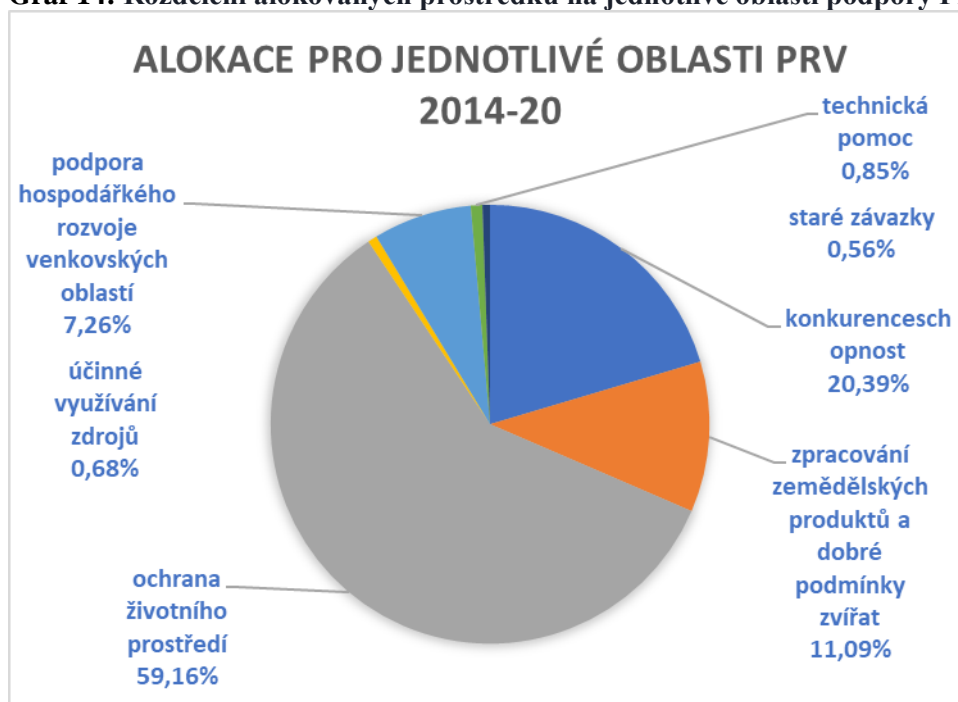
Alokace prostředků na realizaci PRV14+

Na realizaci PRV 14+ v ČR je alokováno celkem 3,07 mld. EUR, z toho příspěvek z EZFRV činí téměř 2,31 mld. V přepočtu může české zemědělství a venkov získat až 97 mld. Kč, z toho 63 mld. Kč z Evropské unie. Na plošná opatření tzv. nárokové platby je vyčleněno cca 2 mld. rozpočtu, tj. asi 65 %, a na projektová opatření zbývá zhruba 1,07 mld. EUR.⁶³

Následující graf (Graf 14) znázorňuje rozdělení alokovaných prostředků na jednotlivé oblasti podpory PRV 2014 – 2020.

⁶³ Státní zemědělský intervenční fond [online]. Dostupné na WWW: <https://www.szif.cz/cs/prv2014> (2.11.2019)

Graf 14: Rozdělení alokovaných prostředků na jednotlivé oblasti podpory PRV 2014 – 2020

Zdroj: Dotace [online]. Dostupné z WWW:

<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014>

(23.11.2019)

/

4 Praktická část

V této části je formulována základní myšlenka projektového záměru. Na základě identifikace a formulace projektového záměru je zjišťováno, zda je na daný projektový záměr možno čerpat finanční prostředky ze strukturálních fondů. Výsledky této fáze, pokud je shledáno, že je náš záměr slučitelný s existujícím operačním programem, jsou poté vstupem do dalších fází projektu.⁶⁴

Úspěšné získání podpory z EISF zahrnuje několik kroků, které musí žadatel splnit. Prvním krokem je specifikace lokality, ve které je daný projekt zamýšlen. Následuje stručná formulace záměru a jeho zdůvodnění. Takže nejprve je stanoven cíl a poté je vyhledán vhodný OP. Pokud je nalezen vhodný OP, je na čase formulovat projektovou žádost. Projektová žádost je vlastně jasně vymezený a konkrétně formulovaný projektový záměr, který je formou projektové žádosti předložen žadatelem o poskytnutí finančních prostředků. Podrobné informace o tom, které podklady, povinné a nepovinné přílohy musí být její součástí, jsou obsaženy ve Výzvě pro žadatele a příjemce podpory daného OP. Žádost se všemi předepsanými podklady a přílohami musí být elektronicky podána do stanoveného termínu prostřednictvím informačního systému fondu. Je tedy nutné sledovat vypsaní konkrétní výzvy. V podmínkách OP, který se jeví jako vhodný, se ovšem může „skrývat“ řada podmínek a limitujících faktorů. Je tedy nezbytné se před formulací žádosti podrobně seznámit s dokumentací daného OP, popřípadě jej konzultovat, nejlépe s poskytovatelem dotace.⁶⁵

4.1 Specifikace lokality

Vymezení území:

Kraj: Plzeňský

Okres: CZ0322 Klatovy

Katastrální území: 665797 Klatovy

Parcelace: 1244/1246/1249

Rozloha: 1,1589 ha

⁶⁴ MAREK, D., KANTOR, T., *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*, Brno: Barrister & Principal, 2009

⁶⁵ TAUER, Vladimír, Helena ZEMÁNKOVÁ a Jana ŠUBRTOVÁ. *Získejte dotace z fondů EU: tvorba žádosti a realizace projektu krok za krokem: metodika, pravidla, návody*. Brno: Computer Press, 2009. ISBN 978-80-251-2649-3 s. 28-31

Stručná charakteristika území:

Vybraná zájmová lokalita je tvořena blokem pozemků o malé výměře, 11 589 m², s průměrnou nadmořskou výškou 411 m. n.

Lokalita leží v těsné blízkosti města Klatov, v dolní části západního svahu vrchu zvaného Klatovská hůrka. Základní horninou je zde biotitický až amfibolicko-biotitický granodiorit drobnozrnný, porfyrovitý, pokryv je tvořen světlehnědými písčitohlinitými svahovými hlínami.

Blok je tvořen třemi pozemky, které jsou zhruba obdélníkového tvaru, všechny o délce cca 120 m, a které jsou stupňovitě nad sebou zasazeny do svahu rovnoběžně s nezpevněnou cestou, která pod nimi probíhá severojižním směrem. Tato cesta je zhruba 4 m nad nivními loukami koryta řeky Úhlavy.

Nad cestou se nachází nejnižší a nejméně svahovitý pozemek označený p. p. 1249 o šířce cca 19,0 m. Nejnižší místo tohoto pozemku (394,2 m n. m.) je při jeho SZ hranici, nejvyšší bod je tvořen JV rohem (400 m n. m.), průměrný spád terénu je 13,2 %. Pozemek je užíván jako zahrada, v pozemkovém katastru býval veden jako rokle.

Dále se nachází p. p. 1246, což je v podstatě prudký svah o šířce cca 18,5 m a výšce 8,6 m, průměrný spád terénu je zde 46,5 %. Nejvyšší rozdíl výšek je zde mezi SZ rohem (397,9 m n. m.) a JV rohem (408,4 m n. m.). V pozemkovém katastru býval pozemek veden jako pastvina. Pozemek je porostlý stromy, původní jabloně a třešně jsou z větší části vytlačeny náletovými dřevinami. Mezi nejpočetněji zastoupené patří dub letní, hloh obecný či bez černý.

Nejvýše je pozemek p. p. 1244 o šířce cca 50,0 m, jehož nejnižší bod je SZ roh s nadmořskou výškou 403,0 m, nejvýše je střed východní hranice (424,3 m n. m.). Průměrný spád pozemku je 37,4 %. Pozemek je porostlý stromy, původní třešně jsou z větší části vytlačeny náletovými dřevinami. V pozemkovém katastru býval veden jako ovocný sad. Celý blok má tedy (vodorovnou) šířku 87,5 m, průměrný spád bloku je 34,1 %.

Následující tabulka (Tabulka 17) znázorňuje, jak jsou pozemky vedeny v současném katastru nemovitostí.

Tabulka 17: Informace o parcelách KN

Parcelní číslo	Druh pozemku	BPEJ	Způsob ochrany	Výměra [m ²]
1244	Ovocný sad	54078	Zemědělský půdní fond	6 851
1246	Ovocný sad	54078	Zemědělský půdní fond	2 338
1249	Zahrada	54078	Zemědělský půdní fond	1 569
1249	Zahrada	55800	Zemědělský půdní fond	831
Celková výměra				11 589

Zdroj: Katastr nemovitostí, Vlastní zpracování

Další údaje:

Napříč celým blokem, zhruba jeho středem, prochází vedení vysokého napětí (27 kV, 50Hz, ve správě ČD a.s.) s ochranným pásmem 7 m od krajních vodičů, kde je omezena výška porostů. V JZ části p. p. 1249 se nachází vrtaná studna. Pozemek je ve vlastnictví fyzické osoby, která není profesně zemědělcem ani jinak podnikající fyzickou osobou.

4.1.1 Vyhodnocení současného stavu dřevin

Po třech dekádách bez zásahu je bohužel naprostá většina dřevin ve velice špatném stavu. Původní třešně postupně zplaněly, některé jsou pouhá torza a často napadené houbou. Pro vysoký počet náletových dřevin jsou vysoko vyvětvené a tudíž žádná z původních třešní nemá sadovnickou hodnotu jak ukazují následující obrázky (Obrázek 2) a (Obrázek 3).

Obrázek 2: Třešeň původní výsadby

Zdroj: Vlastní zpracování

Obrázek 3: Třešeň původní výsadby

Zdroj: Vlastní zpracování

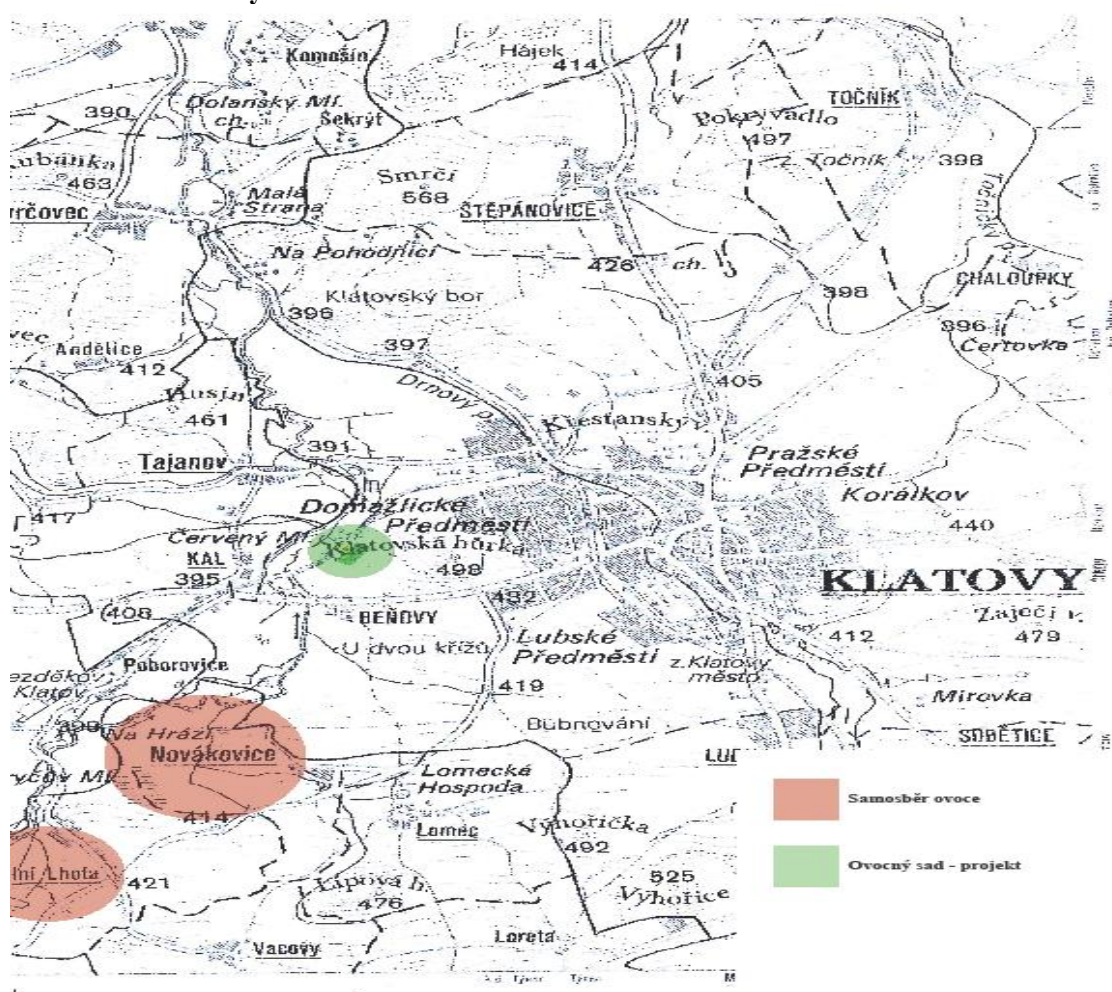
Tyto dřeviny se nacházejí v severní části pozemku, na obrázku jsou na levé straně od vedení vysokého napětí. Nová výsadba je plánovaná na pravé straně od vedení vysokého napětí.

4.1.2 Identifikace a formulace záměru

V této části je představen návrh na obnovu původního třešňového sadu. Cílem tohoto projektu je obnovení zdravého třešňového sadu v rámci definované lokality a doplnění o další vhodné dřeviny tak, aby nabízel veřejnosti nejen místo k samosběru ovoce v co nejširším sortimentu po značnou část roku, ale také nabízel místo k odpočinku.

Samosběr plodů je v regionu velmi populární, např. v sousedních obcích Novákovice a Dolní Lhota je již obvyklou formou, jak si obstarat čerstvé ovoce či zeleninu. Pozemek se nachází, jak již bylo výše řečeno, v sousedství města Klatov, na okraji zahrádkářské kolonie. Leží přímo nad cestou spojující západní sídliště, zahrádkářskou kolonii a plavecký areál s přírodním koupalištěm v Beňovech. Oblast, Klatovská hůrka a okolí, je celoročně využívána k vycházkám, ať pěším, či cykloturistice. Populární lokality samosběru ovoce přibližuje následující obrázek (Obrázek 4), které jsou vyznačeny červeně a lokace projektu je vyznačena zeleně.

Obrázek 4: Lokality samosběru v okolí Klatov

Zdroj: Vlastní zpracování

Celkový charakter zásahu bude odpovídat obecně platným i legislativně ošetřeným pravidlům ochrany přírody a krajiny (dle zákona č. 114/1992 Sb.) a udržitelného rozvoje území. Návrh bude zohledňovat veškeré předpoklady výsadby ovocných stromů, stejně tak i nároky na kvalitu životního prostředí živočišných druhů zde žijících.

Předpokladem extenzivní výsadby ovocných stromů je:

- Méně náročné ovocné odrůdy, ideálně původní v dané lokalitě
- Nízké náklady na založení a ošetřování dřevin (low-input system)
- Dlouhá životnost dřevin k zajištění stabilního ekosystému
- Minimální úroveň agrotechniky – vyloučení chemického ošetřování, minimální zavlažování a sečení

Pro oživení sadu bude nutno odstranit většinu náletových dřevin, zachovány budou dřeviny vzrostlé, zdravé, nejvyšší sadovnické hodnoty či nějakým způsobem unikátní, např. z estetického hlediska. Pokácené dřevo bude v co největším možném rozsahu použito na výrobu prvků sadu (ptačí budky, broukaliště apod.) a také na zajištění nové výsadby (opěrné kůly, ploty atd.).

Původní sadové třešně, přestože je jejich zdravotní stav velmi špatný, mají nespornou historickou, ekologickou a estetickou hodnotu. Z toho důvodu bude zachováno co největší množství na dožití, nebude-li to z bezpečnostních důvodů vyloučeno.

4.1.3 Návrh výsadby a plán péče

Je nutné, aby jakékoliv opatření bylo v souladu s pravidly o ochraně přírody krajiny a bylo na co nejvyšší úrovni. Proto veškeré návrhy byly konzultovány s odborníkem, v tomto případě s Antonínem Papežem, zahradníkem, vnukem zakladatele zahradnické rodiny, která se již po čtyři generace věnuje zahradnictví, a majitelem firmy Okrasná školka.

Pás vzrostlých dřevin na severní straně pozemku, který nyní tvoří regulérní lesní porost, nebude cílem kácení, s výjimkou dřevin představujících bezpečnostní riziko a nadbytečných, mladých náletových dřevin, které by bránily propustnosti světla a výsadbě/výsevu podsadbových lučních rostlin, ideálně produkujících dusík. Vzrostlé dřeviny na této straně pozemku představují přirozenou ochranu před severními větry. Podobnou funkci poskytují i vzrostlé osiky na západní straně na okraji parcely 1249 a dřevin pokrývající zcela, vyjma úseku vedení vysokého napětí, pozemek 1246. Značná část pozemků tedy bude zanechána v současném stavu, neboť tyto oblasti poskytují přirozenou ochranu ptactvu a dalším živočichům.

Proto bude výsadba probíhat pouze v jižní části parcely 1244, kde se vyskytují zejména hlohy, akáty a plané třešně. Jedná se tedy pouze o cca jednu čtvrtinu celkové

rozlohy pozemku, a i proto se dají očekávat omezení v čerpání evropských strukturálních fondů z titulu minimální plochy sadu.

4.1.4 Sortiment, ochrana a údržba

Přestože se jedná zejména o obnovu třešňového sadu, už v původní výsadbě nalzáme i jiné ovocné stromy. Na západní straně na hraně pozemků 1249 a 1246 je zachováno několik kusů jabloní a švestek. Na obnovu sadu tedy budou použity třešně, ale i jiné ovocné stromy k zajištění druhové diverzity, i s ohledem na současné změny klimatu, a bude nutné pečlivě vybrat vhodné, odolné druhy. V nejvyšší části celku, tedy v jižní části pozemku 1244, bude provedena výsadba třešní, které se, jak je výše uvedeno, postupně napojí na původní třešňový sad. Jsou vhodnou dřevinou, neboť dobře snášejí sucho a jsou nenáročné na vláhu. Z obrázku 7 je patrné, že východní a jižní okraj pozemku 1246 je vyvýšený o cca 2 metry nad ostatní terén a je tak oddělen od okolní intenzivně využívané zemědělské půdy. Pod tuto mez budou vysazeny meruňky, které mají vyšší nároky na vláhu a teplé slunné polohy. V této výsadbě budou orientovány na jižní stranu do svahu, aby byly chráněné proti přímým větrům, ale zároveň rychle osychaly za vlhka, a tím byly chráněné proti chorobám. Všechny tyto dřeviny budou vysazeny po vrstevnici. Na dosadbu bobulovin budou použity angrešty, rybízky, malinovníky a ostružníky.

Pro zvýšení retence vody bude upraven terén v centrální části pozemku 1244, který je jednak nerovný, a jednak poměrně prudký, a mohou být vybudovány „swale“ k zachycení vláhy. Na západní hranici pozemku 1244, v místě, kde se terén začíná vyrovnávat, než se profil ostře zlomí k pozemku 1246 o spádu 47 %, bude vybudován „mokřad“, který bude sloužit k zachytávání vody. Další mokřad bude vybudován v severním rohu pozemku 1249, aby bylo zabráněno odtoku vody z této části pozemku na cestu. Místo je velice vhodné, protože jak současné dřeviny, tak plánovaná dosadba v této části, poskytuje stín v horkých létech a současně se nachází bezprostředně nad cestou a bude působit jak esteticky, tak vyzývat k návštěvě.⁶⁶

Ochrana proti škůdcům a chorobám bude šetrná a zaměřená na alternativní druhy ochrany a podporu přirozených nepřátel škůdců.

⁶⁶ SVOBODA, J., *Kompletní návod na vytvoření ekozahrady a rodového statku*, Praha: Smart Press, s.r.o. 2011

Podrost bude kosen 1 – 2 krát ročně, vždy v jiném vegetačním období a po úsecích a vždy bude měněno pořadí kosení úseků. Jako vhodný způsob je možné spásání ovce ze sousedství.

4.1.5 Obytné prvky sadu

Obnovený sad musí poskytovat vhodné zázemí jak pro obyvatele nedaleké zástavby, tak pro faunu využívající dříve zarostlý sad jako útočiště a prostor pro hledání potravy. Zachovalá torza původní výsadby jsou ideálním biotopem pro bezobratlé (tzv. broukaliště) a záměrně zanechané hromady větví podporují přezimovat ježkům a drobným hlodavcům či zahnídit ptákům, kteří pomáhají redukovat stav bezobratlých škůdců v sadu. Na budování obytně-environmentálních prvků, například ptačích budek, broukališť, včelích úlů, eventuálně přístřešků pro ovce atd., je záměrem využít v co největší míře místních materiálů (pokácené dřevo, uschlé třešně, duby a jiné) a co nejcitlivěji je zasadit do sadu, aby nevytvářely pohledové a pohybové bariéry a nepřestavovaly ekologickou či estetickou zátěž.

Následující tabulka (Tabulka 18) slouží jako legenda k následujícímu obrázku (Obrázek 5), který ukazuje rozložení dřevin na pozemku v současnosti.

Tabulka 18: Seznam dřevin s uvedením zkratk použitých v obrázcích

Trnovník akát	Ak	Kaštan koňský	Kk
Bez černý	Bč	Líska obecná	Lo
Broskvoň obecná	Br	Meruňka obecná	Me
Dub lesní	DI	Olše lepkavá	Ol
Hloh obecný	HI	Osika obecná	Os
Hrušeň obecná	Hr	Ořešák vlašský	Ov
Jabloň domácí	Jb	Škumpa orobincová	Šk
Jasan ztepilý	Js	Švestka domácí	Šv
Javor mléč	Jv	Trnka obecná	Tk
		Třešeň	Tř

Zdroj: Vlastní zpracování

Obrázek 5: Dendrologický náález

Zdroj: Vlastní zpracování

4.2 Možnosti čerpání finančních prostředků z ESIF

Závěrečná a hlavní část práce se zabývá možnostmi čerpání evropských dotací na revitalizaci trešňového sadu v lokalitě Klatovy. Byly analyzovány prioritní osy a opatření

v rámci PRV a OP ŽP, které jsou svým zaměřením na oblast podpory relevantní k záměru definovanému v praktické části, a vybráno opatření, které nejlépe vyhovuje záměru. Omezení aplikace jakéhokoliv opatření byla uvedena již v úvodu této práce a tím je, že potenciální žadatel je fyzická osoba nepodnikající a jedná s o podporu výsadby ovocných stromů mimo intravilán obce. Tyto informace byly vyhledávány v internetových zdrojích, zejména kvůli aktuálnosti.

4.2.1 Vhodné dotační tituly v PRV

Pro vyhledávání opatření pro rozvoj venkova byl využíván portál eAGRI, jehož subportálem je i Ministerstvo zemědělství.

Vhodný program v souladu se základními podmínkami byl nalezen v Prioritní oblasti 4A. Opatření M10 – Agroenvironmentálně-klimatická opatření v gesci Ministerstva zemědělství.

Cílem opatření je podporovat způsoby využití zemědělské půdy, které jsou v souladu s ochranou a zlepšením stavu životního prostředí. Tvoří ho podopatření Integrovaná produkce zaměřená na pěstování ovoce způsoby šetrnými k životnímu prostředí. Žadatelem může být i nepodnikající fyzická osoba, která obhospodařuje alespoň minimální výměru zemědělské půdy v evidenci půdy (LPIS). Minimální výměra na ovocný sad (kultura S), je 0,5 ha.⁶⁷ . Dále se uvádí, že do podopatření IP (integrovaná produkce) ovoce může vstoupit jen žadatel, který ke dni podání žádosti o zařazení obhospodařuje alespoň 0,5 ha ovocného sadu evidovaného v LPIS.⁶⁸

Kromě toho musí splňovat minimální hustotu výsadby. Tato je počítána na hektar produkční plochy a činí: jádroviny – 500 životaschopných jedinců; peckoviny – 200 životaschopných jedinců; bobuloviny – 2 000 životaschopných jedinců. Pokud se v sadu nachází smíšená výsadba, je možné žádat o dotaci pouze na podporované druhy stromů nebo keřů. Ještě v roce 2016 by byl takový díl půdního bloku nezpůsobilý k poskytnutí dotace, od roku 2017 lze podat žádost o dotaci na tu část půdního bloku, na které jsou pěstovány podporované druhy. Tedy základní podmínky, aby ovocný sad byl způsobilý

⁶⁷ Ministerstvo Zemědělství [online]. Dostupné na WWW: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/casto-kladene-otazky/szp-ii-pilir-prv/environmentalni-platby/jaka-bude-minimalni-vymera-pro-priznani.html> (2.11.2019)

⁶⁸ Program rozvoje venkova, Metodika k provádění nařízení vlády č. 75/2015 Sb. o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření a o změně nařízení vlády č. 79/2007 Sb. o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů s. 36 – 43 Dostupné na WWW: eagri.cz/public/web/file/579229/Metodika_AEKO_2018.pdf (23.11.2019)

k podání žádosti o dotaci, jsou: evidence sadu v evidenci ovocných sadů nebo výsadba některé z podporovaných druhů stromů či keřů v minimální hustotě výsadby. Sazba dotace je 404EUR/ha ovocného sadu.

Následující obrázek (Obrázek 6) ukazuje hustotu výsadby při dodržení požadavku na minimální hustotu výsadby. Pokud by měl být splněn tento požadavek, na výměře 1605m² by mělo být vysazeno minimálně 32 ovocných stromů.

To by znamenalo použít dnes moderní nízké kmenné tvary (zákrsky a čtvrtkmeny), které byly využívány v zahrádkách, až později byly použity pro zakládání produkčních sadů. Novodobý trend intenzivních nízkokmenných ovocných výsadeb vedl k postupnému opuštění sadů z 50. a 60. let 20. století. Nízkokmenné intenzivní sady jsou charakteristické velkou rozlohou, vysokou hustotou stromů s jejich častou obměnou, novými výnosnými odrůdami, hnojením a postřiky pesticidy, to vše je důsledně oplocené. Přestože byly původní sady intenzivního produkčního charakteru, byly stále ještě založeny jako luční, za využití tradičních polokmenných či vysokokmenných tvarů a menší hustoty stromů.⁶⁹

K tomuto typu sadů náleží i sad, který je předmětem této práce a plánovaná výsadba k tomu přihlíží a je plánována s ohledem na původní rozložení, které se od požadavků na minimální výsadbu intenzivních sadů diametrálně liší. Podrobnosti v rozdílech mezi intenzivní a extenzivní výsadbou sadů jsou podrobně znázorněny v tabulce (Tabulka 23).

⁶⁹ Pražská příroda [online]. Dostupné z WWW: <http://www.praha-priroda.cz/ovocne-sady-a-aleje/> (28.11.2019)

Obrázek 6: Návrh výsadby dle požadavků na minimální hustotu

Zdroj: Vlastní zpracování

4.2.2 Vhodné dotační tituly v OPŽP

Po analýze materiálů Ministerstva životního prostředí z Operačního programu Životní prostředí jak v internetových zdrojích, tak i v měsíčníku Priorita (Informační

zpravodaj Státního fondu životního prostředí ČR), bylo jako vhodné vybráno opatření pod Prioritní osou 4, Specifickým cílem 4.3. Tento krok byl doporučen i Ing. Jiřím Nyklíčkem ze Samostatného odboru OPŽP Oddělení hodnocení projektů OPŽP Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. Výzva č. 131, prostřednictvím které bylo možno žádat o podporu, skončila na konci října 2019. Další výzva č. 139 bude otevřena od února do října roku 2020. V práci jsou analyzovány podmínky výzvy č. 131, byť se od podmínek výzvy č. 139 mohou lišit.

Prioritní osa 4, Specifický cíl 4.3: Posílit přirozené funkce krajiny Aktivita 4.3.2 Vytváření, regenerace či posílení funkčnosti krajinných prvků a struktur. Podporované opatření liniové a skupinové výsady dřevin (stromořadí, remízy, založení nebo obnova krajinného prvku). Oprávněným žadatelem (příjemcem podpory) může být i fyzická osoba. Podpora je poskytována z prostředků EFRR s maximální hranicí 80 % způsobilých výdajů.⁷⁰ V souvislosti s principem adicionality je finanční spoluúčast ve výši 20 % z celkových způsobilých výdajů projektu. B.6.4.3.4.1. Specifická kritéria přijatelnosti jsou:

- Pozemky realizace jsou volně dostupné bez poplatků či fyzických překážek omezujících průchod krajinou a nebrání migraci živočichů.

Pozemek není oplocen, vyjma severní hrany sousedící se stavební parcelou 2306/6. Asi z poloviny je oplocena západní strana pozemku.

- V rámci realizace budou vysázeny geograficky původní a pro stanovištně vhodné dřeviny a ovocné dřeviny.

Těmito se rozumí druhy pěstované v podmínkách ČR dlouhodobě. Jejich seznam je uveden ve standardu SPPK C02 003 Funkční výsadby ovocných dřevin v zemědělské krajině (příloha č. 4 Záchranné sortimenty ovocných dřevin).

- Minimální způsobilé přímé realizační výdaje na projekt v rámci SC 4.3 jsou stanoveny na 250.000 Kč.

V této části je možné nesplnění podmínky. Je to z toho důvodu, že při realizaci projektů podporujících PRV je počítáno s integrovaným pěstováním ovoce a musela být splněna podmínka minimální hustoty výsadby. Ta je, v případě peckovin, 200 životaschopných jedinců na hektar produkční plochy. Také se v předchozím projektu počítalo i s výsadbou ovocných keřů, v minimální hustotě výsadby 2.000

⁷⁰ Ministerstvo životního prostředí. Pravidla pro žadatele a příjemce podpory v Operačním programu Životní prostředí pro období 2014-2020, verze 23. znění účinné od 27.8.2019

životaschopných jedinců na hektar produkční plochy. Výsadba bobulovin ovšem není v tomto SC 4.3 podporována.

Pro stanovení nákladů bylo potřeba stanovit způsobilé přímé realizační výdaje na projekt. Ty zahrnují přípravné práce, nákup a výsadbu dřevin a jejich následnou péči. Tyto náklady jsou rozděleny v následující tabulce (Tabulka 19).

Tabulka 19: Přímé realizační výdaje na projekt

	Druh práce/Druh dřevin	Měrná jednotka	Cena měrné jednotky v Kč	Rozsah prací	Cena za sumu měrných jednotek
1	Odstranění ruderálního porostu	m ²	2.90	1605	4.654
2	Pokácení nevhodných dřevin (akát, hloh, trnka)	ks	259	21	5.439
3	Výsadba stromu s balem do výšky 200cm	ks	418	32	13.376
4	Třešeň - polokmen	Ks	700	4	2.800
5	Slivoň – čtvrtkmen	Ks	300	7	2.100
6	Meruňka -čtvrtkmen	Ks	400	3	1.200

Zdroj: Vlastní zpracování

Ad 1-2: včetně naložení a odvozu do 20 km

Ad 3: Do prací je zahrnuto vyhloubení jamky, ukotvení trojnožkou, zahrnutí, zalití

Orientační rozpočet vychází z Katalogu popisů a směrných cen stavebních prací – 823 – 1 Plochy a úprava území a 823 – 2 Rekultivace (2017) a z dostupných rozpočtů a katalogů firem a společností, které se navrhovanými prvky zabývají. Rozpočet je pouze orientační pro potřeby návrhu na úrovni studie.⁷¹ Dřeviny byly navrhovány po konzultaci s odborným poradcem. Odrůdová skladby pro vysokokmen třešně na podnoží ptácnice: Třešeň srdcovka – Karešova Kaštánka, Třešeň chrupka – Napoleonova.

⁷¹ Ministerstvo pro místní rozvoj 2016; ÚRS Praha 2017; mzp.cz 2019 [online]. Dostupné na WWW: www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/internetove-prezentace/prumerne-ceny-TI/2017/ceny-ti-2017-celek.pdf (13.11.2019)

Odrůdová skladba pro čtvrtkmen slivoň: Jojo, Stanley, Jofela, Haganta aj. Odrůdy je třeba volit s ohledem na rezistenci k šarce, starší odrůdy jsou málo odolné. Možno obohatit odrůdovou skladbu rynglemi, mirabelkami.

Odrůdová skladba pro meruňka čtvrtkmen: Velkopavlovická či Maďarská. Volba odrůd s důrazem na odolnost vůči mrazu.

Ceny jsou uváděny bez DPH a je zřejmé, že při odhadované výši způsobilých přímých realizačních výdajů cca 30.000 Kč se požadavek na minimální výši přímých realizačních nákladů nepodaří naplnit. Situaci bohužel neřeší ani zjednodušování pravidel pro dotace na ochranu přírody v prioritní ose 4 Operačního programu Životního prostředí, která má usnadnit budování přírodě blízkých vodních prvků či nektarodárných a pyloidárných bylin z 29. 8. 2019. A to z toho důvodu, že se vztahuje na SC 4.4 Zlepšení kvality životního prostředí v sídlech, nikoliv ve volné krajině.

Následující obrázek (Obrázek 7) přibližuje zamýšlený objem výsadby, který by byl realizován pod opatřením Prioritní osy 4, Specifického cíle 4.3: Posílit přirozené funkce krajiny.

Obrázek 7: Návrh výsadby dl0e OPŽP Prioritní osa 4, Specifický cíl 4.3: Posílit přirozené funkce krajiny Aktivita 4.3.2

Zdroj: Vlastní zpracování

5 Výsledky a diskuse

5.1 Výhled politiky soudržnosti a evropských strukturálních a investičních fondů po roce 2020

Evropskou unii a její politiky provází změny po každém programovém období a pochopitelně i v jejich průběhu. Jsou přijímány ve snaze zlepšit fungování Evropské unie a proto můžeme pozitivně hodnotit nové prvky, které byly v programovém období 2014–2020 zavedeny za účelem lepšího provádění, jako například předběžné podmínky, zajištění souladu s příslušnými doporučeními pro jednotlivé země, posílená orientace na výsledky a lepší součinnost s jinými nástroji.

5.1.1 Zefektivnění systému provádění a uplatňování politiky soudržnosti a evropských strukturálních a investičních fondů (ESI fondů) po roce 2020

Stále je však co zlepšovat, jak vyplývá ze závěrů Rady Evropské unie ze dne 12. dubna 2018. Například se jedná o pozdní přijímání právních předpisů, složitost pravidel, časově nároční postupy pro určení příslušných orgánů v členských státech, jakož i skutečnost, že se uzavírání programového období 2007–2013 překrývá se zahájením nového programového období 2014–2020.⁷²

Nebo také systém řízení a kontroly by měl být výraznou měrou založen na zásadách subsidiarity a proporcionality a uznávat důležitou úlohu příslušných orgánů členských států a regionů, pokud jde o programování, provádění, sledování, hodnocení, kontrolu a audit. To by vedlo k zavedení jednoduššího systému, opřeného o vnitrostátní pravidla a dobře fungující vnitrostátní a regionální systémy a přístupného přijetí všemi členskými státy a regiony na základě transparentních, objektivních a měřitelných kritérií.

Zjednodušené právní předpisy a flexibilní programování mají zásadní význam pro včasné provádění opatření z ESI fondů a pro dosažení kvantitativně i kvalitativně lepších výsledků dané politiky. Ke zjednodušení by mělo dojít na úrovni EU i na úrovni členských států. Je tedy třeba zajistit větší flexibilitu při programování a jeho úpravách, což by

⁷² Dotace eu.cz Rada Evropské unie Zefektivnění systému provádění a uplatňování politiky soudržnosti a evropských strukturálních a investičních fondů (ESI fondů) po roce 2020 – závěry Rady (12. dubna 2018) [online]. Dostupné z WWW: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/KOHEZNI-POLITIKA-PO-ROCE-2020/Pozice-CR-k-politice-soudrznosti-po-roce-2020> (25.11.2019)

členským státům a regionům umožnilo zohlednit své specifické potřeby v rámci tematické působnosti politiky soudržnosti.⁷³

Současně by nové právní předpisy měly stanovit nástroje, jako například „postupné provádění“, jež by umožnily určitou míru kontinuity u dlouhodobých investic, u nichž nedošlo ke změně priorit, intervenční logiky, podporovaných opatření atd. a jejichž provádění zasahuje do dvou programových období. S tím souvisí jeden z podstatných prvků evropských strukturálních a investičních fondů a tím je integrovaný přístup jako jsou například integrované územní investice (ITI), komunitně vedený místní rozvoj (CLLD).

I z toho důvodu je třeba v příštím programovém období výrazně usnadnit kombinování finančních nástrojů a grantů; což by umožnilo zapojení nejrůznějších subjektů do realizace veřejných politik, aniž by vznikala nadměrná administrativní zátěž. Z pohledu lepšího zacílení evropských fondů je aplikace územní dimenze v programovém období po roce 2020 klíčová. Z Předběžného stanoviska ČR k vybraným aspektům politiky soudržnosti 2021+ vyplývá, mimo jiné, že Česká republika podporuje zachování a další rozšiřování využití urbánních integrovaných nástrojů s dopadem na funkční celky v území. ČR podporuje multifundové financování integrovaných územních investic.⁷⁴

Česká republika též podporuje Radu Evropské unie, aby pokračovala v práci na konkrétních opatřeních pro venkovské oblasti, oblasti postižené průmyslovými přeměnami a regiony, které jsou závažně a trvale znevýhodněny přírodními nebo demografickými podmínkami.⁷⁵

ČR nepodporuje zkrácení programového období a podporuje dosavadní aplikaci pravidla automatického zrušení závazku, tj. $n+3$.⁷⁶ A to i s vědomím toho, že očekávaný hospodářský vývoj má i svá rizika spojená s procesem a dopady vystoupení Velké Británie z EU. Negativně by globální ekonomický růst mohla ovlivnit případná změna směřování hospodářské politiky USA, zejména v oblasti otevřenosti zahraničního obchodu.⁷⁷ Přitom

⁷³ Tamtéž (23.11.2019)

⁷⁴ Dotace EU.cz. Předběžná pozice České republiky k budoucnosti politiky soudržnosti po roce 2020 [online]. Dostupné z WWW: https://www.dotaceeu.cz/Dotace/media/SF/FONDY%20EU/2021-2027/CZ_Vytah_Vychodiska-pozice-CR-po-r-2020.pdf (23.11.2019)

⁷⁵ Tamtéž (24.11.2019)

⁷⁶ Tamtéž (24.11.2019)

⁷⁷ Dotace EU.cz. Předběžné stanovisko ČR k vybraným prvkům politiky soudržnosti 2021+[online]. Dostupné z WWW: <https://www.dotaceeu.cz/Dotace/media/SF/Jak%20na%20projekt/Akce/EUF/Predbezne-standovisko-CR-k-vybranim-prvkum-politiky-soudrznosti-2021-srpen2017.pdf> (24.11.2019)

je zřejmé, že kratší programové období by umožňovalo flexibilněji reagovat na světový vývoj.

Následující změny jsou v příštím programovém období zřejmě nejviditelnějšími. První z nich je zvýšení počtu ESIF. Nově zřízenými jsou Azylový a migrační fond (AMIF – Asylum, Migration and Integration Fund), Nástroj pro zpravu hranic a víz (BMVI – Border Management and Visa Instrument) a Fond pro vnitřní bezpečnost (ISF – Internal Security Fund). Založením Fondu pro integrovanou správu hranic v rámci okruhu rozpočtu „migrační a správa hranic“ EU poskytuje nezbytné a zesílené podpory členským státům s cílem zabezpečit společné vnější hranice Unie.⁷⁸

Další významnou změnou je definování pěti politických cílů což znamená snížení počtu ve srovnání s 11 tematickými cíli v tomto období 2014-2020:

CP1 - Inteligentnější Evropa díky podpoře inovativní a inteligentní ekonomické transformace;

CP2 - Zelenější, nízkouhlíková Evropa díky podpoře přechodu na čistou a spravedlivou energii, zelených a modrých investic, oběhového hospodářství, přizpůsobení se změnám klimatu a prevence a řízení rizik;

CP3 - Propojenější Evropa díky zvyšování mobility a regionálního propojení IKT;

CP4 - Sociálněji Evropa díky provádění evropského pilíře sociálních práv;

CP5 - Evropa bližší občanům díky podpoře udržitelného a integrovaného rozvoje městských, venkovských a pobřežních oblastí a místních iniciativ.⁷⁹

Návrhy však obsahují několik pravidel tematické koncentrace⁷ – na cíl 1 to je v případě ČR 45 % celé alokace EFRR, na cíl 2 je to 30 % alokace EFRR, na klima 25 % celkové alokace pro ČR, v rámci ESF+ je také několik pravidel: 2 % alokace musí jít na řešení materiální deprivace nejchudších osob, minimálně čtvrtina ESF+ prostředků na sociální začleňování. Pro oblast městského rozvoje je pak vyčleněno 6 % celé alokace EFRR.⁸⁰

⁷⁸ DotaceEU.cz Návrh legislativy pro období 2021-2027 [online]. Dostupné z WWW:

<https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/KOHEZNI-POLITIKA-PO-ROCE-2020/Navrhy-legislativniho-narizeni> (24.11.2019)

⁷⁹ DotaceEU.cz NÁRODNÍ KONCEPCE REALIZACE POLITIKY SOUDRŽNOSTI V ČR PO ROCE 2020 [online]. Dostupné z WWW: https://www.dotaceeu.cz/getmedia/a1bb0b96-41f8-43e3-b7f6-0a074ac340ec/NKR-schvalena-verze_1.pdf.aspx?ext=.pdf (24.11.2019)

⁸⁰ Tamtéž (24.11.2019)

5.1.2 Víceletý finanční rámec pro programové období 2021 – 2027

Dne 2. května 2018 zveřejnila EK návrh Víceletého finančního rámce pro období 2021–2027 ve výši 1 279 miliard EUR v prostředcích na závazky (vyjádřeno v běžných cenách), což odpovídá 1,11 % hrubého národního důchodu (HND) EU-27. S přihlédnutím k inflaci výše rozpočtu mírně vrostla ve srovnání se stávajícím rozpočtem na období 2014–2020 (včetně Evropského rozvojového fondu).⁸¹

Komise navrhla pro kohezní politiku obdobný rozpočet jako v současném období: pro Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF) Komise ve svém prvním návrhu alokovala 226 mld. EUR, pro fond soudržnosti (CF) cca 47 mld. EUR a pro Evropský sociální fond (ESF) cca 100 mld. EUR. Návrh rozpočtu a srovnání předkládá následující

tabulka (Tabulka 20), z které vyplývá, že alokace pro ČR byla snížena o 13% oproti současnému programovému období 2014-2020. Oproti období 2007-2013 došlo ke snížení prostředků alokovaných pro ČR o 23,4%. Tuto skutečnost znázorňuje následující graf (Graf 15).⁸²

Tabulka 20: Přehled návrhu VFR pro ERDF, FS a ESF+ (srovnání budoucího a současného a minulého období)

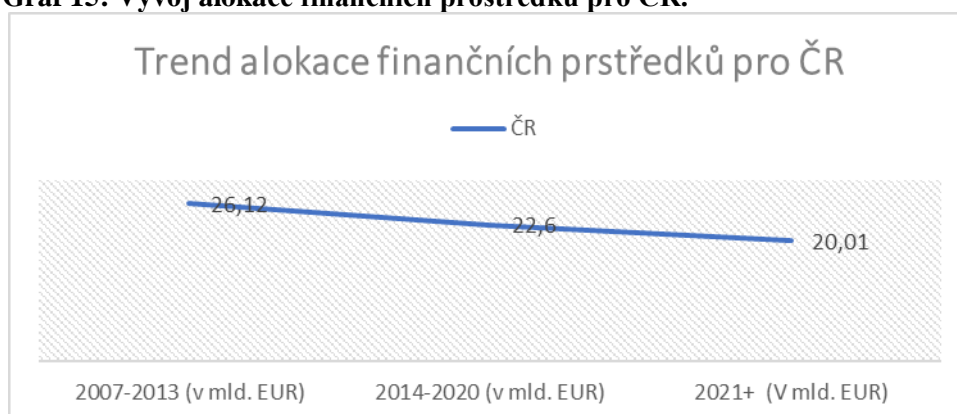
	2007-2013 (v mld. EUR)		2014-2020 (v mld. EUR)		2021+ (v mld. EUR)	
	EU	CR	EU	CR	EU	CR
ERDF	201	13,66	212	11,94	226	10,52
FS	70	8,82	75,4	7,23	47	6,44
ESF+	76	3,77	84	3,43	100	2,74
Celkem	347	26,12	371	22,60	373	20,01

Zdroj: DotaceEU.cz (26.11.2019)

⁸¹ Tamtéž (24.11.2019)

⁸² Tamtéž (26.11.2019)

Graf 15: Vývoj alokace finančních prostředků pro ČR.

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů z předcházející tabulky (Tabulka 19)

Dále je navržena nižší míra EU spolufinancování a snížení zálohových plateb. Aby mohly být financovány nové a naléhavé priority (výzkum a inovace, mladí lidé, digitální ekonomika, správa hranic, bezpečnost a obrana), je podle EK třeba zvýšit stávající úroveň financování. Komise také navrhuje vytvořit unijní rezervu. Tato rezerva je novým účinným nástrojem ke zvládnání nepředvídaných událostí a k reakci na nouzové situace například v oblastech bezpečnosti a migrace.⁸³

V současném programovém období 2014-2020 spadaly všechny regiony, s výjimkou Prahy, v České republice do kategorie méně vyspělých regionů (HDP na obyv. do 75 % průměru EU). Díky dobrým hospodářským výsledkům ČR a jejich regionů však pro budoucí programové období na roky 2021-2027 některé z regionů přejdou do kategorie tzv. přechodových (tranzitivních) regionů (HDP na obyv. mezi 75 % - 100 % průměru EU). Jak vyplývá z níže uvedené tabulky, regiony Moravskoslezsko, Severozápad, Střední Morava a Severovýchod zůstávají pod hranicí 75 % průměru EU27.

Pro období 2021-2027 tedy zůstanou méně rozvinutými regiony s mírou evropského spolufinancování ve výši 70 %, stejně tak jako Praha nadále zůstává tzv. více rozvinutým regionem s mírou evropského spolufinancování ve výši 40 %. Ostatní tzv. přechodové regiony mají navrženu míru evropského spolufinancování ve výši 55 %.

Kterých regionů se to týká představuje tato tabulka (Tabulka 21).

⁸³ Tamtéž (24.11.2019)

Tabulka 21: Ukazatel HDP na jednoho obyvatele v jednotlivých regionech ČR jako procento průměrné hodnoty zemí EU 27 v letech 2014 - 2017

HDP/obyv.prům.EU (%)	2014 - 2016	2015 - 2017
Česká republika	87,7	88,7
Praha	182,3	186,3
Střední Čechy	80,3	81,7
Jihozápad	77,7	77,7
Severozápad	64,0	64,0
Severovýchod	72,3	73,7
Jihovýchod	82,0	82,0
Střední Morava	72,0	72,7
Moravskoslezsko	73,0	73,3

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj, Národní orgán pro koordinaci (DotaceEU.cz)

5.1.3 Společná zemědělská politika po roce 2020

Nejstarší politika Evropské unie, jejímž účelem bylo zajistit Evropě potravinovou soběstačnost, dosáhla svého cíle již o dvacet let později v sedmdesátých letech. Tento úspěch byl ovšem doslova draze vykoupen zvýhodňováním evropských zemědělských producentů. V důsledku této ochranné politiky vzrostly náklady na SZP až na 96 % rozpočtu Evropské unie v roce 1970. byly proto iniciovány reformy SZP. Poslední reforma SZP z roku 2013 proběhla uprostřed hospodářské recese. Od té doby se ekonomická a institucionální situace změnila. Sice došlo k obnově růstu, který však zůstává velmi nízký, ale kromě toho vedl geopolitický vývoj k větší nejistotě na trzích (krize tradičního partnerství mezi EU a USA nebo dopady migračních tlaků).⁸⁴

Budoucí zemědělský rozpočet je stanoven v návrhu Komise, jenž se týká víceletého finančního rámce (VFR) na období 2021–2027 ze dne 2. května 2018. Ačkoli Unie i nadále vyčleňuje na zemědělství velkou část svého rozpočtu (28,5 % celkového rozpočtu na dané období), došlo k velmi významným škrtům jež jsou způsobeny odchodem Spojeného království (čistého přispěvatele do rozpočtu) a potřebami financování plynoucími z nových priorit Unie (migrace, vnější hranice, digitální ekonomika, doprava).⁸⁵

⁸⁴ Fakta a čísla o Evropské unii [online]. Dostupné z WWW: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/113/spolecna-zemedelska-politika-po-roce-2020> (24.11.2019)

⁸⁵ Tamtéž (24.11.2019)

Finanční prostředky určené na zemědělství činí 324,2 mld. EUR ve stálých cenách z roku 2018 a tuto částku je třeba srovnat s rozpočtem na předchozí období 2014–2020 po odečtení výdajů na Spojené království (sloupec C níže uvedené tabulky) nebo, což je jiný možný způsob výpočtu, s rozpočtem EU-27 na rok 2020 vynásobeným sedmi (sloupec B). První pilíř si zachovává své výsadní postavení (Evropský zemědělský záruční fond – EZZF, 78,4 %), i když jsou jeho finanční prostředky sníženy o 7 nebo 11 %; velkou ztrátu však zaznamenává rozvoj venkova, jehož prostředky jsou sníženy o 25 nebo 28 %.⁸⁶ Následující tabulka (Tabulka 22) zobrazuje alokace finančních prostředků na příští období a srovnání s obdobím 2014-2020.

Tabulka 22: Alokace na SZP pro období 2021-2027 a srovnání s obdobím 2014-2020

	A. EU 28 2014 -2020	B. EU 27 2020 * 7	C. EU 27 2014-2020	D. EU 27 2021- 2027	E. % B/D	F. % C/D
EZZF	309.046	273.743	286.143	254.247	-7%	-11%
EZFRV	102.004	93.877	96.712	70.037	-25%	-28%
Celkem SZP	411.068	367.621	382.855	324.284	-12%	-15%
Celkem VFR	1.136.105	1.107.138	1.082.320	1.134.583	2%	5%
% SZP	36,1%	33,2%	35,3%	28,5%	---	---

Zdroj: Fakta a čísla o Evropské unii

Přímé platby budou i nadále jedním z ústředních prvků zemědělské politiky, neboť pro zemědělce zajišťují stabilitu a předvídatelnost. Prioritou bude podpora malých a středních farem, kterých je v zemědělském odvětví EU většina, a pomoc mladým zemědělcům. Komise je odhodlána zasazovat se o spravedlivější rozdělování přímých plateb mezi členskými státy s využitím vnější konvergence. Dle prvotních návrhů nařízení EU mají být přímé platby zemědělcům od 60 000 EUR výše omezeny a maximální hranicí bude 100 000 EUR na jednu farmu, přičemž by měly být zohledněny mzdové náklady. S tímto ČR nesouhlasí a odůvodňuje své námitky „historickým“ rozložením obdělávané plochy na farmu, která v porovnání s průměrem EU výrazně větší⁸⁷. Zároveň by měly

⁸⁶ Tamtéž (24.11.2019)

⁸⁷ Dotace EU.cz. Předběžné stanovisko ČR k vybraným prvkům politiky soudržnosti 2021+[online]. Dostupné z WWW: <https://www.dotaceeu.cz/Dotace/media/SF/Jak%20na%20projekt/Akce/EUF/Predbezne-stanovisko-CR-k-vybranym-prvkum-politiky-soudrznosti-2021-srpen2017.pdf> (24.11.2019)

členské státy vyčlenit alespoň 2 % svých přímých plateb na podporu mladým zemědělcům, kteří zahajují svou činnost. SZP rovněž bude mít větší ambice v oblasti životního prostředí a klimatu.⁸⁸

Cíle pro celou EU, které jsou dnes navrhovány, se komplexně zabývají změnou klimatu, přírodními zdroji, biodiverzitou, přírodními stanovišti i krajinou. Podpora příjmu pro zemědělce je již v současnosti vázána na dodržování pravidel podmíněnosti plateb a používání zemědělských postupů šetrných k životnímu prostředí a klimatu. Nová SZP bude od zemědělců vyžadovat, aby usilovali o ještě náročnější cíle, a to prostřednictvím povinných opatření i pobídek. Podmínkou pro vyplacení přímých plateb bude splnění požadavků rozšířené podmíněnosti (tzv. kondicionality) v oblasti životního prostředí a klimatu, veřejného zdraví, zdraví zvířat a rostlin a dobrých životních podmínek zvířat, která by měla nově převzít zejména jednotlivé části stávající platby na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí a dále by měla být rozšířena o požadavky ve vazbě na rámcovou směrnici o vodách, směrnici o udržitelném používání pesticidů a ustanovení dotýkající se nálezové situace hospodářských zvířat. Podmíněností vymezené požadavky představují základ pro stanovení všech ostatních intervencí s cílem zabránit dvojímu nebo vícenásobnému financování.⁸⁹

Pobídkovou částí přímých plateb budou nově zařazené režimy pro klima a životní prostředí (tzv. Ekoschéματα), na které členský stát může alokovat finanční prostředky z obálky pro přímé platby dle svého uvážení, návrh právní úpravy zatím neobsahuje omezení spodní nebo horní hranice alokace. Na opatření v oblasti životního prostředí a klimatu bude vyhrazeno nejméně 30 % prostředků, které daný členský stát získá na rozvoj venkova. Očekává se, že 40 % celkového rozpočtu SZP přispěje k opatřením v oblasti klimatu. V SZP bude rovněž kladen větší důraz na využívání znalostí a inovací.⁹⁰

5.2 Revitalizace třešňového sadu

V této části práce byla definována lokalita, posouzen stávající stav a navržena opatření podporující záměr. Výsledkem je identifikace a formulace záměru a následně výběr opatření, které nejvíce odpovídá požadavkům hypotetického subjektu – nepodnikající fyzické osoby. Byly analyzovány podporované aktivity v OP Životní

⁸⁸

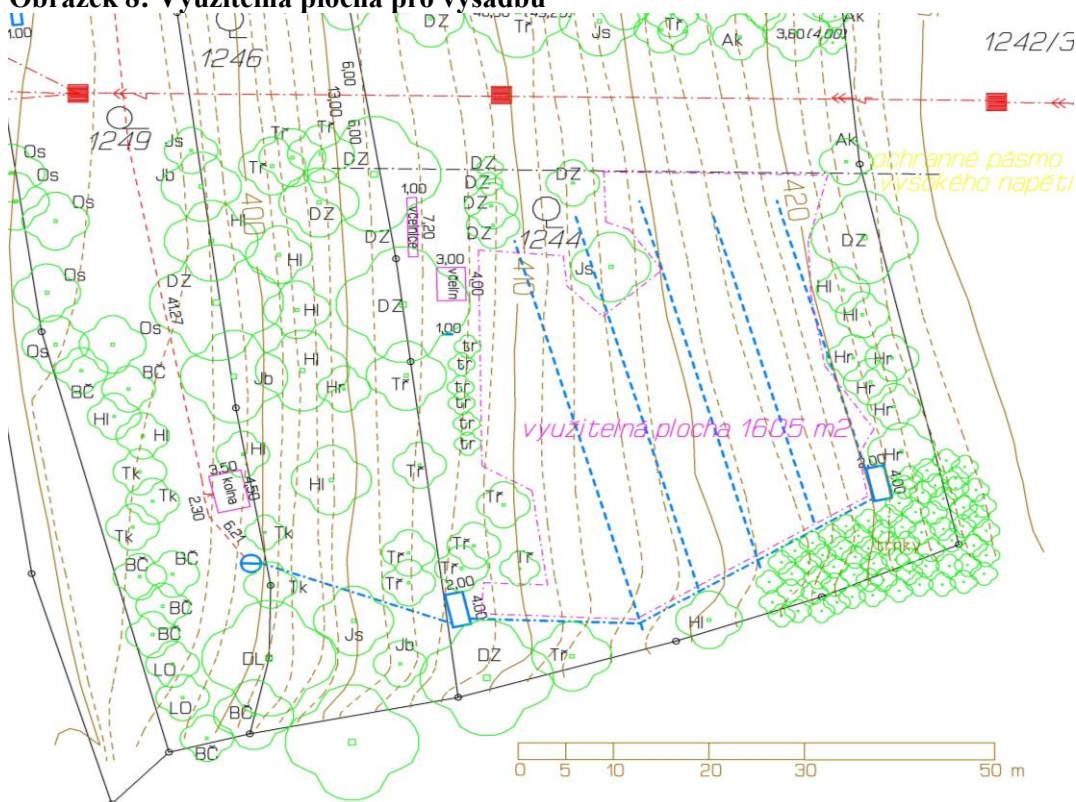
⁸⁹ Tamtéž (24.11.2019)

⁹⁰ Tamtéž (24.11.2019)

prostředí, ve specifickém cíli 4.2 a 4.3, kde byla nalezena shoda s daným záměrem. Obdobně tomu bylo i u Programu na rozvoj venkova, v opatření M 11, Ekologické zemědělství a M 10, Agroenvironmentálně-klimatická opatření.

PRV opatření M 11, které podporuje výsadbu ovocných stromů, a žadatelem může být i fyzická osoba nepodnikající, byla shledána podmínka, že minimální obhospodařovaná plocha musí být 0,5ha. Projekt je ovšem limitován na východní část parcely 1244 a tak využitelná plocha pro výsadbu činí pouze 1605 m², jak ukazuje následující obrázek (Obrázek 8).

Obrázek 8: Využitelná plocha pro výsadbu

Zdroj: Vlastní zpracování

Majitel kategoricky nesouhlasí s kácením vzrostlých zdravých stromů, takže i další podmínka, a to že do podopatření IP (integrovaná produkce) ovoce může vstoupit jen žadatel, který ke dni podání žádosti o zařazení obhospodařuje alespoň 0,5 ha ovocného sadu evidovaného v LPIS, je již pouze potvrzením nepřijatelnosti. Následující výčet podmínek je pouze ilustrativní pro dokreslení toho, jaké množství dalších podmínek musí být plněno. Těmito podmínkami jsou:

1. zákaz aplikace přípravků na ochranu rostlin obsahující nepovolené látky,

2. aplikace herbicidů v meziřadí,
3. zajištění odběru vzorků půdy ke stanovení a zjištění dodržení limitů obsahu chemických látek,
4. odběr vzorku ovoce,
5. zajištění rozbory odebraných vzorků ovoce za účelem sledování obsahu těžkých kovů a záznamy o výsledcích uchovat po deset let,
6. v rozsahu použité pěstební technologie provádět řez k prosvětlení,
7. každoročně provést mechanickou údržbu meziřadí a manipulačního prostoru sadu,
8. každoročně absolvovat školení za účelem rozšíření znalostí os systému Integrované produkce v rozsahu 6 hodin,
9. sledovat a zaznamenávat meteorologické údaje v požadovaném rozsahu,
10. sledovat a zaznamenávat výskyt škodlivých organismů v požadovaném rozsahu,
11. průběžně vyhodnocovat údaje sledování meteorologických prvků a výskytu škodlivých organismů.⁹¹

V rámci operačního programu Životní prostředí byla jako vhodná **Prioritní osa 4, Specifický cíl 4.3: Posílit přirozené funkce krajiny** Aktivita 4.3.2 Vytváření, regenerace či posílení funkčnosti krajinných prvků a struktur. Podporované opatření liniové a skupinové výsady dřevin (stromořadí, remízy, založení nebo obnova krajinného prvku). Oprávněným žadatelem (příjemcem podpory) může být i fyzická osoba. V tomto opatření je majitel schopen splnit všechny podmínky vyjma té, že minimální způsobilé přímé realizační výdaje na projekt v rámci SC 4.3 jsou stanoveny na 250.000Kč bez DPH. Ovšem pod OPŽP SC 4.3 se jedná o odlišný způsob pěstování ovoce, který by byl nejbližší původnímu záměru a náklady na výsadbu se pohybují „pouze“ v řádu desítek tisíc. Nejvýznamnější rozdíly mezi intenzivní a extenzivní výsadbou znázorňuje následující tabulka (Tabulka 23).⁹²

⁹¹ Metodika provádění nařízení vlády č. 75/ 2015 Sb. Dostupné na WWW: eagri.cz/public/web/file/579229/Metodika_AEKO_2018.pdf (12. 03. 2019)

⁹² HRDOUŠEK, Vít, Boris KRŠKA, Petr KULÍŠEK a Radim LOKOČ. *Příručka pro výsadby ovocných dřevin do krajiny Čech, Moravy a Slezska*. Břeclav: Petr Brázda - vydavatelství spolu s MAS Strážnicko, 2016. ISBN 978-80-87387-40-5.

Tabulka 23: Rozdíly mezi intenzivní a extenzivní formou výsadby ovocných stromů

<p>Intenzivní výsadba pro hospodářské kultury:</p> <ul style="list-style-type: none">– nízké pěstitelské tvary,– vegetativně množené slabě vzrůstné podnože,– hustý spon, velký počet stromů na plochu,– oplocení celého sadu,– šlechtěné odrůdy, mnohdy náročné na půdnu a klimatické podmínky,– vysoká úroveň agrotechniky (hnojení, závlaha, řez, ochrana atd.),– vysoké náklady na založení i následné vedení výsadeb,– vysoké a pravidelné výnosy ovoce,– relativně krátká životnost výsadeb 10 – 15 (20) let,– cílená produkční funkce.	<p>Extenzivní výsadba do volné krajiny:</p> <ul style="list-style-type: none">– kmenný tvar stromů (polokmeny, vysokokmeny),– vzrůstné, generativně množené podnože,– širší spony – menší počet stromů na jednotku plochy,– pozemek často nebývá oplocen,– nízká úroveň agrotechniky: obvykle celoplošné zatravnění s 1 – 2 sečemi ročně, omezení nebo úplné vyloučení chemických látek (hnojiva, pesticidy) a závlahy, provádí se jen základní řez koruny, méně náročné ovocné druhy a odrůdy,– uplatnění na zemědělsky problémových plochách (vyšší polohy, svahy),– nízké náklady na založení a následné ošetřování,– pomalejší vstup stromků do plodnosti, dlouhá životnost stromů,– produkce stromů má zpravidla samozásobitelský charakter nebo představuje vedlejší finanční příjem,– významné funkce mimoprodukční – ekologická, krajinářská, klimatická.
--	--

Zdroj: Příručka pro výsadby ovocných dřevin do krajiny Čech, Moravy a Slezska. Vlastní zpracování.

Bylo shledáno, že ESIF nejsou vhodnými nástroji pro záměry tohoto rozsahu. Ovšem na základě korespondence s Ing. Nyklíčkem ze dne 06. 11. 2019, že pokud nebude možnost využít prostředky z OPŽP, existují zde ještě národní programy, jako je Program péče o krajinu (PPK) nebo Program obnovy přirozených funkcí krajiny (POPFK), které jsou určeny pro projekty menšího rozsahu, byly tyto možnosti prostudovány a jako relevantními byly shledány následující opatření.

„Podprogram pro zlepšování dochovaného přírodního a krajinného prostředí“ (PPK B - volná krajina), v rámci Programu péče o krajinu (PPK), podporuje opatření ve volné krajině. Žádost do tohoto podprogramu může podávat široký okruh žadatelů, např. fyzické a právnické osoby, spolky, města, obce. Maximální výše podpory v rámci podprogramu činí 250 tis. Kč. Podprogram podporuje následující opatření: výřez náletových dřevin, sečení a extenzivní pastvu, vybudování tůní a mokřadů,

Podprogram **Adaptace nelesních ekosystémů na změnu klimatu** v rámci programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny slouží k financování opatření týkající se tvorby a obnovy ekostabilizačních prvků v krajině. Žadatelem může být široký okruh žadatelů, maximální výše podpory v rámci podprogramu činí 250 tis. Kč. Podprogram podporuje následující opatření: regulace šíření invazních druhů, šetrné hospodaření na zemědělské půdě, zachování a vytváření krajinných prvků.

Ovšem Národní program Životního prostředí dne 2. 10. 2019 uveřejnil **Výzvu č. 9/2019 Výsadba stromů.** Cílem výzvy je zlepšení životního prostředí v obcích a jejich okolí prostřednictvím podpory výsadby stromů. Jedná se o zcela nový dotační program s celkovou alokací 100.000.000 Kč. Minimální výše podpory na jeden projekt činí 20 tis. Kč. Maximální výše podpory na jeden projekt činí 250 tis. Kč. Příjem žádostí probíhá od 14.10.2019 do 31.08.2020. Příjemcem podpory jsou subjekty s prokazatelným stavem k místu realizace projektu, vyjma politických stran a hnutí.⁹³ Po podrobné analýze bylo shledáno, že i další podmínky nejsou porušeny. Tato výzva byla doporučena majiteli jako nejlepší opatření, pokud by se rozhodl žádat o finanční podporu.

⁹³ Ministerstvo životního prostředí [online]. Dostupné z WWW: https://www.mzp.cz/cz/program_pece_o_krajinu (27.11.2019)

6 Závěr

V první části práce byl plněn jeden ze dvou dílčích cílů práce a to představit politiku hospodářské, sociální a územní soudržnosti Evropské unie. Byla představena regionální politika Evropské unie a Strukturální a investiční fondy Evropské unie, které slouží jako nástroj k dosažení cílů politiky soudržnosti. Tyto fondy jsou, vyjma kohezního fondu, určeny k rozvoji jednotlivých regionů nikoliv států.

Bylo zjištěno, že ne všechny fondy jsou trvale zahrnuty do strukturálních fondů, viz například Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV/EAFRD) či Evropský rybářský fond (ERF/EFF). Jiné fondy jsou zase přidávány či zakládány, aby napomáhaly naplňovat nové výzvy politiky HSS, jako např. Azylový a migrační fond, Nástroj pro zpravu hranic a Fond pro vnitřní bezpečnost.

V druhé části práce byly komparovány vybrané oblasti. Nejprve byly komparovány Lisabonská strategie a strategie Evropa 2020, stěžejní dokumenty evropské úrovně. Dlouhodobě se nacházíme v období, kdy témata jako zaměstnanost, sociální oblast, environmentální politika, věda a výzkum, jsou společensky prioritními záležitostmi a není tedy divu, že obě strategie se jimi zabývají.

Ve struktuře strategických dokumentů nastal významný rozdíl. V období 2014 – 2020 již nebyly vydány Strategické obecné zásady společenství a na národní úrovni byla místo původních dvou dokumentů – Národní rozvojový plán a Národní strategický referenční rámec – vytvořena Dohoda o partnerství, jako základní dokument, klíčový pro čerpání prostředků ze strukturálních fondů.

V oblasti cílů politiky HSS oproti období 2007 – 2013 došlo ke snížení počtu cílů sloučením cílů Konvergence a Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost do cíle Investice pro růst a zaměstnanost. Což koresponduje i s připravovanou změnou na příští období, kdy je definováno pět politických cílů, což znamená snížení počtu ve srovnání s 11 tematickými cíli v tomto období 2014-2020.

V oblasti alokace finančních prostředků bylo zjištěno, že došlo k mírnému navýšení prostředků, ale výdaje EU se nijak zásadně nezměnily, co se týká oblastí financování. Hlava 1: Inteligentní růst, je stále největším příjemcem. Markantní nárůst je patrný v Hlavě 3: Bezpečnost.

Dále byly porovnávány oblasti podporovaných aktivit. Jejich struktura zůstala z velké části podobná, zaznamenáváme pouze dílčí úpravy, jako změny názvů či sloučení programů. Ovšem velká změna nastala v ukončení podpory cestovního ruchu, který ovšem získává nepřímou podporu z OP Doprava a OP Životní prostředí. Intenzivnější je podpora nízkouhlíkového hospodářství.

V následně byla představena Společná zemědělská politika, pod kterou spadá Program rozvoje venkova. Nejvyšší alokace finančních prostředků obou období byla do oblasti ochrany životního prostředí. Druhým největším příjemcem byla oblast zvyšování konkurenceschopnost. Priority a cíle v PRV se nijak zásadně neměnily, bylo upuštěno od podpory cestovního ruchu. V příštím období bude výrazně omezena alokace prostředků na Program rozvoje venkova

Hlavním cílem práce bylo analyzovat možnosti čerpání prostředků ze strukturálních fondů Evropské unie na konkrétní oblast, kterou je revitalizace sadu v Klatovech.

Byly analyzovány prioritní osy a opatření v rámci PRV a OP ŽP, které jsou svým zaměřením na oblast podpory relevantní k záměru definovanému v praktické části, a vybráno opatření, které nejlépe vyhovuje záměru. Omezení aplikace jakéhokoliv opatření byla, že potenciální žadatel je fyzická osoba nepodnikající a jedná s o podporu výsadby ovocných stromů mimo intravilán obce.

Vhodný program v souladu se základními podmínkami byl nalezen v Prioritní oblasti 4A. Opatření M10 – Agroenvironmentálně-klimatická opatření Programu rozvoje venkova. Při aplikaci záměru bylo shledáno, že by nebyly splněny podmínky na minimální výměru na ovocný sad, jež musí být 0,5 ha.

Po analýze materiálů Ministerstva životního prostředí z Operačního programu Životní prostředí jak v internetových zdrojích, tak i v měsíčníku Priorita (Informační zpravodaj Státního fondu životního prostředí ČR), bylo jako potenciálně vhodné vybráno opatření pod Prioritní osou 4, Specifickým cílem 4.3.

Pod tímto opatřením by nebyla splněna podmínka na minimální způsobilé přímé realizační výdaje na projekt, které jsou stanoveny na 250.000 Kč.

Bylo shledáno, že ESIF nejsou vhodnými nástroji pro záměry tohoto rozsahu. Je zřejmé, že prostředky z evropských strukturálních fondů jsou určeny pro záměry většího rozsahu, než je tento. Nevýhodou je i množství menších podmínek, jež by při čerpání těchto prostředků musely být splněny.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Knižní zdroje

BACHE I. The politics European Union Regional policy, Multi-Level governance or Flexible gatekeeping? SHEFFIELD, Sheffield Academic Press Ltd 1998

BARÁKOVÁ, Blanka. *Financování společné zemědělské politiky Evropské unie se zaměřením na Českou republiku: monografie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2010. ISBN 978-80-7372-657-7

BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D.: *Teorie regionálního rozvoje*. Praha: Karolinum 2011, ISBN 978-80-246-1974-3

GOŇCOVÁ, Marta. *Evropská integrace: od projektů k realizaci*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-6059-3

HRDOUŠEK, Vít, Boris KRŠKA, Petr KULÍŠEK a Radim LOKOČ. *Příručka pro výsadby ovocných dřevin do krajiny Čech, Moravy a Slezska*. Břeclav: Petr Brázda - vydavatelství spolu s MAS Strážnicko, 2016. ISBN 978-80-87387-40-5.

KOVÁRNÍK J., STEJSKAL J., *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, 2009, ISBN 978-80-7367-588-2

MAREK, D., KANTOR, T., *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*, Brno: Barrister & Principal, 2009, ISBN 978-80-87029-56-5

PŘICHYSTAL, Aleš. *Kuchařka pro žadatele z fondů EU, aneb, Jak uvařit dobrý projekt: od projektů k realizaci*. Nymburk: Vega-L, 2008. ISBN 978-80-86757-94-0.

SVOBODA, J., *Kompletní návod na vytvoření ekozahrady a rodového statku*, Praha: Smart Press, s.r.o. 2011, ISBN 978-80-87049-28-0

TAUER, Vladimír, Helena ZEMÁNKOVÁ a Jana ŠUBRTOVÁ. *Získejte dotace z fondů EU: tvorba žádosti a realizace projektu krok za krokem: metodika, pravidla, návody*. Brno: Computer Press, 2009. ISBN 978-80-251-2649-3.

WOKOUN. R., *Strukturální fondy a obce I*. Praha: ASPI, 2006, ISBN 80-7357-138-2

7.2 Elektronické zdroje

Businessinfo.cz Oficiální portál pro podnikání a export [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z WWW: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/dohoda-o-partnerstvi-pro-programove-obdobi-20142020-63793.html>

Česká republika NKU, EU Report 2016, zpráva o finančním řízení prostředků Evropské unie v ČR [online]. (PDF). [cit. 2019]. Dostupné z WWW: <https://www.nku.cz/assets/publikace-a-dokumenty/eu-report/eu-report-2016-cz.pdf>.

Dohoda o partnerství pro programové období 2014-2020 Ministerstvo Zemědělství [online]. [cit. 21-11-2019] Dostupné z WWW: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/casto-kladene-otazky/szp-ii-pilir-prv/environmentalni-platby/jaka-bude-minimalni-vymera-pro-priznani.html>

DotaceEU.cz. Rada Evropské unie Zefektivnění systému provádění a uplatňování politiky soudržnosti a evropských strukturálních a investičních fondů (ESI fondů) po roce 2020 – závěry Rady [online]. [cit. 2018-04-12]. Dostupné z WWW: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/KOHEZNI-POLITIKA-PO-ROCE-2020/Pozice-CR-k-politice-soudrznosti-po-roce-2020>

Dotace EU.cz. Předběžné stanovisko ČR k vybraným prvkům politiky soudržnosti 2021+[online]. [cit. 2019-11-24]. Dostupné z WWW: <https://www.dotaceeu.cz/Dotace/media/SF/Jak%20na%20projekt/Akce/EUF/Predbezne-stanovisko-CR-k-vybranym-prvkum-politiky-soudrznosti-2021-srpen2017.pdf>

Dotace EU.cz [online]. [2019-11-23]. Dostupné na WWW: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/Informace-o-fondech/Regiony-regionalni-politiky-EU>

Dotace EU.cz. Předběžná pozice České republiky k budoucnosti politiky soudržnosti po roce 2020 [online]. [cit. 2019-11-22]. Dostupné z WWW: https://www.dotaceeu.cz/Dotace/media/SF/FONDY%20EU/2021-2027/CZ_Vytah_Vychodiska-pozice-CR-po-r-2020.pdf

DotaceEU.cz. Návrh legislativy pro období 2021-2027 [online]. [cit. 2019-11-24]. Dostupné z WWW: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/KOHEZNI-POLITIKA-PO-ROCE-2020/Navrhy-legislativniho-narizeni>

DotaceEU.cz. [online]. [cit. 2019-02-03] Dostupné z WWW: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/Programove-obdobi-2007-2013/Dokumenty-regionalni-politiky/Strategicke-dokumenty/Narodni-rozvojovy-plan-Ceske-republiky-2007-2013>

DotaceEU.cz. Rada Evropské unie Zefektivnění systému provádění a uplatňování politiky soudržnosti a evropských strukturálních a investičních fondů (ESI fondů) po roce 2020 – závěry Rady (12. dubna 2018) [online]. [cit. 2019-11-25]. Dostupné z WWW: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/KOHEZNI-POLITIKA-PO-ROCE-2020/Pozice-CR-k-politice-soudrznosti-po-roce-2020>

Dotace EU.cz. Předběžná pozice České republiky k budoucnosti politiky soudržnosti po roce 2020 [online]. (PDF). [cit. 2019-11-23]. Dostupné z WWW: https://www.dotaceeu.cz/Dotace/media/SF/FONDY%20EU/2021-2027/CZ_Vytah_Vychodiska-pozice-CR-po-r-2020.pdf

DotaceEU.cz. NÁRODNÍ KONCEPCE REALIZACE POLITIKY SOUDRŽNOSTI V ČR PO ROCE 2020 [online]. [cit. 201-11-24]. Dostupné z WWW: https://www.dotaceeu.cz/getmedia/a1bb0b96-41f8-43e3-b7f6-0a074ac340ec/NKR-schvalena-verze_1.pdf.aspx?ext=.pdf

Fakta a čísla o Evropské unii [online]. [cit. 2019-11-24]. Dostupné z WWW: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/113/spolecna-zemedelska-politika-po-roce-2020>

EU REPORT 2016, zpráva o finančním řízení prostředků Evropské unie v ČR [online]. [cit. 2019-03-02]. Dostupné z WWW: <https://www.nku.cz/cz/publikace-a-dokumenty/eu-report/zprava-o-financnim-rizeni-prostredku-evropske-unie-v-cr-eu-report-2016-id7685/>

Euroskop.cz. [online]. [cit. 2019-09-12]. Dostupné z WWW: <https://www.euroskop.cz/8641/sekce/operacni-programy-2007-2013/>

Euroskop.cz. [cit. 2019-09-12]. Dostupné z WWW:

<https://www.euroskop.cz/8641/sekce/operacni-programy-2007-2013/>

Evropská komise – Rozvoj venkova [online]. [cit. 2019-11-23]. Dostupné z WWW: https://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020_cs

Fakta a čísla o Evropské unii, Evropský parlament [online]. [2019-11-02].

Dostupné na WWW: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/107/nastroje-szp-a-jejich-reformy>

IEEP, Institut pro ekonomickou a ekologickou politiku. Národní rozvojový plán české republiky 2007-2013 [online]. [cit. 2019-11-23]. Dostupné z WWW: <https://www.ieep.cz/narodni-rozvojovy-plan-ceske-republiky-2007-2013>

Metodická podpora regionálního rozvoje [online]. [cit. 2018-08-23]. Dostupné z WWW: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/diskuze.437/items/definice-pojmu-disparita.html>

Nařízení Rady (ES) 1257/1999 ze 17. května 1999 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EZOZF) a o změně a zrušení některých nařízení [online]. (PDF). [cit. 2019]. Dostupné z WWW:

<https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/content/cs/02_pdf/00_4_eaggf_cs.pdf>

Ministerstvo zemědělství, Vznik, vývoj a reformy Společné zemědělské politiky [online]. [cit. 2019-11-23]. Dostupné z WWW: <http://eagri.cz/public/web/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/spolecna-zemedelska-politika/vznik-vyvoj-a-reformy-spolecne/>

Ministerstvo zemědělství eAGRI [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné na WWW: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/spolecna-zemedelska-politika/vznik-vyvoj-a-reformy-spolecne/>

Ministerstvo zemědělství [online]. [cit. 2019-10-30]. Dostupné na WWW: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/spolecna-zemedelska-politika/vznik-vyvoj-a-reformy-spolecne/>

Ministerstvo zemědělství, Vznik, vývoj a reformy Společné zemědělské politiky [online]. [CIT. 2019-02-27]. Dostupné na WWW: <http://eagri.cz/public/web/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/spolecna-zemedelska-politika/vznik-vyvoj-a-reformy-spolecne/>

Ministerstvo Zemědělství [online]. [cit. 2019-11-02]. Dostupné na WWW: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/casto-kladene-otazky/szp-ii-pilir-prv/environmentalni-platby/jaka-bude-minimalni-vymera-pro-priznani.html>

Ministerstvo životního prostředí. Pravidla pro žadatele a příjemce podpory v Operačním programu Životní prostředí pro období 2014-2020, verze 23. znění účinné od 27.8.2019 [online]. [cit. 2019-09-28]. Dostupné z WWW: <https://www.opzp.cz/dokumenty/detail/?id=674>

Ministerstvo pro místní rozvoj 2016; ÚRS Praha 2017; mzp.cz 2019 [online]. (PDF). [cit. 2019-11-13]. Dostupné z WWW: www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/internetove-prezentace/prumerne-ceny-TI/2017/ceny-ti-2017-celek.pdf

Ministerstvo životního prostředí [online]. [cit. 2019-11-18]. Dostupné z WWW: https://www.mzp.cz/cz/program_pece_o_krajinu

Odbor komunikace o evropských záležitostech (OEZ) Úřadu vlády České republiky Operační program Životní prostředí 2007-2013 [online]. (PDF). [cit. 2019-11-01]. Dostupné z WWW:

http://www.cesb.cz/cesb10/partners/OPZP/05_OPZP_Implementacni_dokument.pdf

Ministerstvo zemědělství [online]. [cit. 2019-09-12]. Dostupné z WWW: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/spolecna-zemedelska-politika/vznik-vyvoj-a-reformy-spolecne/>

Ministerstvo životního prostředí [online]. [cit. 2019-11-27]. Dostupné z WWW: https://www.mzp.cz/cz/program_pece_o_krajinu

Nařízení Rady (ES) 1257/1999 ze 17. května 1999 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EZOZF) a o změně a zrušení některých nařízení [online]. [cit. 2019]. Dostupné na WWW: <https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/content/cs/02_pdf/00_4_eaggf_cs.pdf>

Pražská příroda [online]. [cit. 2019-11-28]. Dostupné z WWW: <http://www.praha-priroda.cz/ovocne-sady-a-aleje/>

Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013 [online]. [cit. 2019-03-10]. Dostupné z WWW: <http://www.szif.cz/cs/program-rozvoje-venkova>

Státní zemědělský intervenční fond [online]. [cit. 2019-11-02]. Dostupné z WWW: https://www.szif.cz/cs/prv2014-zakladni_informace

Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013 [online] Dostupné na WWW: <http://www.szif.cz/cs/program-rozvoje-venkova> (10.03.2019)

Program rozvoje venkova, Metodika k provádění nařízení vlády č. 75/2015 Sb. o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření a o změně nařízení vlády č. 79/2007 Sb. o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů s. 36 – 43 [online]. (PDF). [cit. 2019-11-23]. Dostupné na WWW: eagri.cz/public/web/file/579229/Metodika_AEKO_2018.pdf

Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta UP, Katedra geografie [online]. (PDF). [cit. 2019]. Dostupné z WWW: https://geography.upol.cz/soubory/lide/fnukal/EURO/PRED_4_Lisabonska_strategie.pdf

8 Přílohy

Příloha 1:Přehled Os a Opatření PRV v programovém období 2007-2013

Příloha 2:Přehled cílů, priorit, opatření, podopatření a operací PRV v programovém období 2014-2020.

Příloha 1Přehled Os a Opatření PRV v programovém období 2007-2013

Opatření Osa I	Opatření Osa II	Opatření Osa III
I. 1.1 Modernizace zemědělských podniků	II. 1.1 Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských a v jiných znevýhodněných oblastech	III. 1.1 Diverzifikace činností nezemědělské povahy
I. 1.2. Investice do lesů	II. 1.2 Platby v rámci oblastí Natura 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES	III. 1.2 Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje
I. 1.3 Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům	II. 2.2 Agroenvironmentální opatření	III. 1.3 Podpora cestovního ruchu
I. 1.4 Pozemkové úpravy	II. 2.1 Zalesňování zemědělské půdy	III. 2.1 Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby
I. 2.1 Seskupení producentů	II. 2.2 Platby v rámci Natura 2000 v lesích	III. 2.2 Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova
I. 3.1 Další odborné vzdělávání a informační činnost	II. 2.3 Lesnicko-environmentální platby	III. 3.1 Vzdělávání a informace
I. 3.2 Zahájení činnosti mladých zemědělců	II. 2.4 Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů	
I. 3.3 Předčasné ukončení zemědělské činnosti		
I. 3.4 Využívání poradenských služeb		

Zdroj: Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013 [online] Dostupné na WWW:

<http://www.szif.cz/cs/program-rozvoje-venkova> (10.03.209)

Příloha 2: Přehled cílů, priorit, opatření, podopatření a operací PRV v programovém období 2014-2020.

Priority Strategie EU 2020	Inteligentní růst, udržitelný rozvoj
Tematické cíle SSR	Zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků (TC3)
Cíle SZP	Podpora konkurenceschopnosti zemědělství
Priorita unie 2	Zvýšení konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti a zlepšení životaschopnosti zemědělských podniků
Prioritní oblast 2A Opatření/podopatření/operace	Zvýšení ekonomické výkonnosti zemědělských podniků, usnadnění restrukturalizace a modernizace s orientací na trh a zemědělskou diverzifikaci
4 Investice do hmotného majetku 4.1 Podpora investic v zemědělských podnicích	4.1.1 Investice do zemědělských podniků 4.3 Podpora investic do infrastruktury související s rozvojem/ 4.3.1 pozemkové úpravy
16 Spolupráce 16.1 Podpora na zřizování a fungování operačních skupin v rámci EIP v oblasti zemědělské produktivity a udržitelnosti 16.2 Podpora na pilotní projekty a vývoj nových produktů, postupů a technologií 16.3 Spolupráce mezi malými hospodářskými subjekty organizování společných pracovních procesů a sdílení zařízení a zdrojů a rozvoj služeb cestovního ruchu nebo jejich uvádění na trh	16.1 1 Podpora operačních skupin a projektů EIP 16.2.1 Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií – investice do zemědělských podniků 16.3.1 sdílení zařízení a zdrojů
	1 Předávání znalostí a informační akce
	2 Poradenství
Prioritní oblast 2B	Usnadnění vstupu dostatečně kvalifikovaných zemědělců do zemědělského odvětví a zejména generační obnovy
6 Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti/ 6.1 Podpora zahájení podnikatelské činnosti pro mladé zemědělce	16.1.1 zahájení činnosti mladých zemědělců
Prioritní oblast 2C	Zlepšení ekonomické výkonnosti lesního hospodářství
8 Investice do rozvoje lesních oblast a zlepšování životaschopnosti lesů/ 8.6 Podpora investic do lesnických technologií a zpracování lesnických	8.6.1 Technika a technologie pro lesní hospodářství

produktů, jejich mobilizace a uvádění na trh	
8 Investice do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů/ 8.6 Podpora investic do lesnických technologií a zpracování lesnických produktů, jejich mobilizace a uvádění na trh	8.6.2 Technické vybavení dřevozpracujících provozoven
	1 Předávání znalostí a informační akce
Priorita Unie	Podpora organizace potravinového řetězce, včetně zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství
Prioritní oblast 3A Opatření/podopatření/operace	Zlepšení konkurenceschopnosti prvovýrobců do zemědělsko-potravinářského řetězce pomocí schémat jakosti, přidáváním hodnoty zemědělských produktů, podporou místních trhů a krátkých dodavatelských řetězců, seskupení a organizací producentů a meziodvětvových organizací
4 Investice do hmotného majetku 4.2 Podpora investic, které se týkají zpracování/uvádění na trh a/nebo vývoje zemědělských produktů	4.2.1 Zpracování a uvádění zemědělských produktů na trh
	14 Dobré životní podmínky zvířat
16 Spolupráce 16.4 Podpora na pilotní projekty a vývoj nových výrobků, postupů a technologií/ 16.4 Podpora horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky dodavatelského řetězce k vytvoření a rozvoji krátkých dodavatelských řetězců (KDR) a místních trhů a propagačních činností v místním kontextu, které souvisejí s rozvojem KDR a místních trhů/	16.2.2 Podpora nových produktů, postupů a technologií – v rámci zpracování a uvádění zemědělských produktů na trh
	16.4.1 Horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky KDR a místních trhů
	1 Předávání znalostí a informační akce
Priority Strategie EU 2020	Udržitelný růst
Tematické cíle SSR	Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a jejich řízení (TC5) Ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů (TC6)
Priorita Unie 4	Podpora obnovy, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství a lesnictví
Prioritní oblast 4A Opatření/podopatření/operace	Obnova, zachování a zvýšení biologické rozmanitosti (včetně oblastí Natura 2000, v oblastech s přírodními či jinými zvláštními

	omezení), zemědělství vysoké přírodní hodnoty a stavu evropské krajiny
	10 Agroenvironmentálně-klimatické opatření
	11 Ekologické zemědělství
	12 Platby v rámci sítě Natura 2000 a dle rámcové směrnice o vodě
	13 Platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními
	15 Lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů
Prioritní oblast 4B	Lepší hospodaření s vodou
8 Investice do rozvoje lesnických oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů/ 8.4 Podpora na obnovu lesů poškozených lesními požáry a přírodními katastrofami	8.4.2 Odstraňování škod způsobených povodněmi
	11 Ekologické zemědělství
Prioritní oblast 4C	Předcházení erozi půdy a lepší hospodaření s půdou
8 Investice do rozvoje lesnických oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů/ 8.4 Podpora na obnovu lesů poškozených lesními požáry a přírodními katastrofami	8.4.1 Zavádění preventivních opatření v lesích
	8.4.1 Obnova lesních porostů po kalamitách
	8.4.2 Odstraňování škod způsobených povodněmi
	8.5.1 Investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin
	8.5.2 Neproduktivní investice v lesích
	8.5.3 Přeměna porostů náhradních dřevin
	10 Agroenvironmentální opatření
	11 Ekologické zemědělství
	1 Předávání znalostí a informační akce
	2 Poradenství
Tematické cíle SSR	Podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství
Priorita Unie 5 Opatření/podopatření/operace	Podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví
Prioritní oblast 5C	Usnadnění dodávek a využívání energie z obnovitelných zdrojů, vedlejších produktů, odpadů a z jiných nepotravinářských surovin pro účely biologického hospodaření
6 Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti/6.4 Podpora investic na založení nebo rozvoj nezemědělských činností	6.4.3 Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů
	16.6.1 Horizontální a vertikální spolupráce při

16 Spolupráce/16.6 Podpora horizontální a vertikální spolupráce mezi subjekty v dodavatelském řetězci v rámci udržitelného zajištění biomasy pro použití v procesech výroby	udržitelném zajištění biomasy pro výrobu energie a v průmyslových procesech
Prioritní oblast 5E	Podpora ukládání a pohlcování uhlíku v zemědělství a lesnictví
8 Investice do rozvoje lesnických oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů/8.1 podpora zalesňování / zakládání lesů - náklady na založení a údržbu	8.1.1 Zalesňování a zakládání lesů
	1 Předávání znalostí a informační akce
Priority Strategie EU 2020	Inkluzivní růst
Tematické cíle SSR	Podpora zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil (TC 8) Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě
Cíle SZP	Dosažení vyváženého územního rozvoje venkovských hospodářství a komunit, včetně vytváření a udržení pracovních míst
Priorita Unie 6 Opatření/podopatření/operace	Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech
Prioritní oblast 6A	Usnadnění diverzifikace, vytváření malých podniků a pracovních míst
6 Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti/ 6.4 Podpora investic na založení nebo rozvoj nezemědělských činností	6.4.1 Podpora agroturistiky
Prioritní oblast 6B	Posílení místního rozvoje ve venkovských oblastech
	19 LEADER

Zdroj Státní zemědělský intervenční fond [online]. Dostupné na WWW: https://www.szif.cz/cs/prv2014-zakladni_informace (2.11.2019)